I чужому научайтесь,
I свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXXI. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го ЖОВТНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 15, 1964 No. 193. VOL. LXXI.

ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ НЕ БОМБАРДУВАВ КУБИ З УВАГИ НА ЖЕРТВИ — ЗАЯВЛЯЄ ЙОГО БРАТ

Гантінгтон, Лонг Айленд. — Кандидат на сенаторське становище в стейті Ню Йорк, колишній головний прокуратор ЗДА Роберт Ф. Кеннеді, промовляючи до 1.000 монахинь в католицькій школі Роквілської дієцезії вперше виявив, чому то його брат, покійний президент Джан Ф. Кеннеді, під час так званої кубинської кризи не казав бомбити з літаків Кубинського острова. Це сталося тому, що військові дорадники Президента сказали йому, що коли б американські літаки бомбили кубинські бази з керованими совєтськими ракетами, то при тому мусіло б згинути коло 25 000 цивільного населення. Роберт Кеннеді говорив про гуманність свого покійного брата, який не хотів допустити до того, щоб гинуло невинне цивільне населення Куби, між яким могло не бути комуністів. Роберт виявив, що між 12 членами Екзекутивного Комітету не було однодушности в цій справі, як зареагувати на совєтські ракети на Кубі. Один плян був за те, щоб повести у відношенні до Куби гостру бльокаду, а інший радив збомбити негайно бази та знищити в них совєтські ракети. Відношення членів до цих плянів мало бути таке, як 7:5. Але промовець не виявив, який плян підтримувала більшість, а який меншість. Сам президент Кеннеді вирішив не бомбити Куби, тільки зарядив її бльокаду, що внаслідку мало те, що СССР погодився взяти з Куби свої ракети. Роберт Ф. Кеннеді був членом Екзекутивного Комітету, до якого належали деякі члени Президентового Кобінету та деякі члени Ради Безпеки. Роберт Кеннеді сказав, що легше було б збомбити кубинські бази з ракетами, але це було б „перевернення Перл Гарбором", і тому цього не зроблено. Тисяча монахинь оваційно вітали Роберта Кеннеді, якого представив монсіньйор Едгар МекКаррен, який при цьому навів слова „одного політика" про те, що „всі єпископи і монсіньори є республіканцями, а монахині є демократами". Ці слова сказав був покійний президент Кеннеді, промовляючи рік тому на прийнятті Організації Католицької Молоді. Роберт Кеннеді пригадав, як то він вів виборчу кампанію разом із своїм братом в 1960-му році, і як завжди, коли вони минали католицьку школу, всі вчительки - черниці виходили на подвір'я та цим способом вітали покійного кандидата на президента. Роберт в своїй промові мав говорити про важливість шкільної праці. Він казав, що молоді люди повинні мати більшу можливість здобути кращі становища в житті, перейшовши з успіхом через відповідні школи. Але промовець відступив від приготованої на письмі промови і почав говорити про свого покійного брата, який сам робив важливіші рішення, вислухавши раніше своїх дорадників. Роберт Кеннеді був разом із своєю дружиною, і черниці просили його та його дружину про автографи.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВИЯСНЮЄ ВІДНОШЕННЯ УРЯДУ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ

ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАКИД ЗНЕХТУВАННЯ УРЯДОМ УРОЧИСТОСТЕЙ, ВІДКЛИКАЮЧИСЬ НА ЛИСТА ПРЕЗИДЕНТА В ЦІЙ СПРАВІ; ПРОФ. Л. ДОБРЯНСЬКИЙ ЗАПЕРЕЧУЄ ТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ЩОДО ЛИСТА ВІД ПРЕЗИДЕНТА.

Вашингтон. — Державний Департмент заявив сенаторові Джозефові Кларкові із Пенсилвенії, у відповідь на скерованого до сенатора Дж. Кларка і опісля пересланого до Державного Департаменту листа одного з громадян, що Державний Департамент не інтервеніював у справі участи репрезентантів Уряду у врочистостях відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні та що Уряд цих урочистостей не знехтував. На доказ того Державний Департамент відкликається на листа президента Джансона до професора Лева Добрянського, голови Українського Конгресового Комітету і заступника голови Комітету Пам'ятника Шевченкові. Проф. Лев Добрянський із свого боку заперечує твердження Державного Департаменту відносно листа від президента Джансона, стверджуючи, що він ніколи такого листа не одержав, хоч одержав листа з Білого Дому за підписом Кеннета О'Доннела, спеціяльного асистента Президента.

Не тільки громадянам українського роду, але й в цілій Америці, як і поза її межами ще в свіжій пам'яті ті найбільш величаві і масові врочистості, що відбулися в столиці Америки, Вашингтоні, у зв'язку з відкриттям пам'ятника Т. Шевченкові в дні 27 червня ц. р. Відкриття пам'ятника довершив, на запрошення Комітету Пам'ятника Шевченкові, 34-ий президент ЗДА Двайт Д. Айзенгавер після того, як численні заходи Комітету, зокрема проф. Лева Добрянського, щоб цю врочистість перевів президент Линдон Б. Джансон, не мали успіху, хоч саме на пропозицію теперішнього Президента і тодішнього сенатора Джансона Сенат ЗДА в 1959-ому році прийняв схвалену вже раніше Палатою Репрезентантів спільну резолюцію конґресмена Бентлі, яка — після підписання її тодішнім президентом Двайтом Д. Айзенгавером — стала законом країни та уповноважувала будову пам'ятника Шевченкові на публічній площі столиці. Також відомо, що президент Джан Ф. Кеннеді у вересні минулого року, під час дедикації площі під будову пам'ятника, апробував пропозицію, щоб державна оркестра відіграла під час церемонії український і американський національні гимни і вислав на цю церемонію свого особистого репрезентанта, що, як відомо, викликало щонайменше два демарші совєтської амбасади в Державному Департаменті. В таких обставинах відмова президента Джансона від участи у врочистостях відкриття пам'ятника та відсутність на тих урочистостях репрезентанта Екзекутивного Відділу Уряду ЗДА викликала численні коментарі не лиш в українській, але американській пресі та загальне негодування серед громадян українського роду. Але досі, крім приватних розмов та дебат на форумі Комітету Пам'ятника Шевченкові, ця справа ще не мала навіть поважнішої спроби будь-якого задовільного публічного вияснення збоку Уряду, що й було причиною багатьох листів громадян до своїх репрезентантів в Конґресі.

Між тими, що написали такі листи, був й всч. о. Г. (його повне прізвище пропускаємо на його бажання — ред.) з Пенсилвенії. Він звернувся в цій справі листом до свого сенатора Джозефа С. Кларка, який з черги переслав цього листа до Державного Департаменту, прохаючи відповідного вияснення. У відповідь на це сенатор Кларк одержав з Державного Департаменту листа з датою 14-го вересня і в цьому листі, підписаному діючим асистентом державного секретаря для конґресових зв'язків, Робертом Е. Лі, дослівно сказано (листа подаємо в англійському оригіналі і в українському перекладі):

ЛИСТ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ

The Honorable
Joseph S. Clark,
United States Senate.

Dear Senator Clark:

Thank you for forwarding on September 8 a letter from Father H., who is concerned by the absence of representatives of the Executive Branch of the United States Government at the unveiling of the statue of Taras Shevchenko in Washington on June 27, 1964.

I can assure you that the Department of State did not, as Father H. suggests, „order all other United States Departments to boycott the Shevchenko monument unveiling." Nor was the absence of a representative of the Executive Branch a "deliberate slap in the face" of Americans of Ukrainian origin. President Johnson was invited to attend the unveiling. Demands on his time, however, prevented him from accepting this honor. The Administration's attitude toward the unveiling

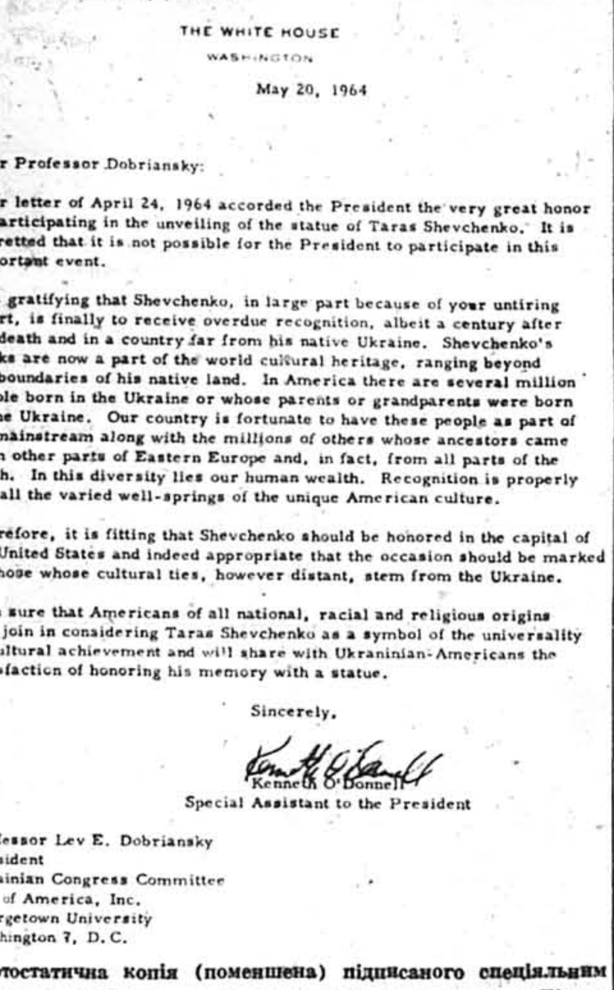
(Concluded on Page 8)

Дорогий Сенаторе Кларк:

Дякую Вам за пересилку 8-го вересня листа від о. Г., який стурбований відсутністю представників Екзекутивного Відділу Уряду З'єднаних Держав на відкритті статуї Тарасові Шевченкові у Вашингтоні 27-го червня 1964.

Я можу вас запевнити, що Державний Департамент — як о. Г. суґерує — не „наказав усім іншим Департаментам З'єднаних Держав бойкотувати відкриття пам'ятника Шевченкові". І також відсутність репрезентанта Екзекутивного Відділу не „була навмисним поличником" для американців українського походження. Президент Джансон був запрошений, щоб відкрити пам'ятник. Проте, вимоги щодо його часу перешкодили йому прийняти цю почесть. Відношення Адміністрації до відкриття було як слідує з'ясоване в листі від Президента до проф. Лева Е. Добрянсь-

(Закінчення на стор. 8-ій)

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

May 20, 1964

Dear Professor Dobriansky:

Your letter of April 24, 1964 accorded the President the very great honor of participating in the unveiling of the statue of Taras Shevchenko. It is regretted that it is not possible for the President to participate in this important event.

It is gratifying that Shevchenko, in large part because of your untiring effort, is finally to receive overdue recognition, albeit a century after his death and in a country far from his native Ukraine. Shevchenko's works are now a part of the world cultural heritage, ranging beyond the boundaries of his native land. In America there are several million people born in the Ukraine or whose parents or grandparents were born in the Ukraine. Our country is fortunate to have these people as part of its mainstream along with the millions of others whose ancestors came from other parts of Eastern Europe and, in fact, from all parts of the earth. In this diversity lies our human wealth. Recognition is properly due all the varied well-springs of the unique American culture.

Therefore, it is fitting that Shevchenko should be honored in the capital of the United States and indeed appropriate that the occasion should be marked by those whose cultural ties, however distant, stem from the Ukraine.

I am sure that Americans of all national, racial and religious origins will join in considering Taras Shevchenko as a symbol of the universality of cultural achievement and will share with Ukraninian-Americans the satisfaction of honoring his memory with a statue.

Sincerely,

Kenneth O'Donnell
Special Assistant to the President

Professor Lev E. Dobriansky
President
Ukrainian Congress Committee
of America, Inc.
Georgetown University
Washington 7, D.C.

Фотостатична копія (поменшена) підписаного спеціяльним асистентом Президента Кеннетом О'Доннелом листа з Білого Дому до проф. Лева Добрянського, що його цитує Державний Департамент, вважаючи його за листа від Президента, що оспорює проф. Лев Добрянський.

ПАПА ПІДТРИМУЄ ПОСТУПОВУ ГРУПУ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Рим. — Папа прийняв у вівторок 13 . м. на одногодинній приватній авдієнції німецького кардинала Йозефа Фрінґса з Кольонії та запевнив його, що в справах постанови щодо безвинности жидів в розп'ятті Христа і свободи релігійного вірування не буде відхилення від тієї поступової лінії, що її прийняли коло 2.500 членів Вселенського Собору — твердить західня преса. Те саме запевнення Папа мав дати день перед тим голові Секретаріяту для Християнської єдности, кардиналові Авґустинові Беї. Кардинал Беа дістав був у минулу п'ятницю листа від генерального секретаре Собору архиєпископа Перікля Фелічі, в якому той повідомляв його, що проєкти постанов у двох вищезгаданих справах, виготовлені Секретаріятом для Християнської єдности, мають бути передаговані окремою Підкомісією, в якій — практично — мали б поважний голос консерватисти. Консервативні високі духовники, головно з Римської Курії, яка є центральним органом Апостольської Столиці, вживали в останніх кількох днях за кулісами Вселенського Собору наполегливі зусилля, щоб спаралізувати дії очевидної поступової більшости Собору. Згаданий вгорі лист архиєпископа Фелічі, як теж підтримка, яку консервативні кардинали дістали від державного секретаря Ватикану кардинала Чіконіяні, дали притоку до здогадів, що консервативним кардиналам удалося переконати Папу. Тому в минулу неділю поважна інша група членів Вселенського Собору, західньо - европейські, південно- і північно-американські кардинали і єпископи, склали меморандум в цій справі до Папи. Речник латино - американської групи духовників на Соборі, керівник їхнього інформаційного центру, Ґастон Крузат, заявив, що Папа підтримує поступову течію і признає важність ухвал, прийнятих величезною більшістю членів Собору у пробних голосуваннях над згаданими двома важливими справами: щодо жидів та свободи релігійного вірування. Ці закулісові ходи буцім-то сповільнили хід нарад на пленарних сесіях Собору.

Космічний корабель СССР приземлився передчасно внаслідку труднощів

Москва. — Хоча совєтський офіційний комунікат запевняє, що совєтський космічний корабель „Восход" (Світанок) повернувся на Землю „згідно з пляном", проте західньонімецький Інститут для дослідів над сателітами й космосом" в Бохумі твердить, що большевики плянували довшу подорож „Восхода", як тільки 24 години, і були присилувані скоротити її внаслідку ближче невиясненних механічних труднощів. „Восход" перебував в повітрі 24 години і 17 хвилин, перелетівши 437.500 миль. Він приземлився у вівторок 13 жовтня о год. 10.47 московського часу; за нюйоркським часом було тоді 3.47 над ранком. Хоч Совєти не подали, ані звідкіля „Восход" був вистрілений, ані де він приземлився, проте західні кореспонденти вважають, що космонавти приземлились недалеко міста Кустанай, за 350 миль від Байконуру в Казахстані. „Восход" приземлився на держгоспі і побачили його спершу селяни. Всіх трьох космонавтів — Владіміра Комарова, науковця Константина Феоктісова і лікаря Бориса Єґорова відвезено до лікарні, але буцім-то стверджено там їхній добрий стан здоров'я. Совєтські чинники негайно взялися аналізувати привезений ними науковий матеріял. Звертають увагу, що це вперше ці три космонавти не мали на собі спеціяльних космонавтських уніформ, а звичайні сірі вбрання.

Економіст Ґейнсбру передбачає ріст економіки в 1965-му році

Дітройт. — Головний економіст Крайової Ради Промислової Конференції Мартин Р. Ґейнсбру, промовляючи на річних зборах Мишиґенської Стейтової Палати, передбачав, що 1965-ий рік має бути під економічним оглядом кращим від 1964-го року. Він казав, що одні економісти гадають, що перед нами великий ріст економіки, а інші дивляться песимістично на цю справу. На думку Ґейнсбру не мають слушности ні ті, ні ті, бо економіка буде й далі збільшуватися, і не буде ані якогось великого буму в економіці, ані не можна передбачати затримки в народному господарстві ЗДА. Сам Ґейнсбру стверджує, що в третій чверті цього року крайова продукція в ЗДА дійшла в річному відношенні до — $628 000 000 000, а при кінці року вона винесе — $640 000 000 000. В 1965-му році крайова продукція мала б винести $667 000 000 000 в річ н о м у відношенні. Оптимісти передбачають крайову продукцію в найближчому році в сумі $675 000 000 000, а песимісти — $640 000 000 000. Крайова продукція — це вартість виконаної праці і випродукованих товарів в цілому році. Річне відношення дістаємо таким способом, що продукцію з одного місяця множимо через 12.

Українська Автокефальна Православна Церква в Екзилі відзначає своє 10-річчя

Бруклин, Ню Йорк. — 10 років тому Архипастирським Посланням Владик Архиєпископа Палладія і Архиєпископа Ігоря було проголошено заснування Української Православної Церкви в Екзилі, на підставі Томосу Вселенської Патріархії в Царгороді. З нагоди 10-річного ювілею, УАПЦ в Екзилю повідомляє, що в неділю 18 жовтня у Бруклині відбудуться святкування з таким порядком: Соборне Богослуження у Катедрі св. Тройці, 185 Південь 5 вулиця, початок о 10 год. ранку; Освячення пам'ятково таблиці св. п. інж. О. Теребуса; Святкова зустріч при обіді в залі Українського Народного Дому в Брукліні, 216 Гренд вулиця. Повідомлення про ювілейне святкування підписали: настоятель Катедри о. мітрат д-р Я. Костецький, голова Ради мужів довір'я В. Вронський і голова Парафіяльної Ради В. Базилевський.

Після виходу монографії О. Грищенка в Парижі відбудуться дві виставки його малярських праць у ЗДА

Ню Йорк. — В Парижі, у видавництві „Катр Ван" (Чотири Вітри) появилася розкішно видана мистецька монографія „Грищенко". Книжка дає підсумок творчої праці сьогодні 81-річного, але своїм мистецтвом вічно молодого мистця. Книжка має 8 колірових і 60 чорно-білих репродукцій, при чому порівняно багато їх з українських збірок: В. Семчишина з Осльо (що має 270 творів Грищенка), А. і Є. Сумиків, д-ра Лятишевського, інж. Турянського з Ню Йорку й околиць, А. Вирсти з Парижу, Є. Довганя з Монтреалю і, очевидно, з Фундації Грищенка в Ню Йорку. Всі репродукції виконані досконало. Авторами монографії є п'ять мистецтвознавців: Поль Фієренс, директор Королівських Музеїв у Брюсселі, два французькі критики — Раймон Шарме і Ж. Деволюї, С. Гординський і проф. Метью Філіпс, керівник департаменту мистецтва в Бард коледжі, Н. Й. Монографія видана в скількості лише 320 примірників, тож вона швидко стане рідкістю, як і інші видання Грищенка, що сьогодні продаються на авкціонах рідкісних видань.

Одночасно з виходом цієї монографії відбудеться в ЗДА дві виставки творів Грищенка, зорганізовані американськими мистецькими колами при допомозі Фундації Барнеса у Філядельфії і Фундації Грищенка. Виставки обіймають тільки один період творчости нашого мистця, т. зв. царгородський і грецький, з 1919-1923 рр. Перша виставка відбудеться в днях 15 жовтня до 5 листопада в Бард коледжі, друга два тижні пізніше в Комюніти Арт Галлері в Філядельфії. Приблизно одну четвертину експонатів складають твори з фундації Грищенка, а решта з приватних американських і українських збірок, у тому речі з колекції пані де Мазія, директорки багатоміліонової Фундації Барнеса (самому музеєві Барнеса статут забороняє виставляти музейні експонати поза музеєм), із збірки Мр. Гофмана, який влітку цього року набув у Парижі понад 20 акварель і рисунків Грищенка, збірки проф. Філіпса, С. Гординського і ін., разом 120 творів Грищенка. Після вшанування мистця Олекси Грищенка з нагоди його 80-річчя в Парижі і в Ню Йорку, оце американський мистецький світ відзначує його творчість, як одного з передових світових мистців покубістичної доби 20-их років.

Бард коледж знаходиться в Анандейл-он-Гадзон, Н. Й. і наші громадяни, які їдуть на Союзівку трувеєм через Кінґстон, можуть без великої витрати часу через міст на противному березі Гадзону відвідати виставку в Бард коледжі. Вона відкрита щодня 9-6 поп., крім неділь. Виставка має окремий каталог з 3 репродукціями.

У Британії загострилась аґітація в останньому тижні перед виборами

Лондон. — Парляментарні вибори в Британії відбудуться 15 жовтня ц. р. і в цих останніх днях ведеться обопартійну пропаганду з найбільшою енергією. Цікаво, що опити великих англійських газет щодо виборчих шансів страшенне різняться — одні з них передбачають, що соціялістична Партія Праці осягне у виборах рішучу перемогу і здобуде більшість на яких 50 мандатів у палаті громад, інші знову передбачають перемогу консерватистів, що нібито осягнуть парляментарну більшість на 90 мандатів. Одчак закордонні обсерватори признають таки більші шанси Партії Праці, яка в своїй аґітації кладе головний натиск на справі соціяльної натури, помешкань, забезпеки на старість, лікарської опіки і т. д., коли тим часом справи, порушувані консерватистами — загрози від пацифістичного становища соціялістів, справа атомової зброї, загроза від націоналізації різних ділянок народного господарства — мало цікавлять широкі кола виборців. Консервативна партія зобов'язала всіх членів консервативного уряду і всіх керівників місцевих партійних станиць виступити в цьому тижні з промовами. Знову ж лідер Партії Праці Гаролд Вилсон закликав громадян, щоб вони „не захитались в останній хвилині". Голова Консервативної партії лорд Влейкенгем назвав той заклик „імпертиненцією".

Г. С. Труман, після нещасливого випадку, видужує в шпиталі

Кензас Сити, Мізурі. — У власному домі в Індепенденсі, в середу Є14-го жовтня, кол. президент ЗДА Гаррі С. Труман посковзнувся на хідничку біля ванни і впав, зламавши два ребра. 80-річного Трумана негайно перевезли до Медичного Центру, віддаленого на 11 миль від Індепенденсу. Першу годину в шпиталі він був у кімнаті негайної допомоги, під доглядом особистого лікаря, В. Ґрагама. Через чотири години д-р Ґрагам і дирекція шпиталю видали комунікат, в якому повідомили, що Гаррі С. Труман зламав два ребра і поранився в районі правого ока уламками розбитих окулярів. Але в повідомлені сказано, що загальний стан здоров'я кол. президента є задовільний. Пані Бессі Труман була саме у Вівтірковому клюбі бриджу, коли стався випадок з її мужем. Як тільки їй стало відомо про той випадок, колишня перша леді ЗДА негайно залишила клюб і поїхала до шпиталю. Правління шпиталю запропонувало їй приватну кімнатку біля кімнати пораненого мужа, але Бессі Труман відмовилась провести ніч у шпиталі і поїхала ночувати додому в Індепенденс. З Медичного Центру повідомили, що Гаррі Труман ні разу не втратив притомности і не тратить доброго настрою.

Японсько-Канадійська Асоціяція послала українку, як гостю, на Олімпійські Ігрища в Токіо

Вінніпеґ. — Японсько-Канадійська Асоціяція, у проводі якої стоїть консул Кумао Оказакі, вибрала двох найздібніших і, одночасно, найгарніших студенток у Вінніпеґу й послала їх, як гостей, на одинадцятиденні безкоштовні відвідини Японії. Вродлива канадійка українського роду, панна Гейл Красицька, внучка щирого патріота Василя Довганика, студентка Технічної Колеґії св. Івана, і молоденька канадійка Шарон Дафф з Юнайтед Коледжу вже відлетіли до Токіо, де вони відвідають історичні і промислові місця японської столиці, а також будуть гостями на Олімпійських Ігрищах. Вони повернуться додому 16 жовтня. Японський консул був захоплений рівнем знання обох студенток. Одним із завдань Японсько-Канадійської Асоціяції є ознайомлення іншонаціональних громадян з Японією.

В АМЕРИЦІ

● **Соціялістична партія** формально не підтримує ні одного з цьогорічних кандидатів на президента, але майже половина соціялістичних провідників підтримує президента Джансона. Почесний голова Соціялістичної партії Норман Томас має в днях від24-го до 31-го жовтня вести кампанію в користь Джансона, якого треба вибрати, щоб не міг стати президентом Голдвотер, який міг би втягнути ЗДА у світову війну.

● **Пресовий концерн** Вілліяма Герста, який видає 11 часописів, підтримує кандидатуру президента Джансона. Але віце-президент цього концерну, брат Вілліяма — Джордж Герст заявив, що він плянує підтримувати республіканського кандидата сенатора Беррі Голдвотера. Вілліям Герст сказав, що його родина ніколи не голосує цілим „бльоком", бо кождий віддає свій голос на того, хто йому подобається.

У СВІТІ

● **„Іван Франко"** — це назва першого від останньої світової війни збудованого великого совєтського пасажирського корабля містоти 19.00 тонн, який розпочав пробні подорожі по Балтійському морі. Це перший із трьох таких кораблів, що їх будується у доказах Вісмару, у Східній Німеччині. Кожний з тих кораблів може везти 750 пасажирів. Найбільшими совєтськими кораблями були дотепер колишні німецькі кораблі, забрані титулом воєнного відшкодування після останньої світової війни.

● **Альбанія**, з якою Греція зірвала дипломатичні взаємини 23 роки тому, коли-то Альбанія вишколювала і перекидала до Греції комуністичних партизанів, тепер старається за відновлення цих взаємин. Альбанію заохотило підписання недавно між Грецією і комуністичною Болгарією договору про співпрацю. Насправді Альбанія ізольована, бо вона веде кампанію також проти Совєтського Союзу і користується тільки підтримкою та допомогою збоку Комуністичного Китаю.

● **До Бонну**, столиці Західньої Німеччини, приїхали навіть з далеких міст Німеччини більше, як 1.500 таксівок, що їх власники - шофери взяли масову участь у похороні вбитого 28-річного водія таксівки в Бонні, Карла Гайнца Коха, та після того зробили демонстрацію, вимагаючи привернення к а р и смерти для таких вбивників. Від кінця останньої війни вбито в Німеччині вже 182-ох шоферів таксівок для грабіжницьких цілей.

● **Державні власті у Франції** стурбовані значним зростом злочинности. Рішено створити кадри таємної поліції, зложені з відважних молодих людей, які включались би в підземелля для виявлювання тамошніх злочинних елементів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата На рік $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, ... 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda"
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Перегони у Космосі

Проведення Совєтами нового лету довкола Землі, цим разом вперше з участю тричленної залоги космічного корабля, це, безумовно, технологічний успіх. Нема сумніву, що ввесь большевицький пропаґандивний апарат використовуватиме цю подію для піднесення надшарпаного комунокитайськими зусиллями совєтського авторитету в очах азійсько - африканських народів та для посилення совєтської акції на терені Західньої Европи — дістати довготермінові промислові кредити. Можна передбачати, що Хрущов, з'явившись на сесії Генеральної Асамблеї ОН в Ню Йорку, чи з відвідинами канцлера Людвіґа Ерґгарда в Бонні, буде покликуватися на передове місце СССР в розвитку ракетних двигунів і викиднів, які уможливили вистрілити перший „спутнік" у 1957-му році і провести пізніше ефектовні лети з живою собачкою, з першим космонавтом та першою космонавткою.

Відомо, що всі ці успіхи, включно з останнім, стали можливими завдяки двом головним обставинам: 1) Совєти розпочали досліджування в ракетній техніці негайно після останньої світової війни, скориставшись з досвіду німецьких учених, які винайшли були ракети „V-1" і „V-2", і 2) совєтський диктаторський режим призначив на розвиток ракетної техніки і космічних дослідів велетенські суми — коштом життьового рівня свого двохсотмільйонового населення, з повним занедбанням легкого ужиткового промислу. Внаслідку, по нинішній день існує такий трагічний парадокс, що в совєтських містах все ще по кілька родин живуть в одному помешканні з однією кухнею і однією лазничкою, що підсовєтські громадяни не мають доброго мила, а в крамницях нема чим загорнути харчі, зате большевицький режим нахвалясться своїми „спутніками". Америка розпочала ракетні студії через п'ять років після Совєтського Союзу. Кількістю і якістю своєї ракетної зброї ЗДА перевищили СССР. Зате Москва раз-у-раз заскакує світ вигадливістю та ефектовністю своїх летів.

Як слушно підхопили негайно західні коментатори, останній совєтський космічний лет є неґативною відповіддю Москви на американську пропозицію об'єднати дальші досліджування космічних просторів, щоб таким чином заощадити велетенські гроші і водночас запевнити кращий успіх і більшу безпеку першої експедиції космонавтів на Місяць. Совєтські правителі, видно, прийшли до висновку, що нічого йти їм на таку співпрацю й вирікатися можливости власних пропаґандивних успіхів, коли всі бюджетові видатки в СССР не підлягають ніякій громадській контролі, а про невдачі в ракетних і космічних дослідах, включно з можливими людськими жертвами, ніхто і так не буде знати, бо про це ніколи ні словом не згадують совєтська преса ні радіо.

Таким чином перегони між ЗДА й СССР в цій ділянці тривають. Покійний президент Кеннеді мав рацію, коли, відповідаючи критикам великих видатків на програму космічних дослідів, при чому до тих критиків належав і колишній президент Айзенгавер, заявив, що вимоги ощадности мовкнуть тоді, коли Совєти виявляють черговий осяг. Так буде, мабуть, і тепер, і це логічно: якщо Америка прийняла виклик і приступила до перегонів у ракетно - космічній ділянці, то вона повинна ці перегони вести так, щоб їх виграти.

Небезпечна торгівля

Перед другою світовою війною деякі демократичні країни Західньої Европи, а також ЗДА і Канада, справедливо вбачаючи в Гітлерові свого потенціяльного ворога, все ж провадили з фашистською Німеччиною активні торговельні операції. Тоді ж ЗДА продавали багато заліза й сталі Японії, а японська воячнина вже підготовляла Перл Гарбор . . . Ще яких сто років тому англійський лорд Пальмерстон прославився таким реченням: „Ми не маємо постійних союзників, ані постійних ворогів, постійним є тільки наш інтерес". Але у випадках з потенціяльними ворогами така економічна політика цілковито розбігається з „політичною політикою", з ідеологічними наставленнями та принципами країн свободи і демократії.

Не приховуючи задоволення, писала, услід за московською „Правдою" київська „Радянська Україна" з 4-го жовтня цього року про один далекойдучий „бизнес" між СССР і Англією: „Недавно підписано совєтсько - англійський контракт на поставу матеріялів і монтаж заводу в СССР для виробництва синтетичного волокна, вартістю 30 мільйонів фунтів стерлінґів". Мало того, тріюмфуючи, повідомляла комуністична газета, — „англійська фірма надала позику на 15 років, яка покриває 80% вартости замовлення" . . .

СССР і ще більше його колонії - сателіти не можуть збалянсувати свого експортуімпорту, і тому вдаються до кредитів та позик. Але довготермінові кредити обертаються із справи торговельної у справу політичну: вони є посередньою економічною допомогою ворогові. Таким чином, Англія, член НАТО, вільна держава, з претенсіями на провідну потугу в Західній Европі, — допомагає економічно противникові вільного світу. Тому ворогові, який устами Хрущова вже не раз обіцяв „угробити" вільні країни. Ми навели тільки один приклад, а їх є багато і стає що далі, то більше. Не зважаючи на опір уряду ЗДА, деякі країни, члени НАТО, пожвавлюють торгівлю, наприклад, з Кубою, замість економічно її бльокувати. Щоб добитися дрібних концесій, уряд Західньої Німеччини розвиває торговельні стосунки з недолугою економічно Східньою Німеччиною. За кожного випущеного політичного в'язня Бонн практично платить „урядові" Ульбрихта по $4 000. Та коли це, з чисто людських мотивів, можна зрозуміти, бож ідеться про живих людей, то найновіші економічні концесії Бонну в сторону режиму Ульбрихта переходять гуманітарні поняття. Цього літа Бонн практично анулював попередню угоду про те, що Східня Німеччина мусить кожного року розраховуватися до одного пфеніґа за куплені товари: тепер окупаційний комуністичний режим Ульбрихта може набувати товарів аж до $50 000 000 на кредит і в кінці року не розраховуватись за них. Загальний „оборот" між Захід. Німеччиною і цією Маріонеткою Москви вже сягає $500 000 000, включаючи й довготермінові кредити. Перед у кредитуванні та вигідній для комуністів торгівлі веде Англія, і „Ню Йорк Таймс" в одній з редакційних статтей уже писав, що це „може викликати додаткові, при чому серйозні, чвари між державами НАТО".

Багатовікова історія торговельно - фінансових стосунків між країнами показує, що надужиття у надаванні кредитів та позик на довгі терміни завдає економічної шкоди державі і, одночасно — підсилює ворога.

У 5-РІЧЧЯ СМЕРТИ СТЕПАНА БАНДЕРИ

15-го жовтня сповнюється п'ять років від того трагічного дня, коли висланий з Москви терорист, використовуючи виготовлену для скритовбивства зброю, замордував у Мюнхені Провідника ЗЧ ОУН сл. п. Степана Бандеру. Найвищий Суд Німеччини, провівши докладне слідство, засудив убивцю як совєтського аґента, який виконав завдання, доручене йому головою КГБ при Раді Міністрів СССР, очолюваній Хрущовим. Цей злочин, доконаний Москвою в Мюнхені, повторив її терористичні акти в Парижі у 1926 і в Роттердамі у 1938 році — акти, якими Сталін вирішив позбутися своїх найбільш небезпечних тоді ворогів: Головного Отамана військ УНР Симона Петлюри і Провідника ОУН полк. Євгена Коновальця.

З ім'ям Степана Бандери в'яжеться довга і героїчна історія підпільно - революційної боротьби на західньоукраїнських землях, де був він Провідником Крайової Екзекутиви ОУН в часах особливого політичного напруження, ідейного ферментування та визрівання націоналістичного руху, що захоплював українську молодь. З його ім'ям нерозривно зв'язаний український резистанс — УПА, що її вояків називали польські й совєтські комуністи „бандеровцями", дармащо сам Бандера перебував тоді в німецькому концентраційному таборі. У тих роках слово „Бандера" і на східніх українських землях стало символом безкомпромісової боротьби на двох фронтах: антинімецькому і антисовєтському, боротьби за українську самостійну, незалежну державу. З найбільшою лютістю згадувала також у повоєнних роках совєтська преса ім'я Бандери, утотожнюючи з ним спротив українського народу комуністичному поневоленню, і повстання в совєтських концтаборах на початку 1950-их років ішли під прапором Степана Бандери, організовані засланими в сибірську тайгу колишніми упістами і членами революційного підпілля.

Сл. п. Степан Бандера уже ввійшов в історію, ставши поруч Симона Петлюри і Євгена Коновальця, керівників визвольної боротьби на різних її етапах і в різних формах. Своїм численним послідовникам на Україні і тут, на еміґрації, де вони творять значну частину суспільно-політичного активу, залишив Бандера не тільки факти і дати із своєї блискучої біографії, але також ідеологічну спадщину.

На еміґрації діяльність Бандери викликала не раз гострі реакції збоку його політичних противників. І це зрозуміло, бо тільки в країнах, опанованих комуністами, всі мусять мислити так, як наказують з ЦК компартії. А до того ж Бандера належав до людей провідницького типу, і політики компромісів у засадничих справах не визнавав.

Замордувавши Степана Бандеру, кремлівські узурпатори думали убити ідейного провідника ненависної їм „бандерівщини" і рівночасно застрашити й спаралізувати волю до боротьби української політичної еміґрації. Але так само, як убивством Петлюри і Коновальця, не осягнули вони своєї цілі убивством Бандери і раніше д-ра Лева Ребета. Цими ударами в спину тільки розкрили вони своє звіряче нутро, що його, на жаль, і досі не бачить світ, бо неохоче реаґує світова преса на події в житті антикомуністичних еміґрацій. Для світової преси це — замалі події, хоч ідеться тут про чекістів, які приходять у чужі, демократичні країни і розправляються із своїми політичними противниками так, як розправляються із беззахисними жертвами в підвалах КГБ.

Ідеї самостійности України присвятив сл.п. Степан Бандера все своє життя, і за цю ідею згинув, як вояк на бойовому пості. Степан Бандера очолював одну з галузей українського націоналістичного руху, але він був людиною широкого державницького мірила і великим трудом свого життя, своєю посвятою і відданістю батьківщині став загальнонаціональним героєм, став власністю всього українського народу.

Тільки 1000 осіб стараються привернути втрачене американське громадянство

Вашингтон. — З Державного Департаменту повідомляють, що навіть не ціла тисяча осіб внесли прохання про привернення їм американського громадянства, яке вони втратили внаслідок того, що перебували довше як три роки в країнах свого народження. Справа в тому, що аж до 18-го травня цього року Уряд Іміґрації і Натуралізації позбавляв прав американського громадянства всіх тих натуралізованих американських громадян, які перебували за кордоном, в країні свого народження, довше як 3 роки. В травні цього року Найвищий Суд ЗДА вирішив у зв'язку з апеляцією пані Дітер Шнайдер, що не вільно позбавляти прав американського громадянства тих натуралізованих американських громадян, які побували за кордоном довше як три роки, бо це було б дискримінацією цих громадян у порівнянні з американськими громадянами внаслідок народження в Америці, яким вільно бути за кордоном необмежений час. Передбачали, що коло 10.000 громадян втратило американське громадянство, але досі навіть не ціла тисяча внесла просьби до американських консулятів, щоб їм привернути втрачене американське громадянство. Деякі з цих громадян не знають про рішення Найвищого Суду у Вашингтоні, деякі з них померли, а деякі старші особи не думають тепер вертатися до ЗДА. Ці громадяни є в Італії, Західній Німеччині, Франції та Великій Британії.

ЗВЕРНЕННЯ УККА

В СПРАВІ КОНТАКТІВ З ОКУПАЦІЙНИМ РЕЖИМОМ УКРАЇНИ НА ТЕРЕНІ ЗДА

I

Деякі громадяни в останнім часі мали сумніви в тому, яка є позиція Українського Конґресового Комітету Америки до питання, чи українські установи на місцях або й окремі громадяни або принагідні гурти громадян роблять правильно, коли пропонують входити в стосунки з офіційними представниками Комуністичної Партії Совєтського Союзу, її активними членами, членами створеного тією партією уряду СССР чи окупаційного уряду в Україні або членами створених партією установ.

Щоб цей сумнів розвіяти, Екзекутива УККА постановила оприлюднити таку пригадку про дотеперішні постанови Конґресу УККА, а на тій підставі про відповідні рішення Екзекутиви УККА:

1. Сам статут УККА, який зобов'язує всіх його членів — тобто організації і їхніх фізичних членів у проводі — в розділі 1-ім виразно встановлює, що завданням цілої системи організації УККА є дбати про інтереси ЗДА і їх силу, а одночасно також про допомогу українському народові, вимагаючи від цілого УККА „давати і забезпечувати всі можливі засоби підтримки в його (українського народу) героїчній боротьбі за відбудову вільної, незалежної і демократичної Української Держави".

2. Згідно з цими завданнями всі Конґреси УККА, а зокрема передостанній, Шостий у Вашингтоні (21-23 лютого 1959 р.) і останній, Сьомий (12-14 жовтня 1962 р.) прийняли без одного голосу спротиву на своїх пленумах постанови, в яких осуджували всю сучасну окупаційну систему влади Совєтської Росії в формі СССР, яка є накинена збройною силою Україні. При тому ці постанови гаряче закликали всю національну спільноту доступними тут засобами поборювати цю окупаційну владу в Україні, як в крайній мірі протиукраїнську, і визнавати лише вільною волею українського народу встановлену свою суверенну і ні від кого незалежну державу — Українську Народню Республіку.

3. Після тих згаданих постанов Конґресів УККА йшли такі рішення керівних органів УККА:

а) Звернення УККА для відзначення 30-ліття великого, штучно викликаного червоною Москвою, голоду на Україні. Всі без виїмку українські національні середовища в цілому світі протестували проти цього народовбивства, що спричинило голодову смерть кругло 6-ти мільйонів українських селян у 1933 році. З того приводу УККА видав основну публікацію в англійській мові пера проф. Д. Солов'я.

б) Звернення УККА з листопада 1959 року з протестом у справі пляново червоною Москвою проводжених убивств українських провідних діячів, як Головного Отамана Військ і Голови Директорії УНР Симона Петлюри в Парижі, Команданта Осадного Корпусу Січових Стрільців у Києві, Команданта УВО і провідника ОУН полковника Євгена Коновальця в Роттердамі, політичного діяча і журналіста д-ра Л. Ребета і Голови Проводу ЗЧ ОУН Степана Бандери у Мюнхені.

в) Звернення УККА з жовтня 1961 року в справі систематичного оклеветування провідних діячів нашої еміґрації московськими комуністами та їхніми прислужниками при допомозі окремих публікацій та органів преси, таких, урядом СССР й УССР видаваних, як „Вісті з України", що появляються під фірмою Товариства Культурних Зв'язків з українцями за кордоном, і „Голос Родини", що появляється під фірмою Комітету за возвращеніє на родіну. Ціль всіх тих комуністичних наклепів — посіяти недовір'я української еміґрації до своїх провідних діячів, розбити всю українську організовану в вільному світі спільноту і тим самим зробити її нешкідливою для комунізму.

г) Заклик УККА з 29 лютого 1962 року в справі масового протесту вільних українців проти винищення московським комунізмом українських Церков — Автокефальної Православної в 1920-их роках і Греко - Католицької в другій половині 1940-их років. УККА видав окрему публікацію в англійській мові пера проф. д-ра Григора Лужницького про мартирологію обох Церков, яку поширено у вільному світі для мобілізації прилюдної опінії проти цього чергового московського народовбивства, бож всі ієрархи, як Автокефальної Православної, так і Греко - Католицької Церков разом із численними священиками були замучені або вистріляні. З-поміж грекокатолицьких ієрархів був тоді при житті тільки львівський архиєпископ і галицький митрополит д-р Йосиф Сліпий.

ґ) Звернення УККА з 16 січня 1963 року в справі посиленого наступу московських комуністів на зорганізовану українську спільноту в Америці та по всіх інших країнах вільного світу, у справі ревеляційних зізнань совєтського аґента Б. Сташинського про те, як червона Москва організувала й організує фізичну ліквідацію чолових українських еміґрантських діячів, щоб таким чином стероризувати всю українську еміґрацію.

Червона Москва вживає ще й інших засобів для того, щоб впливати на розбиття української еміґрації. До них належить висилання порядком т. зв. культурної виміни мистецьких ансамблів як з Москви, так і з України, на те, щоб, викликаючи серед української еміґрації сантимент, підірвати її протикомуністичне наставлення. Виявилось, що й члени цих ансамблів були до такої міри стероризовані, що не мали можливости комунікуватися з вільними українцями. Мистецькими засобами комуністи намагалися замилити очі української еміґрації на ту нужду, в якій не живе, але ледве веґетує все українське, особливо сільське, населення, обідране й виголоджене, а його молодь примусово висилається на т. зв. цілинні землі Сибіру.

На цій основі УККА осудив декілька українських громадян з національного табору в Америці за їх участь у влаштованому в грудні 1962 року т. зв. місією УССР при Об'єднаних Націях прийнятті для нюйоркських „проґресистів".

II

В світлі статутових завдань, постанов Конґресів УККА і рішень, звернень і закликів Екзекутиви УККА повинні відпасти всілякі сумніви щодо того, яку позицію займає УККА, як цілість системи національних організацій у ЗДА, до питання запрошувати чи не запрошувати, входити чи не входити в стосунки з членами панівної партії і її окупаційного режиму в Україні, а також з членами створених цією партією організацій, установ і комітетів. Це становище цілком неґативне.

Пригадуючи сказане вище, Екзекутива остерігає українські національні організації, групи і поодиноких громадян, щоб не спонзорували будьяких зустрічей з репрезентантами окупаційного режиму в Україні та не входили з ними у будь-які стосунки, бо український нарід перебуває у безперервній боротьбі за визволення з-під того режиму.

ЕКЗЕКУТИВА УККА

Хвилина спільної молитви

(В дні 1-го листопада)

1. Як і минулими роками, так і цього року, вже традиційно вдесяте, всі українці об'єднаються в дні 1-го листопада в хвилині спільної молитви!

2. Намірення молитви постійно те саме: За Церкву в Україні, переслідувану безбожницьким режимом окупантів, за наших мучеників, за ісповідників віри і їх витривалість, за відродження християнської України!

3. Час молитви: Згідно з витвореним звичаєм, наша молитва так подумана, щоб ми всі молилися на цілій земній кулі дослівно в тій самій мінуті! — щоб ми злучилися в нашім розпорошенні, але щоб злучилися ми також з братами на Рідних Землях. Тому наша молитва є синхронізована, щоб ми добилися містичної сполуки.

Час молитви назначений на год. 20-ту середньоевропейського часу,тоб то на годину 8-му вечором у країнах Західньої та Середньої Европи. Тій годині відповідають: В Україні — 22 год.; В Англії — 19 год.; у Буенос Айресі (Арґентина) та Ріо де Жанейро (Бразилія) — год. 16; Східня Канада та ЗДА (Філядельфія, Ню Йорк, Торонто, Монтреал) — 15 год.; Шикаґо — 14 год.; Денвер, Вінніпеґ, Мехіко — 13 год.; Лос Анджелеси, Сан Франсіско — 12 год. (точно вполудне!). Східня Австралія (Сідней) — 6 год. ранку наст. дня — 2 листопада; подібно в Новій Зеляндії — в год. 8 ранку 2 листопада.

4. Молитву започатковано 1955 р. — в десятиліття арешту католицьких Владик в Західній Україні та в 25-ліття формальної заборони УАПЦ. Тоді вже в молитві об'єдналися ми всі, — без різниці конфесії, без різниці ідеологічних переконань чи партійної приналежности, без різниці територіяльного походження, без різниці соціяльної нашого сучасного поселення. Послідовне продовження Спільної Молитви за спільні ідеали християнської України — це рівночасно вияв нашої туги за єдністю, — це наше сердечне прохання про єдність!

5. Наша молитва мусить бути в цьому році ще загальніша, ще глибша, ще інтенсивніша: Це ж до нашого походу молитовного приступаємо вдесяте.

6. Переслідування в Україні тривають, вони посилюються! Чи ж можемо бути в той грізний час байдужі, ліниві, стримані?! Що сильніший натиск з боку безбожницького режиму,тим сильніший духовий спротив, тим більша наша загальна єдність у молитві, тим більша наша загальнонаціональна солідарність!

Перед Богом забудьмо все, що нас поділяє. Перед Господом пам'ятаймо, що нас перед Ним лучить! — Спільна християнська віра, спільна християнська етика, спільні заложення суспільного життя й соціяльної справедливости, — спільне бажання відродження тисячелітніх традицій в Україні — вільній, соборній та християнській!

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

В ім'я правди

Я нижче підписаний звертаюся до Редакції з просьбою подати спростування помилки, яка трапилася в „Свободі" з 20-го серпня ц. р. в статті „З'їзд односільчан села Ніще", пов. Зборів, у Акрон, Огайо".

У тій статті написано, що „Іван Богач брав участь у визвольних змаганнях, як — старшина".

Я був присутній на тім з'їзді, на якому п. В. Лесняк мав доповідь і споминав про мене, як про підстаршину, а не як старшину. Я маю тут, в Америці знайомих з сусідніх сіл, і не хочу, щоб хто сказав, що Богач на старість здурів і зробив себе старшиною. Прошу подати це спростування, защо буду вдячний.

Іван Богач

Гренд Репідс.

● **Крайовий директор** Комітету Громадян за вибір Голдвотера-Міллера Кліфтон Вайт передбачає, що Голдвотер здобуде більшість в нюйоркському стейті 3-го листопада, хоч його не підтримує „ентузіястично" губернатор Нелсон А. Рокефеллер. Вайт гадає, що Джансон посилив виборчу кампанію тому, що боїться перемоги республіканського кандидата.

Володимир Кедровський

ОБРИСИ МИНУЛОГО

(27)

Американський тижневик „Ді Нейшен" з 1 листопада 1922 р. пише про виступ капелі в Ню Йорку: „Тут була найшляхетніша і морально найсуворіша річ на світі — перфекція".

Такого роду голосів західньоевропейської і американської музичної критики зібрано в книжці „Українська пісня за кордоном" понад п'ятсот. І всі вони є впрост ґльорифікацією пісні українського народу, а зокрема О. Кошиця, геніяльного, світової слави диригента.

Олександер Антонович з гумором розповідав:

„Під час нашого першого виступу в Парижі, в перерві влетів за лаштунки найбільший французький музичний критик (я забув його прізвище) і накинувся на мене з словами: — Ви — шарлатан! Ви кажете, що у вас в хорі немає ніяких музичних інструментів! — Так, немає, — відповів я. — А хіба можлива така людська октава, яка звучить у вашім хорі?! — У відповідь на це я покликав Курочкина і попросив його проспівати гаму, йдучи до найнижчих тонів. Курочкин проспівав, і французький критик повірив аж тоді, коли заглянув йому в рот. Потім у пресі він написав чи не найкращу рецензію на виступ капелі. Треба зазначити, що Курочкин був ростом ледве п'ять стіп. Отже, невелика особа".

***

Мені довелося знову почути хор О. Кошиця в Ню Йорку, де він дав кілька концертів у 1923-24 роках. Авдиторія, що складалася з представників різних народностей, з ентузіязмом вітала кожну виконану ним точку. Такого тріюмфу української пісні вже більше не довелося мені бачити.

Про те, як О. Кошиць умів розпізнавати здібності співаків, їх уміння інтерпретувати матеріял, може свідчити такий приклад, що його подає письменник Терень Масенко в своїх нарисах „Під небом Гуцульщини" (Київ, 1961, стор. 142):

„Колись у Парижі він (Михайло Береза — В. К.) жив, нізвідки не одержуючи стипендії. Молодий маляр між заняттями в Академії Мистецтв наймався мити велетенські вітрини паризьких ресторанів. Одного разу він стояв на драбині високо під стелею, шарував ганчір'ям товсте, як прозора броня, широке скло вітрини. І, думкою злетівши далеко-далеко під високе та голубе небо гуцульських гір, у порожній залі чужого ресторану несподівано заспівав:

Дивлюсь я на небо
Та й думку гадаю,
Чому я не сокіл,
Чому не літаю . . .

Якийсь товстий панок прочиняє двері із сусідньої залі, на мить обертається, кличе звідкись свого приятеля:

— Петре, Петре! Ходи но сюди. Та послухай лишень, як отой хлопець під стелею співає! — Потім панок підходить до драбини, звертається до співака-чорнороба: — Полтавче, злазь! Ану, злазь, земляче! Ти звідки забрався у цей всесвітній вертеп!? Із Полтави, еге ж із Полтави?

— Та ні, пане, я родом із Західньої України, — відповідає збентежений Михайло Береза. Незнайомого панка він, глянувши згори, прийняв за француза.

— Ну, це ти облиш, не вигадуй, яка там Західня Україна! — сердиться допитливий співрозмовник. — Мене не обдуриш: такі голоси бувають у людей ще тільки на нашій Полтавщині!

Несподіваний земляк так і не повірив маляреві. Він запросив юнака прийти на пробу голосу до театру. Приобіцяв Михайлові місце в капелі, пророкував велику будуччину співака. Залишив адресу.

Коли панок пішов, маляр поглянув на картку. Там стояло прізвище славетного диригента української капелі . . . То був Кошиць".

Між іншим, О. Кошиць говорив, що найліпше співав українських пісень Микола Садовський. Він, хоч і не мав доброго голосу, але інтерпретація пісень у нього була така, що О. Кошиць казав: „Розучуючи нову пісню, я все старався уявити, як співав би її Микола Карпович".

***

Деякі особи в Ню Йорку задумали створити українське фільмове підприємство. Передусім така думка виникла у Василя Авраменка, а що у нас звичайно, коли хтось розпочинає якусь справу, чи то культурну, чи політичну, негайно знаходяться конкуренти, такою конкурентною групою стали деякі українські дрібні підприємці. Ще раніше у мене виникла ідея написати сценарій, в якому основне місце було б приділене співам хору під орудою О. Кошиця.

В короткому часі я з Андрієм Кістем (тепер український священик) написали сценарій на п'єсу „Ой не ходи, Грицю", поставивши в його основу колядки. Ми кілька разів навістили О. Кошиця, щоб переконати його взяти на себе мистецький та музичний провід.

О. Кошиць уважав, що ідея поставити фільм „Ой не ходи, Грицю" добра, але вагався взяти в цій справі участь, бо його хористи тоді вже розсипалися по різних американських театрах, а створити хор з нових співаків у той час було надзвичайно тяжко. Нарешті погодився, і на режисера запрошено визначного артиста Московського Художнього Театру Булґакова. На жаль, виявилося, що цей вибір був невдалим, бо Булґаков не знав і не розумів українського фолкльору, особливо різдвяних звичаїв, і не міг перейнятися містерією українського Свят-Вечора. До того ж бизнесмен, який найбільше вклав грошей у цю справу, ввесь час втручався у добір артистів, внаслідок чого склад їх вийшов невдалим і сорокатим. Олександер Антонович та його дружина вжили надлюдських зусиль, щоб до певної міри врятувати справу.

У мене вже при перечитуванні сценарію виникли з Булґаковим суперечки, і я цілковито усунувся від участи в поставі фільму. Навіть не допоміг нічого мій протест, щоб популярної назви „Ой не ходи, Грицю" не міняли на назву „Маруся".

Лев Шанковський

З ПРИВОДУ ДЕКЛЯРАЦІЇ ЗП УГВР

В газеті „Свобода" була надрукована „Декларація ЗП УГВР у двадцяті роковини створення УГВР". Як член УГВР і ЗП УГВР бажаю до цього документу зайняти становище публічно. Насамперед бажаю вияснити, чому я це мушу робити, коли „Декларацію" опубліковано в імені ЗП УГВР, отже також у моєму імені.

Отже, „Декларацію" опубліковано в імені ЗП УГВР, але до складення цього документу я зовсім був непричасний. Можливо, що й інші члени ЗП УГВР не були. Давніше, документи, що проголошувались в імені ЗП УГВР, були виразником колективної думки членів цієї установи. Хтось з членів, звичайно, піднімався зладження проєкту документу і на його руки інші члени склали свої побажання на письмі. Враховуючи ці побажання, редаґовано проєкт документу, що знову надсилався членам для зроблення зауважень. Після отримання їх і включення до проєкту, відбувалася ще остаточна дискусія над проєктом і його евентуальне схвалення. Тільки тоді такий документ проголошувався публічно і за зміст так складеного документу кожний член ЗП УГВР почувався особисто відповідальним.

Від цієї практики відступлено у випадку коментованої „Декларації".

II

Перші дві частини „Декларації ЗП УГВР" присвячено нарисові умов, серед яких народжувалась і постала УГВР. У цих двох розділах бракує капітального ствердження, що УГВР була, перш-завсе, еманацією революційно-визвольних сил, що діяли на той час в Україні та активно й принципово визнавали революційна-визвольну боротьбу як єдиний шлях до повного визволення українського народу. У цій частині тільки один раз говориться про „революційні ідеали" українського народу і то у відношенні до 1917 року. Таким чином, у „Декларації", що повинна ознаменувати двадцяті роковини постання УГВР, немає згадки про сили, що покликали до життя УГВР та про її революційно-визвольну концепцію. Часті посилання авторів „Декларації" на „організовані визвольні сили", на „повстанські й підпільні кадри" і т. і. ніяк не можуть заступити браку ствердження, що це були сили й кадри революції і що вони мали ясну й чітку революційно-визвольну концепцію.

Гадаю, що цей пропуск є свідомий і що він відповідає сучасному наставленні авторів „Декларації" до проблеми революційно-визвольної боротьби як єдиного шляху до визволення. Як і в природі, так теж і в житті суспільно-політичних органів розвиток буває нерівномірний: процеси еволюційні чергуються з революційними, і навпаки. Щоб не вриватись у відкриті двері: у нас дуже часто вживають слів: „революція", „революційний", „революціонер", та, проте, не завжди точно усвідомлюють їх зміст. У нас люблять утотожнювати „революцію" з „революцією" або „повстанням", але це не те саме. Рямці цієї статті не дозволяють на повне насвітлення цієї проблеми й тому обмежусь до ствердження, що революція, — це суспільно-політичний процес, що зі своїми незмінними законами добре відомий у суспільних науках та насвітлений у багатій літературі, в тому теж у творах підпільних публіцистів УГВР (П. Полтава, Осип Горновий та ін.), що намагались у них дати власну концепцію революційного розвитку в зв'язку з питомими українськими умовами. Концепція революційно-визвольної боротьби, це не схвалювання револьт або заклик до перманентного повстання, але орієнтація на поглиблювання революційних процесів у житті народу, на приспішування його природного розвитку. Творці УГВР перед 20 роками визнавали концепцію революційно-визвольної боротьби, а навіть що більше, визнавали, що в каґебівському, большевицькому СССР, серйозна та успішна національно-визволна боротьба може бути тільки революційною боротьбою. Інші шляхи до визволення українського народу не ведуть.

Студія „Декларації ЗП УГВР" показує недвозначно, що її автори відмовились від революційно-визвольної концепції УГВР з-перед 20 років. Бо, поза сумнівом і всякими дискусіями є факт, що УГВР постала для керівництва революційно-визвольною боротьбою, а, тим часом, її представництво за кордоном знайшлось в руках людей, що революційних процесів не розуміють, в їх наявність чи доцільність не вірять, керувати ними чи впливати на них не вміють. У відміну до революційно-визвольної концепції тих, що дали мандат до репрезентації УГВР за кордоном, керівні чинники сучасного ЗП УГВР прийняли концепцію еволюції, або в їхній мові концепцію „перетривання лихоліття". Ну, що ж, сумніватись у правильність колись визнаваних концепцій можна, перевіряти їх кожночасно життям — треба, признаватись отверто до зміни поглядів — належить до громадських чеснот. Коли можуть бути претенсії до авторів „Декларації", то не за їхній „ревізіонізм" у відношенні до позицій УГВР, але за їх брак відваги визнати, що такий існує. Ось у п'ятій частині своєї „Декларації" вони стверджують, якби й нічого не сталося, що „після того як припинились організовані форми боротьби на Україні, органи УГВР за кордоном зобов'язані продовжувати свою діяльність як виразники її ідейно-політичної концепції, що була з'ясована в її основоположних актах". Читаючи це, мимоволі зроджується думка, що відрікаючись революційного первородства УГВР, автори „Декларації" вимушені іти на якийсь несамовитий, може для них самих немислимий компроміс.

III

Очевидно, що відкинувши революційно-визвольну концепцію УГВР, ставши на ґрунт „ревізіонізму" основних позицій УГВР та прийнявши опортуністичну концепцію перетривання в фізичній субстанції, автори „Декларації" не могли, в своєму документі, визнати існування революційно-визвольних сил в Україні, або за їхньою термінологією „організованого визвольного руху" або „організованих форм визвольної боротьби". Таке їх становище цілком зрозуміле; адже ж існування таких сил заперечувало б їхню сучасну визвольну концепцію і, що більше, ставило б під знак запитання саме їхнє існування як поборників „встановлення дипломатичних взаємин з УРСР" та „культурного обміну між УРСР і вільними народами". Тим часом, справа існування чи неіснування „організованого визвольного руху" є, принаймні дискусійною і, до речі, слід нагадати, що вона була для багатьох дискусійною навіть в роки широкого розгорнення боротьби УПА. Тоді автори „Декларації" стояли в одному фронті проти різних „експертів", що пробували заперечити, знецінювати та применшувати значення УПА і її революційно-визвольної боротьби. Не минуло багато часу й „експерти" програли на цілій лінії; сьогодні кожне їхнє твердження можна заперечити посиланням навіть на ворожі джерела. Сміялись в живі очі, коли читали повідомлення про загибіль маршала Ватутіна в бою з УПА, бо це мовляв „бандерівська казка" і факт сам по собі неможливий, а сьогодні можуть собі про цей факт прочитати в репортажі московського „Огонька". Заперечували можливість бойкоту виборів у підсовєтській дійсності, а сьогодні можуть собі про цей бойкот прочитати в київському „Українському історичному журналі"...

У питанні існування чи неіснування „організованого визвольного руху" важливо, щоб з такого чи іншого свого „вірую" не робити обов'язкової догми. Якщо, наприклад, сучасне представництво Воюючої України не має зв'язків з „організованим визвольним рухом", то з цього не виникає жадна догма, що він не існує. З другого боку, догмами не можна перекреслювати свідчень, наприклад, чужинців про існування такого руху. Коли, наприклад, такий доктор Ратгауз, колишній високий партієць і редактор совєтського географічного журналу „Вокруг света" свідчить на сторінках інтернаціональної преси, спираючись також на власний досвід, що „організований визвольний рух" існує й діє в Україні, Грузії, Вірменії, Туркестані, то такі свідчення треба взяти до уваги. Ми не можемо ставити в сумнів його оповідання про те, що його самого, в 1961 році, органи безпеки КГБ обшукали й затримали в будинку Київського університету, коли він там зайшов, щоб відвідати знайомого ректора. За свідченням Ратгауза, кагебісти шукали в будинку університету за виконавцями написів смолою цифри „33" на стінах коридорів. Згідно з Ратгаузом, цифра „33", — це символ підпільної студентської організації, що постала на згадку про 33 студентів суджених і розстріляних у Львові в 1951 році.

І, врешті, питання існування чи неіснування „організованого визвольного руху" важливе теж з погляду орієнтирів, на які повинна орієнтуватися установа, що за словами підпільної статті, подалася на еміґрацію, щоб там репрезентувати боротьбу УПА, „визвольно-революційну боротьбу українського народу". Чи орієнтуватись їй на революційно-визвольні сили в сучасному й майбутньому, чи може тільки на ці сили, що на них посилаються автори „Декларації", видумуючи для них такі назви: „діючі сили української самооборони", „живі сили українського народу", або „кадри фактичної самооборони". Хто ж вони, оці „кадри", що на думку авторів „Декларації" ведуть „боротьбу в різних галузях життя" — чи тільки партійці з „державного, господарського і партійного апарату" плюс „діячі української культури", чи може й ще хтось з-поміж мільйонових мас українського народу? Власне, брак орієнтації на революційно-визвольні сили при майже односторонній орієнтації на „апарат" і створює ідеологічне підложжя для політичних акцій типу вимог встановлення дипломатичних взаємин з „державою", керованою „апаратом", або вимог „культурного обміну" з цим „апаратом".

В останній частині документу, автори „Декларації" порушають важливу справу доцільности дальшого існування ЗП УГВР і завдань установи під сучасну пору. У цьому питанні висловлююсь ясно: ніяка діялектика не зможе переконати кого-небудь в доцільності існування ЗП УГВР, якщо справді „припинилися організовані форми визвольної боротьби в Україні".

Автори „Декларації" кажуть, що вони „зобов'язані свою діяльність продовжувати як виразники ідейно-політичної концепції, що була з'ясована в основоположних актах УГВР". На мою долю оце вдруге випадає стверджувати, що вони виразниками ідейно-політичної концепції УГВР, під сучасну пору, не є. Ніхто з цього приводу не радіє.

Таким чином, не важко передбачити, що з деклярованим припиненням форм визвольної боротьби на Україні та відходом від основних позицій УГВР на практиці, ЗП УГВР прийдеться з трудністю продовжувати своє існування й діяльність в системі самостійницького табору української політичної еміґрації. Бо вимоги рації стану української скорше чи пізніше заставлять українські самостійницькі середовища на еміграції об'єднатись для ефектовнішої допомоги визвольній боротьбі українського народу в Україні і для відбиття наступу модерного радянофільства, що його трест мозків КГБ придумав для протиукраїнської диверсії. Для проведення успішних зовнішньополітичних акцій потрібне не тільки об'єднання всіх українських самостійницьких сил, але й таких же сил усіх поневолених народів, яке, на щастя, вже маємо в постаті АБН. Автори „Декларації" теж ставлять на відосередні сили поневолених народів совєтської імперії як на найпевнішого союзника українського народу в його визвольній боротьбі.

Звичайно, документація визвольних прагнень українського народу в минулому та в сучасному перед зовнішнім світом залишиться ще на довго однією з найбільш важливих зовнішньополітичних акцій української політичної еміґрації. Середовище авторів „Декларації" має певні заслуги в цьому напрямі, але рекомендації, що їх пропонують автори „Декларації" насторожують, бо позбавлені потрібного уточнення. Що ж, наприклад, означає фраза документу, що український визвольний рух повинен шукати своїх приятелів передусім „серед поступових демократичних елементів Заходу"? Хто є ці „поступові елементи" і чому автори „Декларації" закликають орієнтуватись на них? Нам здається, що найкращим приятелем українського визвольного руху можуть бути тільки ті „елементи", що в підтримці українського визвольного руху можуть мати свій державний, національний, або економічний інтерес. Нам цілком байдуже, чи „елементи", що підтримують нас не за страх, а за совість, є „реакційного" чи „поступового" характеру. Як досі, ми нічого не виграли з нашої „ідеологічної співзвучности" з силами — соціялістичними в 1917 році, тоталітарними — в тридцятих роках, і нічого не виграємо з „поступовими демократичними елементами" і під сучасну пору.

Українська визвольна програма була й є програмою національного й соціяльного визволення українського народу і вона є настільки „поступовою", наскільки такою її бажає мати український народ, що за її здійснення бореться. З цього погляду, дійсно, всі українські визвольні програми були не тільки „поступові", але й „революційні". Ось, наприклад, 50 років тому вийшли в поле Українські Січові Стрільці (УСС) з ясною й чітко оформленою програмою національного й соціяльного визволення українського народу і боролися та гинули в боротьбі за її здійснення. Після цього різні українські середовища схвалили чимало різних програм, але ніхто досі не дав кращої програми, як її мали УСС. Ця програма досі не здійснена й досі актуальна. Чи не повернутись нам усім до цієї програми і не боротись за її здійснення, без огляду на те, чи вона подобається „поступово-демократичним елементам Заходу", чи ні?

Кінчаю ствердженням, що за революційні ідеали, які були виложені ще в програмі УССтрілецтва та в численних пізніших програмах, борються й сьогодні революційно-визвольні сили на Україні і всюди там, де живуть українці. Бо „боротьба в різних галузях життя" може бути революційно-визвольною боротьбою навіть без підпільних бункерів і ґрипсів, але під умовою, що вона ведеться свідомими революціонерами не тільки, щоб перетривати „лихоліття", але й за здійснення давновизнаних й окреслених революційних ідеалів українського народу —його державної самостійности та суверенности. У багатьох випадках „діючі сили української самооборони", як їх окреслюють автори „Декларації" є власне цими революційно-визвольними силами, що діють на Україні. Їх уже потрапили зауважити навіть серйозні західні дослідники, але фактів цих не можуть чи не хочуть бачити автори „Декларації". У результаті, в двадцяті роковини створення УГВР обдарували українську громаду документом відступу, без узасаднення перед ким відступають і чому це роблять.

Лев Шанковський,
кол. Голова Ініціятивної Комісії для створення УГВР.

ПАМ'ЯТІ НЕПРИМИРЕННОГО

20-го вересня Рочестерське Товариство Прихильників Українського Державного Центру відзначало першу річницю з дня смерти віце-президента УНР в екзилі, широко відомого на еміґрації громадсько-політичного діяча й талановитого письменника, І. П. Багряного.

Після урочистої панахиди, в присутності представників різних організацій, зокрема, Пласту, відбувся поминальний обід, приготований нашим жіноцтвом. Перед початком обіду, п. Ф. Баланюк виголосив змістовну, наснажену спогадами про особисте знайомство з покійним, промову:

„Не так часто буває, що смерть одної людини робить великий вилам у житті цілої спільноти. І. П. Багряний був не лише лідером ОУРДП, дбав не лише за цю організацію. Він дбав за всю українську громаду, жив її інтересами, й до останнього дня не забував про свій гноблений нарід на далекій Батьківщині.

В чому найбільша заслуга Покійного? — в тому, що він був і лишився до кінця ідейним, непримиренним борцем за справу визволення України, за її соборність і незалежність від будь-якої чужої потуги.

В тривожні дні загальної розгублености й відчаю, коли совєтські людолови, покликаючись на договір у Ялті, вишукували і відправляли „на родіну" збігців для жорстокої кари, І. П. Багряний першим, сміливо підніс свій голос протесту, написав загально-знану брошуру: „Чому я не хочу повертатись на батьківщину". Ця брошура, перекладена на всі европейські мови, примусила замислитися аліянтські урядові чинники, примусила переглянути той ганебний ялтинський договір і врешті припинити репатріяцію.

Пізніше, коли кагебівський комітет у східному Берліні почав видавати газету „За повернення на батьківщину" І. П. Багряний, у противагу цій облудній, людоловській шпаргальці, організує бойовий друкований орган під назвою „Ми ще повернемось!", де розкриває справжню суть тих, ніби гуманних і братерських закликів, кпить з них, наводить переконуючі докази, чому не можна вірити совєтським обіцянкам.

Це було задовго до смерти всенародного ката Сталіна, і КГБ казився від люті, мріяв запустити свої пазурі в горлянку Багряного. Але це не вийшло!

Поруч із численними публіцистичними статтями, І. П. Багряний видає свої літературні твори „Тигролови", „Сад Гетсиманський", „Буйний вітер" та інші.

Можна сміливо сказати, що в нашій літературі таких правдивих і переконуючих творів про совєтську дійсність ще не було. І. П. Багряний ще задовго до офіційного розвінчання Хрущовим „вождя всіх трудящих", розвінчав і прибив до ганебного стовба того кровожерливого диктатора і його проклятий режим.

Цінне й корисне для нашої визвольної справи також те, що згадані твори перекладено на чужі мови (англійську, французьку, німецьку, голляндську) і, таким чином, міт про „земний совєтський рай" розвіяно в порох, натомість, чужинецький читач детально поінформований, що ж, насправді, уявляє з себе ота „країна побудованого соціялізму".

Присутні на поминальному обіді, в кількості до 150 людей з увагою й цікавістю вислухали доповідь. При цій нагоді зібрано понад 100 дол. на Фонд І. П. Багряного, себто, на посмертне видання його неопублікованих творів та на допомогу малим сиротам, що їх залишив Покійний. В дальшому буде також переводитись збірка на цю ціль.

Заслуга Покійного величезна. Труд його неоцінимий. Минуть десятки років, мінятимуться покоління, а голос борця і письменника все звучатиме на повну силу, все буде нагадувати про потребу безкомпромісової, непримиренної боротьби з ворогом людства — комунізмом.

А. Галан

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

„Українські книжки на Кубані"

Під таким заголовком надруковано в „Літературній Україні" з 2-го жовтня замітку, в якій сказано: „Раніше, коли покупці цікавилися українськими виданнями, ми нічого не могли їм запропонувати... — розповідає директор книгарні, у м. Краснодарі. — Та й сумнівалися, чи користуватимуться українські книжки належним попитом. Проте, перша ж партія літератури, надіслана з України, розійшлася за кілька днів. І тепер ми направили до Києва спеціяльного товарознавця, щоб він відібрав необхідні книжки. Вже одржали їх на значну суму і з успіхом продаємо." „Далі сказано, що найближчим часом у нас буде обладнано автолавку — яка зможе донести українські твори до сільського читача". (Автолавка — рухлива крамниця, обладнана на вантажному вті). ча".

Медаля „визволення"

„Ленінградська монетарня випускає пам'ятну медалю, присвячену 20-річчю визволення України від фашистських загарбників," — повідомила „Радянська Україна" з 3 жовтня, подаючи репродукцію тієї медалі. З одного боку на ній зображено роки 1944-1964 і совєтський танк з прапором та малюнком Леніна, з другого — вибитий такий напис українською мовою: „20-річчя з дня визволення Радянської України від фашистських окупантів." Така медаля мала б прикрити історичну правду про те, що 20 років тому на Україні один окупант змінив іншого окупанта.

„Інтернаціональні пам'ятні дошки"

В. Сакун у листі до „Літературної України" з 29 вересня пропонує встановити в Житомирі такі меморіяльні таблиці мирі меморіяльні таблиці українцям: драматургові І. Кочерзі, кінорежисерові О. Довженкові, письменникові Коцюбинському, бо всі вони жили в тому місті. Одночасно поставлено вимогу встановити такі ж таблиці і на будинках, де жив російський письменник О. Купрін, польські письменники В. Совінський, Ю. Крашевський та ін.

Порада самодіяльним гурткам

„Хочу порадити молоді села Вірлів і всім іншим, де не ведеться культурно-освітня робота: не чекайте манни з неба, не ждіть, доки сільська рада створить вам умови, не звинувачуйте тільки завідуючого клюбом, а беріться самі за роботу, вчіться самі і вчіть інших". („Радянська Культура" з 3 вересня).

Усе в Москві...

„Запорозький мисливець, шофер Анатолій Лесько, забив на полюванні птаха кулика, на лапці якого побачив перстень з написом: „Стокгольм, ч. —522292". Отже цей птах прилетів на Україну із Швеції. Замість послати той перстень у Стокгольм, — „перстень відіслано в Москву, в науковий центр", можливо з підозрою про... шпигунство. (За „Рабочей Газетой" з 3 жовтня).

Німецький журнал про Україну

Зразково редаґований і оформлений західньонімецький журнал „Европеїше Беґеґнунґ" — „Европейська зустріч" — „Причинки до західньо-східніх розмов", помістив у ч. 4 за 1964 р. декілька статтей українських авторів, поруч з іншими матеріялами німецьких та ін. журналістів. Вже на обкладинці цього журналу, що виходить у Бравншвайґу, з редакцією в Ганновері, — великим складом зазначено: „Україна — чорна земля під червоною зіркою". У числі надруковано статтю Миколи Лівицького „Близьке й далеке", в якій автор заперечує так зв. „германофільство" українського народу, переповідає події з українсько-німецьких стосунків у 1917-19 рр. та в часі другої світової війни, розповідає про важке становище України під московським пануванням у минулому й тепер, а також про добру працю Німецько-Українського Товариства у Мюнхені, скеровану на повне зрозуміння і рівноправне порозуміння обох народів. Олександер Кораб помістив написану із знанням теми статтю „Україна під совєтами". Мирослав Антохій — короткий перегляд історії української еміґрації на Заході. Всі ці праці багато ілюстровані світлинами з України, здебільшого знятими тепер, а також фоторепродукцією підписів учасників договору в Бересті між Україною та Німеччиною. На окремій кольоровій вкладці поміщено вірш Олекси Стефановича „Страшний суд", у перекладі на німецьку мову Ганса Коха. Інші статті в цьому числі присвячені Польщі, стосункам між Пейпінґом і Парижем, англійському письменству, народам Кавказу та ін.

● **Управа Товариства „Просвіта" у Вінніпеґу** зобов'язалася до 1967 року вплатити 1 000 долярів на Фундацію ім. Тараса Шевченка в Канаді, яка сприятиме розвитку української літератури та інших мистецтв у тій країні.

Комітет Пам'ятника Шевченкові повідомляє:

1. **Грамоти Подяки** — вислані безпосередньо всім жертводавцям, українським установам та організаціям і індивідуальним жертводавцям, які зложили пожертви на пам'ятник в сумі 25 дол. або більше.

Жертводавці, яким належать Грамоти Подяки і цих Грамот досі не одержали із за відсутности, або неточної адреси, нехай подадуть свої адреси до Краєвого Комітету.

2. До кінця вересня місяця 1964 р. видано 6.368 Грамот Подяки, — з них: 1.885 видано українським установам і організаціям та 4.483 — індивідуальним жертводавцям.

3. На запитання Краєвий Комітет інформує, що жертводавці, які зложили менші пожертви і бажають отримати історичну Грамоту Подяки, можуть — до 31-го грудня 1964 — доповнити свої попередні вплати до суми 25 дол.

При цій нагоді Краєвий Комітет Пам'ятника Шевченкові закликає всі Місцеві Комітети, щоб додатково переведені збірки переслали якнайскорше —до Краєвого Комітету —для виготовлення остаточного обліку.

Золотий Ювілей УСС в Шикаґо

Для відзначення 50-ліття Українських Січових Стрільців зорганізувався Ювілейний Громадський Комітет під головуванням д-ра Іл. Мули, секретаря інж. Голяша, і членів комітету: п-ні Фат. Омел. Павленко, Евгенія Ленчицька і Люба Бегека від Золотого Хреста, Люба Шандра — Окружна Рада С У, полк. Б. Шевченко — Вільне Козацтво, мгр. Дахнівський — ОбВУА, П. Марчук — І. Д. УНА інж: Ст. Ґоляш — УПА, мгр. М. Яшко — Карпатська Січ, П. Касіян — ОбВУА, мгр. Рибак — —УСС.

Ювілейний Комітет влаштував в суботу 26 вересня Бенкет. Почесними гістьми Бенкету були проживаючі в Шикаґо колишні УСС, остання чета останньої сотні УСС котрих чарівне жіноцтво під проводом пані Ф. Омелянович Павленко нагородило великим букетом квітів і удекорувало кожнього червоною калиною.

Між присутніми УСС були ще ті перші зі Львова, зі Стрия, з карпатських боїв, ті перші, що попали в московський полон, а потім створили Корпус Січовиків в Києві. І ті перші, що як ранені чи хворі скоро виїхали до Відня під тепле крило жіночого комітету.

Бенкетом проводив знаменитий конференс'єр маестро Йосип Гірняк із Ню Йорку, про ґенезу УСС коротко сказав д-р Гр. Стецюк, уривок з поеми „УСС" прочитав Олесь Бабій, молитву провів о. парох Леськів.

Шикаґовська громада, помимо —зливного дощу, прибула доволі чисельно, за що була нагороджена обильною вечерею, мистецькою конференс'єркою маестра Гірняка і новою небувальщиною... Не було ніяких промов! Під час бенкету зложено 19 писемних привітів від різних товариств.

Другого дня в неділю, в церкві св. Миколая, відбулася панахида, а після неї був у Пластовому Домі для відзначення УСС-ів вояцький апель міжкомбатантських організацій, Пласту і СУМА.

Під час апелю промовляли пластунки і сумівки, голова Станиці УСС — інж. Артимович, голова міжкомбат. Ком. інж. Голяш, а закінчив УСС Н. Рибак проголошенням, що стрілецька ідея втілилася в українські армії, в УВО, ОУН аж до УПА і живе в народі запевненням, що: „Нехай на нас здвигнеться світ, ми встанемо з Твоєї крови. Свята спадщино наших предків борців, наша Славо і мріє Січових Стрільців, — Вкраїно Соборна Вільна — могутня і грізна!"

УСС, Н. Р.
Пресовий референт Ювілейного Комітету

ЗАЯВА

ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ТОВАРИСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА ім. ген.-хор. Т. ЧУПРИНКИ в ЗДА

У зв'язку з 6-им З'їздом Об'єднання колишніх Вояків УПА, що відбувся в Рочестері, Н. Й., та прийнятими на цьому З'їзді резолюціями, надрукованими в щоденнику „Свобода" з 18 вересня 1963 р., Головна Управа Товариства колишніх вояків —УПА, обміркувавши на своєму засіданні в дні 26 серпня 1964 року висловлену в резолюціях пропозицію щодо об'єднання усіх членів УПА в одному товаристві, оцим заявляє: Головна —Управа нашого Товариства, як теж усі наші члени вважають, що існування двох організацій колишніх Вояків УПА є шкідливе. Головна Управа від самого початку існування нашого Товариства докладала усіх можливих старань, щоб довести до об'єднання усіх упівців в одному товаристві, одначе не з нашої вини не вдалося цього здійснити. Ініціятивна група, яка скликала була перший З'їзд колишніх вояків УПА в 1950 році, зверталася до всіх колишніх упівців із закликом взяти у ньому участь, одначе не всі вони це зробили. Деякі колишні упівці, не зважаючи на те, що перебували вже в Америці, вважали творення будь-якого товариства за непотрібне, рахуючи себе в цьому часі активними вояками УПА. Одначе по кількох роках вони змінили свою думку і створили окрему організацію — „Об'єднання колишніх вояків УПА", яке існує по сьогодні, і тепер закликає інших упівців до об'єднання усіх членів УПА в одному товаристві, пропонуємо скликати З'їзд усіх колишніх стрільців, підстаршин і старшин УПА, щоб прийняти статут нового товариства і вибрати Головну Управу, яка репрезентувала б усіх членів УПА. —Ми завжди були і є за об'єднання.

Закликаємо усіх упівців об'єднатися на базі загального З'їзду.

За Головну Управу:
Микола Грицков'ян, голова
Іван Ілай, секретар

Харківський „Прапор" знову нападає на українських „буржуазних націоналістів"

У Харківському журналі-місячнику „Прапор" з серпня ц. р. надруковано „ідеологічну" статтю М. Челака під заголовком „Брехнею правди не затьмариш — Проти фальсифікаторів творчості Т. Г. Шевченка". Заперечуючи історичний факт безклясовости української нації, нападаючи на Панька Куліша, як на „ідеолога українського буржуазного націоналізму", автор пише, що тепер за кордоном „націоналістичні покидьки утворили різні „наукові установи" — Укр. Вільну Академію Наук, Наукове Товариство ім. Шевченка, діяльність яких спрямована на захист американських монополістів, поширення наклепів на СССР, на всіх борців за мир, демократію і соціялізм"... І далі: „Особливо вони прагнуть сфальсифікувати й опорочити спадщину великого Кобзаря".

Наукові праці наших чільних установ, як і окремих діячів, М. Челяк „знищує" одним розчерком пера, твердячи і навіть не вдаючись до якихось доказів, що Т. Шевченко, наприклад, не був поетом-романтиком, не був ідеологом національної боротьби України й інших поневолених націй проти колоніялістів тощо.

Тарас Шевченко писав у повісті „Прогулянка з задоволенням і не без моралі": „Криваві трагедії були справою всієї нації", — а партрецензент у „Прапорі" тлумачить цей вислів так: „Нація, в розумінні поета, це трудящий народ". Підтасовування Т. Шевченка під сучасні вимоги московської компартії слідне у всій статті кандидата філософічних наук М. Челака, який напевно знає, що в поняття „нація" входять не тільки трудящі.

Боячись цитувати з праць Д. Чижевського, В. Дорошенка, І. Мірчука, А. Кяжинського та інших — автор статті лише нападає на них і, очевидно, „знищує" —без жадних доказів. Але „Брехнею правди не затьмариш"... **(Ли)**

(+) ФЕДІР ОДРАЧ

ДУХ ПРОФЕСОРА СТЕПАНА КИЛИМНИКА МІЖ НАМИ

На бюрку недавно видана об'ємиста книга — п'ятий том „Український рік у народніх звичаях" — професора Степана Килимника. Це вже посмертне видання, яке здійснила дружина покійного, Лариса Килимник. Книжка видана охайно, з двома передмовами, в англійській мові професора Боровського, і в українській, — пера президента Головної Ради Наукових Товариств ім. Шевченка, проф. Романа Смаль-Стоцького. На п'ятій сторінці поміщене фото покійного автора з молодих років.

Потішаюче явище, що саме визначний наш науковець, професор Смаль-Стоцький, на чолових сторінках книжки віддав заслужену шану своєму колезі науковцеві, славної пам'яті професорові Килимникові. Це свідчить про його глибоку духову культуру та про широке розуміння цінної спадщини покійного професора Килимника.

Головне ж признання, безперечно, належиться пані Ларисі Килимник, яка в короткому —часі —довела машинописи свого чоловіка до порядку, гарно порозкладала матеріял, не забуваючи на індексі подати великий список друкованих наукових розвідок автора, що розкидані по різних часописах та журналах.

Треба тільки дивуватися силі волі пані Лариси Килимник, що вона так мужньо, та послідовно, з незламною постановою довела діло до кінця. І в наслідку появилася ще одна книга, найцінніша квітка на могилу покійного автора.

І ця квітка на моєму б'юрку. Читаю її розділ по розділі і бачу наче всю Україну, мало того, бачу українську націю, починаючи від передісторичних часів і кінчаючи нинішнім днем. І не сумніваюся, що багатство зібраного матеріялу в творчій спадщині покійного, що поки що замикається в п'яти томах, ще теж наче світло на майбутні покоління. Бо якщо ми, сучасники, зберігаємо все те, що передали нам попередники, то майбутні покоління теж не зречуться духових скарбів українського народу. І саме творчість професора Килимника, це наче золота стрічка, яка лучить нас із прапредками, і від сучасників буде в майбутньому лучити з наступними поколіннями.

Ось аж тридцять п'ять розділів п'ятого тому „Український рік у народніх звичаях". Заголовки кожному українцеві відомі, схоплені з поля: „Дохристиянський світогляд наших прапредків", потім другий: „Обжинки", третій — „Свято Іллі". І так далі, аж тридцять п'ять тем. Чи можна написати на цю книгу, на ці всі розділи рецензію розміром часописної статті? Ні! На таку книгу треба писати розвідку щонайменше півдесятка журнальних статтей. Тому то, замість розглядати цю книгу в короткій рецензії, доцільніше буде сказати, що ця книга, як і попередні чотири — це ядерна розповідь про духовість нашої нації. Може це й не влучне твердження, але під „духовістю" я розумію широчінь і глибінь життя нашого народу в різних його проявах, у різних передісторичних та історичних часах.

Мені особисто це посмертне видання чомусь нагадує живого професора Килимника таким, як я його знав ще не так давно. Його розповідний стиль у цій книзі, наче відтворює мені його голос, трохи притишений та лагідний, з нотками докірливости.

Познайомився я з ним на літературній вечірці в Торонті, в домі українського Легіону, десь восени 1953 року. Прізвище його було вже мені відоме, вже я мав нагоду читати його наукові статті в журналі „Пороги", що виходив в Аргентині. Від того часу наші взаємини складалися якнайкраще. Не раз і не два професор Килимник розповідав мені про зібрані матеріяли по українських селах Галичини, Наддніпрянщини; знав він теж звичаї і на Поліссі, хоч там не був. Тоді впала мені думка, щоб підшукати йому етнографічний матеріял з Пінщини до четвертого тому „Українського року". Я особисто не мав чим похвалитися, а те, що знав, то помістив у власній брошурі „Наше Полісся". Але наспіла щаслива думка: відвідати моїх поліських краянів, які переселися з Німеччини до Торонта. Ми в двійку договорилися, коли вирушимо на схід Торонто, до моїх земляків, що називалося Бочило. Пригадую, в п'ятницю ввечері, ми зійшлися на Бей вулиці, я захопив з собою і писальну машинку і ми потім Квін вулицею поїхали туди, де надіялися записати чимало пісень з Пінщини та різних приповідок і розповідей. Але старша жінка пані Бочило, не відзначалася красномовністю, не знала теж пісень багато і виправдувалася, що вона взагалі ніколи не співала, бо не має доброго голосу. Все ж щось там нам прорецитувала і професор Килимник відразу ж переповіджене зараховував до фольклористики Волині та Київщини. Так то, простенька жінка й не знала, що її звичайна рецитація пару поліських пісень увіковічниться в книзі українського вченого. Її пісня і її прізвище знайшли собі місце в книзі четвертого тому „Українського року".

Є твердження, що науковець не творить, лише відтворює. Годі цьому заперечити, але ледве чи це правило може відноситися до професора Килимника. Бо крім холодного аналітичного розуму, мав він теж відчуття краси природи. Безмежний український степ полонив його, ліси й річки, гори та долини заворожували його. І мимо того, природа для нього не тільки Божа краса, але й помічник в його студіях української людини взагалі. Пошум степового вітру перевтілився в нашу тужливу пісню, кукання зозулі теж знайшло собі місце не тільки в нашій пісні, але й у фольклорі теж саме з ластівкою, теж саме і з рістнею: калиною, дубом, явором. Любив він це безтями природу навіть тут, у Канаді. Наймилішими днями для нього були три тижні дозвілля над Голл озером, стоп'ятдесять кілометрів на північ від Торонта. А коли його донька із зятем лагодилися з ним туди їхати, він тішився і приказував: „Поїду на лужки-бережки". Звичайно там, на лоні природи не був він сам: була з ним і невідступна дружина, були й онуки та донька з зятем Олексою. І взагалі, коли о-так приглянутись цій родині, то просто нема слів описати якоїсь, сказав би, традиційної родинної гармонійности, чогось питомо українського, де домінує вирозуміння та міцна спаяність в домашньому вогнищі. І тут порівняльну перший порядок підсувається т. звана „модерна" сучасна родина, де батько для дітей — непотрібний тягар, де відношення дітей до батьків — полярна студінь. І власне мені тоді спадала думка, що мимо пройденого тяжкого шляху покійного професора, був він усе ж таки щасливою людиною. А щастя полягало в тому, що всі його любили і він усіх любив. Його донька пані Тетяна просто тремтіла над ним. Сама лікарка, ока з батька не спускала, коли недуга серця хижо підповзала до професора, коли він опинився в шпиталі, цілі ночі висиджувала над його ліжком. Коли б не її лікарське пікулування, після першої атки серця, професор Килимник напевно не прожив би ще вісім років. Така ж уважливість до тестя була і чоловіка пані Тетяни, пана Олекси Реви. Онуки, Юрчик та Наталочка пропадали за своїм дідусем, невідступницею дорадницею та помічником у його кропіткій праці була його дружина, пані Лариса. І тому, що я знаю все це, тому то насмілюсь сказати, що покійний —професор Килимник, між своїми рідними, був щасливою людиною. Коли візьмемо до уваги конечність смерти кожної людини на землі, то хоч зі сльозами в очах мусимо визнати права „костухи". Але чи ж міряється людину смертю? Ні, міряться її ділами, досягненнями, і становищем у родині.

Слушно теж пише професор Смаль-Стоцький у передмові до п'ятого тому: „Професор Степан Килимник стоїть у пам'яті перед очима — як людина, що була рідкісною в цю сучасну добу матеріялізму і здичавіння, навіть поміж науковцями зарозумілих ідеологів денаціоналізації та ренегатства, або „моя хата з краю" — „герой".

І справді, мені теж уявляється він рідкісною людиною. Вийнятковість його як людини відображалася скрізь і був доступний, радо вдавався в розмову з простими навіть людьми, „зарозумілість деяких науковців" наче б не добачав, але в своїй лагідності був непохитний, стояв міцно на ґрунті українства.

Крилаті фрази, як „великий патріот", „палкий боротьбіст за волю України", все це гарне, але штампове, чим то залюбки тепер наша преса обдаровує визначніших покійників, але ці штамповості не цілком пасують до покійного професора Килимника. Його істота не потребує крилатих дитирамбів, йому підходить усе просте, природне щире і безпосереднє. Українськість його утотожнювалася з ним самим; була органічна, була вона в ньому і він у ній. Похвальні слова тут безсильні, тут промовляє він до широкого читача своїми книгами устами нації різних історичних діб. Тут кожна розумна українська людина може збагнути, коли не полінується прочитати п'ять томів ,що саме в цих книгах міститься душа народня, бо зібраний у них матеріял, — велетенський —продукт українського народу. Ці книги, безперечно, мусять бути необхідні для всіх тих, що почуваються українцями. В теперішній час, коли денаціоналізаційний натиск діє на нас та наших дітей, коли чимало наших людей ладні забувати своє рідне і засвоювати чуже, саме творчість професора Килимника буде великим гальмом, що стримуватиме чужі впливи, чужі звички, чужу духовість, і берегтимуть нашу людину від чужих вітрів, від чужих впливів.

Десятого травня 1963 р. відійшов від нас професор Килимник. Колона авт з рідними та знайомими повільно сунула за чорним автом на Даверкорт вулицю. В тому чорному авті були тлінні останки професора. Перед домом, де він жив та працював, чорне авто зупинилося, а за ним і друга колона авт. Це було останнє прощання з рідним домом, з найближчими істотами, яких він безмежно любив і які його теж такою мірою любили. Але чорне авто знов рушило вулицями Торонта і потім в'їхало на величезний цвинтар попатканований пам'ятниками та пишними деревами. На невеличкому горбку чекала на нього вже могила закидана квітами. Ще, ще церковні співи і „Надгробне ридання" і чужа земля прийняла тіло людини-скитальця, що прийшов сюди з далекого краю, з землі української, яку любив безмежно і для якої —подарував скарби свого розуму і серця — п'ять томів „Український рік у народніх звичаях".

От так, ніби дзеленчання метал, чи шкло і звук його спершу дзвінко злине, потім тихшає і нарешті мовкне, такі почуття хвилювали мою душу, коли я прощався з покійним приятелем, професором Килимником, там, на горбку, на величезному пишному цвинтарі. Але чи цей звук справді завмикне? Ні, до металу, до творчої спадщини покійного, постійно доторкатиметься щось таємне і лагідне і це буде дух творця цих книг і той звук не вмовкатиме і лунко відбиватиметься в серці української людини. Бо дух професора Килимника живе між нами.

ВИСТАВКА ЛЮБОСЛАВА ГУЦАЛЮКА В НЮ ЙОРКУ

20-го жовтня в галерії Гільде Герст, при Медісон Авеню та 83-ій вулиці в Ню Йорку відкривається чергова виставка Л. Гуцалюка. Для мистця це дев'ята індивідуальна виставка за останніх 8 років. З в Парижі, 4 в Ню Йорку по одній в Мілянo і в Торонті.

Для глядачів, що не мали нагоди слідкувати за творчістю мистця від 1962-го року, це перша нагода познайомитись з новими картинами, від останнього його побуту в Парижі.

Тематично виставка подібна до попередніх. Це краєвиди з Франції та Еспанії, квіти та натюрморти. Зате у техніці Гуцалюка в порівнанні з останньою виставкою у 1962 році зайшли помітні зміни.

В рр. 1961-62 у палеті Гуцалюка переважала ясно-сіра краска з невеликими додатками блідорожевої, зеленої чи жовтої. Настрій картин був мрійливо-поетичний. Краєвиди, деколи уявні, часто були побудовані зі збалянсованою, бездетальною площею по одній стороні картини. Мазок був вертикальний, лінійно-простий. Цього простого мазка в нових картинах мистця майже немає. Лінія, якщо вона є, бурхливо крута. Картини виповнені композиційними деталями; навіть площі неба чи заднього пляну розпрацьовані неспокійними, грубими мазками ножа. Кольори насичені: багато червоного, жовтого, інтенсивно синього.

Цілий „темп" картин змінився. З конструкції вертикально-готичної розвинулася конструкція кучер'яво-барокова. (Обох термінів „готичний" та „барoковий" вживаємо —тут умовно-виключно тільки для очерчення характеру композиційної побудови.)

При цьому ще дальше на другий плян зійшла лінія як структуральний елемент картини. Цей процес помітний вже в Гуцалюка доволі довго. Коли в рр.1956-57 лінійна побудова картини була часто незалежна від площинникового розложення кольору — то ступнево її вага зменшувалася, та, в нових картинах, якщо її вжито, лінія є елементом другорядним. Цей процес, це речі одна суттєва зміна в техніці Гуцалюка. Інші елементи, що сьогодні здаються новими, знаходимо в його картинах з перед 10 чи 8 років.

Новий, здавалося б настрій схвильованого, жадібно скорого схоплення, енергію та нетерплячість у перенесенні його на полотно, бачили ми ще в найвчасніших картинах Гуцалюка.

Живі, насичені кольори теж не нові. Це радше дальший розвиток палети з половини 50-тих років. Адже стишені кольори чи „безфарбне" розв'язування малярських проблем були характеристичні для Гуцалюка тільки в рр. 1961-63.

І може тому всі технічні та стилістичні „несподіванки", що їх слідно у нових картинах Гуцалюка, на ділі не змінюють загального характеру його творчости. Картини з 1964-го року так само „Гуцалюківські", як були картини з 1956-го року, хоч на перший погляд вони такі різні. Це й не дивно. Адже звичайно підставові мистецькі та світосприймальні заложення в мистців не змінюються. Гуцалюк був та залишається дальше мистцем афірмативним.

Творчий процес у Гуцалюка проходить на чисто оптичному поземі. В його картинах немає ані метафізики, ні символізму, ні емоційних вибухів. Його творчість, — це сублімація та перетворення бачення. Але тому, що його наставлення до світу є підставою позитивне, то й картини викликують у глядача реакцію підсвідомо позитивну.

Цей процес у Гуцалюка не є свідомий — це не є навмисне, поверхове естетизування. Це радше квестія світосприймання, яке саме так а не інакше закрашує його оптичну перцепцію

В тому контексті можна ствердити, що мистецтво Гуцалюка властиво йде в розріз із мистецькими виявами великого числа його сучасників, що віддзеркалюють негативістичний духовий клімат у духовості західнього світу за останніх 10 чи 15 років. (Дібіффе, Блейк, Жене, Пінтер.)

Це є саме та вище згадана афірмативність, що її схопив Андре Вебер у репортажі в д'Ар": „Гуцалюк — маляр вразливий на тонкощі життя і красу природи. Він є мистцем життя на висоті людини.

Він заключив пакт з красою, ритмом, захопленням та поетичними оркестраціями".

М. Кузьмович

Письменниця-романістка Зінаїда Тулуб

26 вересня померла біля Києва, а 30 вересня була похована письменниця Зінаїда Тулуб, народжена 1890 р. в столиці України. Розпочавши літературну працю російськими віршами, З. Тулуб згодом перейшла на українську мову. В 1911 р. у Києві вийшов її переклад ісляндського епосу „З старшої Едди", збагачений примітками й поясненнями авторки перекладу. У 1937 році вийшов її двотомовий роман „Людолови", з життя України початку 17 століття, в роки гетьманування П. Сагайдачного. Цей роман був незабаром заборонений і вилучений з обігу, а сама письменниця, хоч і задеклярована комуністка — як читаємо в київській „Літературній Україні" з 2 жовтня —„стала жертвою беріївських людоловів часу культу особи Сталіна".

Повернувшись із 10-річного заслання, хвора Зінаїда Тулуб встигла ще написати роман „В степу безкраїм за Уралом" — про Тараса Шевченка на засланні (1962 р.). У цьому творі, між іншим, вона виявила докладне знання казахського народу, його життя, мови, побуту, з чого можна припускати, що й сама авторка перебувала заслання в Казахстані. Задумувала —„написати роман про свого предка-гайдамаку, що брав участь у Коліївщині; бралася вже за новий твір про свого діда, братчика-кириломефодієвця" — У повідомленнях совєтської преси не вказано, де саме поховано письменницю.

Трагічна доля Зінаїди Тулуб — клясичний приклад недолі тих, хто відірвався від свого народу і повірив московським комуністичним сиренам. За один крок у напрямі до свого народу Москва покарала письменницю 10 роками заслання. Зінаїда Тулуб — ще один із змарнованих великих талантів, українських Дюма, що не міг зреалізувати свого Божого дару.

(лп)

Леонід Молодожанин двічі виступав у канадійській телевізії

Вінніпеґ. — Автор проєкту пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, скульптор Леонід Молодожанин ще раз прислужився українській справі й культурі, двічі виступаючи у телевізійних програмах Канади. 9-го вересня на каналі 3, в серії постійних програм „Спатлайт" у Вінніпеґу, передано розмову Л. Молодожанина у його робітні з представником телевізійної компанії. Л. Молодожанин, —стоячи біля невеликого розміру проєкту пам'ятника у Вашингтоні, розповідав про працю над пам'ятником та про самого Кобзаря, його творчість, його революційно-національні ідеї. Була мова також про інші праці Л. Молодожанина, зокрема про його чудові вітражі, що прикрашують багато святинь Канади. 10 вересня СіБіСі передало подібне інтерв'ю з цим видатним українським скульптором по всеканадській телевізійній мережі. Очевидці цих програм стверджують, що вони були на високому рівні та спряли поширенню між канадійськими мільйонами глядачів слави й відомостей про українську культуру, мистецтво і зокрема про Тараса Шевченка.

До джерел українсько-канадійського життя

В 1961 році появився перший, в 1963 році другий том важливої праці Ольги Войценко п. н. „Літопис українського життя в Канаді". Цей „Літопис" це не тільки хронологія дат і подій із нашого життя в Канаді й не тільки цитати з висловлювань українських діячів, політиків, культурників, науковців у Канаді. Крім тієї великої документальної вартости, що її підкреслювали здебільшого всі рецензенти праці. Літопис має свою вартість і в інших аспектах, що їх досі не видвигали критики. Для українсько-канадійської історіографії він має значення передусім як важливий компендій джерельних матеріялів із першої руки, вдоступнених у сконденсованій формі дослідникові й синхронізованих дбайливими показниками (індексами). Авторка виказала тут велике розуміння методології наукової праці й дала зразок того, як треба опрацьовувати такі джерельні колекції з технічного боку.

В методологічному аспекті теж дуже важливий момент автентизації матеріялу. Хоч у праці поведено строго-об'єктивну селекцію дат і подій, то про те все, що наведено, передане в автентичній формі, без ніяких мовних чи правописних змін. Про це останнє писала авторка ще в передмові до 1-го видання: „В праці збережено мовні й правописні звички того часу з двох причин: поперше, щоб зберегти автентичність текстів, подруге, щоб дослідникам мови й правопису дати відповідний матеріял". (стор VIII).

Літопис має важливе значення для української історіографії не тільки з документаційних, чи з чисто технічних методологічних причин. Це бо насправді „кістяк" історії українців у цій країні, збудований з прагматичної насвітленою до зібраних фактів. Це насамперед періодизація українсько-канадійської історії. Як відомо, досі історики систематизували українське життя в цій країні зовсім механічно, відповідно до трьох хвиль еміграції: першої (з-перед першої світової війни), другої (між двома світовими війнами) й третьої (після другої світової війни). О. Войценко відкидає таку схему й основує свою періодизацію на внутрішньо-розвоєвих тенденціях у країській спільноті в цій країні. Першу добу (1874 - 1918) вона називає „піонерської доби", тобто добою першого поселення, закріплення й намічування шляхів національного розвитку. Друга доба, що починається в неї 1919 роком, це доба „росту й диференціяції" громадської, політичної, релігійної, культурної" і т. д. Треба думати, що й дальші періоди розвитку українсько-канадійського життя основуватиметься власне на тому внутрішньо-еволюційному принципі, а не на чисто-механічному вичисленні поодиноких хвиль еміграції. Як сказано, така періодизація це історіографічне риштовання, на якому майбутній історик зможе набудувати прекрасну будову, викінчену й завершену матеріялом і деталями. И не вважаючи на те, чи це риштування буде прийняте, чи відкинуте в майбутній історії українців Канади, то ні один серйозний дослідник не зможе пройти повз схему О. Войценко, не зайнявши до неї становища.

Відмітимо ще одну дуже важливу прикмету цієї праці, а саме сміливе пересунення початків української іміграції до 1874 року, коли то до Канади приїхали на стале поселення перші емігранти з України — зрусифіковані й зукраїнізовані менонити, принесли з собою українські місцеві назви (напр. „Хортицю") й декого з українців. Коли до того взяти до уваги джерельні досліди д-ра М. Марунчака про перших українських поселенців, то треба признати, що дата 1891 остаточно захитана й не може вже служити за дату приїзду перших українців до Канади. Це тимбільше, що досі не прослідженo розповсюдження поселення на слов'янського поселення на західному побережжі, а зокрема в Британській Колумбії й Алясці.

Оцінюючи з повищого становища книжку О. Войценко, треба признати, що ця праця — поважний вклад у справу джерельного вивчення українського життя в Канаді (його документація), в ділянку методології того роду праць і врешті в обсяг напрямних розвиткового процесу, яким ішло українське життя в цій країні в минулих роках.

Яр. Рудницький

Харківській опері — 40 років

Харків. — Театр опери і балету розпочав сезон виставою російської опери „Пікова дама" Чайковського. У цьому, вже 40-му році українізації театру, сезоні глядачі побачать такі опери: „Комуніст" композитора Клебанова, „Євгеній Онєгін" Чайковського, „Жовтень" Вано Мураделі і „Загибель ескадри" — молодого українського композитора В. Губаренка, за однойменною п'єсою Корнійчука. З клясичних українських опер ітиме тільки „Різдвяна ніч" Лисенка. Будуть показані балети: „Тарас Бульба" Р. Глієра, „Людина, яка сміється" Б. Зейдмана і „Міщанин з Тоскани" українського композитора В. Нахабіна. Крім повідомлення про цей інтернаціонально-мішаний репертуар Харківської опери, „Радянська Україна" з 3 жовтня подає, що в Харкові буде незабаром збудоване нове приміщення для оперового театру на 1.500 глядачів.

З ТЕАТРУ

„НАТАЛКА ПОЛТАВКА" В НЮ ЙОРКУ

Лев Рейнарович

Вистава оперети „Наталка Полтавка", що її на відчинення осіннього сезону відограв Український Оперний Ансамбль в Ню Йорку в неділю 4-го жовтня, стягнула велику скількість публіки, що заповнила простору залю Фешен Інституту. Вже не один раз ми бачили і чули цей талановитий колектив на сцені („Запорожець за Дунаєм", „Ноктюрн", „Катерина") і все були захоплені його грою, що стояла все на високомистецькому рівні. Тому й не дивно, що цей ансамбль здобув собі велику популярність та признання серед українського громадянства. Відрадним явищем було й те, що на послідню виставу прибуло досить багато нашої молоді, яка прихильно реагувала на кожний виступ акторів.

Марта Кобрин-Кокольська

Головну ролю Наталки виконала улюблениця нашої сцени М. Кокольська, яка своїм гарним та сильним голосом полонювала слухачів, а своєю грою створила прекрасний образ бідної сільської дівчини. Її мила зовнішня поява причинилася до загального успіху. Г. Шерей в ролі Терпелихи зуміла своїм тоном відчуттям відтворити тип матері - вдовиці, а її голос дав їй можливість захопити чаром виконаних нею пісень приявних слухачів. — Артист-ювілят Т. Федорович, якому приявні вчинили з нагоди його 70-ліття з дня народження та 45-ліття сценічної праці бурхливу овацію, дав, не зважаючи на свій вік,гарну креацію Возного. Вистава йшла під його режисурою, і декорації були також ділом його руки.

В ролі виборного Макогоненка виступав Л. Рейнарович, душа та ініціятор цієї і кожної вистави, що ми їх досі бачили в Ню Йорку. Його сценічний талант та гарний і може місцями засильний голос далі йому змогу у загальному добре відтворити тип сільського старшини. З великим успіхом виконали свої ролі І. Гош (Петро) та Я. Шуган (Микола). І. Гош був голосово дуже добрий і вложив свою душу у виконувану ним ролю, яку відограв переконливо та з глибоким чуттям. Я. Шуган грав знаменито і ми раді б побачити його в майбутньому в якійсь більшій ролі. Голос в нього гарний і промовляє до серця.

Відчувалося, що оркестра під керівництвом О. Стратичука не мала змоги з різних причин перевести більше проб, і тому місцями звучала нервово. Однак у загальному вив'язалася зі свого завдання задовільно.

Гра артистів стояла на високомистецькому рівні, вдячна публіка нагороджувала кожний їхній виступ грімкими оплесками, а при кінці вистави обдарувала їх китицями і кошами квітів.

На закінчення кілька заввваг. Невідрадним явищем є недисциплінованість деякої частини публіки, яка не хоче, чи не вміє, поводитися в театрі так, як треба. На сцені йшла вже вистава, а люди входили на залю, шукали своїх місць, говорили, що важко приходилося слідити за акцією.

Театр — це неначе святиня, де треба відповідно поводитись.

Іван Недільський

Вислід П'ятого Конкурсу СФУЖО

П'ятий Літературний Конкурс, проголошений Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій і уфундований Марусею Бек, б. президенткою Міської Ради Дітройту, закінчився постановою Мист. Жюрі на засіданні 20-го серпня у Філядельфії. Темою Конкурсу була оригінальна сценічна п'єса або інсценізація існуючого твору, в осередку якого стоїть небуденна жіноча постать.

Жюрі розглянуло 11 творів. Хоч формально вони відповідали вимогам Конкурсу, проте не відповіли вимогам літературної нагороди, і тому Мист. Жюрі постановило її в цьому Конкурсі не уділювати.

Одначе Жюрі вважає гідним відзначення два надіслані твори а саме:

„Поворот" — драматичний етюд, автором якого по відкритті коверти виявилась Катерина Штуль із Парижу.

„Помста княгині Ольги", інсценізація, автором якої по відкритті коверти виявилась Маргарита Пилипчук із Ст. Кетрінс.

Жюрі стверджує, що твір Олександри Ковальської „Дебют", скеч, не підходить до теми Конкурсу, але своїми позитивними сценічними вартостями може послужити для іншої цілі.

За Мистецьке Жюрі:
Ірина Пеленська, голова
Оксана Керч, секретар
д-р Гр. Лужницький, член.

З НОВИХ ВИДАНЬ

„Паперовий перстень"

Польський письменник у екзилі, Зигмунт Гавпт, видав у Парижі в кінці минулого року свій новий твір польською мовою „Паперовий перстень". Тема повісти — довоєнна Польща, більшість подій якої відбувається в Галичині. Як своєрідний „документ доби", книжка Гавпта особливо цікава для українців, що працювали в системі української кооперації у Галичині, зокрема в „Маслосоюзі". Цікава вона й для тих, хто вивчає проблему українсько-жидівських стосунків на Заході України. „Село, церква серед старих буків, з молодим священиком з худим лицем", — розповідає автор про українське село, яке що далі то більше перед війною набиралося національної свідомости і врешті — створило економічну організацію у формі філії „Маслосоюзу". До священика-українця приїздить на наради молодий інженер з „Маслосоюзу", завжди скромно одягнений, зосереджений і наполегливий. З його намови і з підтримкою священика в селі розпочинається бойкот: селяни не купують більше горілки державного монополю, не купують і цигарок та тютюну, щоб навіть так не підтримувати окупанта — Польщу.

Але ця політично-економічна боротьба частини українського народу в Польщі круто б'є по власникові корчми, жидові з великою родиною і „тузином скрофулічних дітей". Коршма порожніє, діти призначені на голодування.

Дуже добрий матеріял для ще одного обвинувачення українців у расизмі тощо. Автор це й робить, називаючи „Маслосоюз" — „расистським". Однак, історична правда не по стороні п. Гавпта і його повісти на 245 сторінок. Вона — по боці селян, які виступили на боротьбу за оздоровлення свого народу, за оздоровлення власної економіки і за збереження своєї культури.

П.

● 8-ма Мистецька Виставка жіночої творчости відкрилася в Ню Йорку, в Українському Народному Домі. Вона триватиме до 25 жовтня. Відкрита в суботу й неділю від 12 до 9 год. вечора, у п'ятницю — від 7 до 9 год. вечора.

Д-р Василь Лев

ПРОПАМ'ЯТНА КНИГА ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК У ЛЬВОВІ

(Доповідь, виголошена на З'їзді учениць і вчителів гімназії СС Василіянок у Львові, що відбувся на Союзівці 12-13 вересня 1964 року)

Всякі з'їзди й конференції мають важливе значення, головно для нас виходців із рідного краю, для зустрічі після років, для пригадки й обговорення актуальних справ, для пригадки минулого, але — найважніше — для сконстатування факту, що з нами, чи то одиницями, чи громадами, сталося від часу нашого виходства досі.

Думка про з'їзд учениць б. гімназії СС Василіянок у Львові поставала в неодної з її учениць або вчительок чи учителів.

Доводилося мені говорити про це з різними ученицями та вчителями цієї школи, як напр. в Ню Йорку 8-го грудня1963 р. на товариській зустрічі абсольвенток гімназії ССВ з 1933 року. Після роздумувань і плянів прийшла постанова влаштувати з'їзд з нагоди 50-річчя першої і двадцятьп'ятиліття останньої матури в цій гімназії, що припадає в цьому році. Сталося так, що я ,не учениця чи вчителька гімназії, а її вчитель довів до скликання ініціятивних сходин і заснування організаційного комітету для влаштування з'їзду. На цих перших ініціятивних сходинах в Ню Йорку 25 січня 1964 р. в приміщенні відділу Союзу Українок в Народнім Домі вибрано організаційний комітет з'їзду.На голову комітету і майбутнього з'їзду вибрано одну з перших матуристок, а пізніше і вчительку цієї школи, п. Софію Нагірну-Левову.

На ініціятивних сходинах подав я теж думку: 1) скликати —з'їзд не тільки самої гімназії —ССВ у Львові, але також і всі інших середніх шкіл, ведених СС Василіянками; 2) видати пропам'ятну книгу гімназії СС Ваиліянок або і всі їхніх шкіл. Думаю, що в останньому випадку заступаю гадку багатьох бувших учениць і вчительок та вчителів шкіл СС Василіянок.

Переходжу до пропам,ятної книги і то покищо гімназії СС Василіянок. Про це я вже згадав у статті в „Свободі", ч. 135, з 23-го липня ц. р. Може будуть завваги, що не потрібно нам такої книги. Та відповідаю, що дуже потрібно, бо на рідних землях ворог затер уже майже всі сліди по цій та інших школах СС Василіянок. Існують їхні будинки, може й існують у них школи, але вже не наші, не ведені СС Василіянками, без духової опіки передусім світлої пам'яті Митрополита Андрея Шептицького, Слуги Божого та інших ієрархів і духовників, без опіки СС Василіянок, без научної та ідеологічної праці вчительок і вчителів. Тому ще раз підкреслюю: нам треба такої книги, щоб друкованим словом закріпити всі відомості про цю школу і зберегти їх для майбутности.

Наш з'їзд відбився гомоном по всьому вільному світу. Відгукнулися учениці з цілої північної і південної Америки, з західньої Европи і далекої Австралії. Зачули про нього й поза залізною заслоною і відгукнулися зі Львова та з холодного Сибіру. Всі ті, що відгукнулися, прислали або везли з собою на з'їзд деякі відомості, чи то індивідуальні про одиниць і гурти, чи світлини, з яких під проводом п. мгр. Анни Кобринської влаштовано виставку. Всі вони висловили бажання помістити ці світлини і відомості в пропам'ятній книзі, а деякі вже замовили по кілька примірників книги. Їхнє бажання правильне, бо про з,їзд ще раз згадається в наших часописах і журналах, а з часом і забудеться.

Маємо вже друковані відомості про гімназію СС Василіянок у Львові: 1) Степан Шах: „Львів місто моєї молодости", Мюнхен, 1955, част. I-II, стор. 222-228; 2) д-р Саломія Цьорох, ЧСВВ: „Погляд на історію та виховну діяльність монахинь Василіянок". II вид., Рим, 1964, стор. 120-128, 134-142. В обох публікаціях подано тільки загальні відомості про нашу школу, т. зн. про заснування, про директорів і вчителів і катехитів, сестер настоятельок і виховниць. У праці д-р Соломії Цьорох, з відомостями тільки до 1934 року, є також статистичні дані про число учениць за клясами або роками і кілька світлин. Не знати, чи хто в вільному світі має гімназійні звідомлення, яких не друковано кожного року. На влаштованій виставці нашого з'їзду є груба тека абсольвентки із 1916 року, п. вирізків із часописів про нашу школу, власність одної із бувших учениць. За її згодою можна буде використати цей матеріял для пропам'ятної книги. В цій книзі, що подаватиме, коротку, але змістовну історію гімназії, треба помістити такі матеріяли: 1) Митрополит Андрей — покровитель і добродій школи, 2) директори і катехити, 3) СС Василіянки - ігумені, виховниці і вчительки, 4) світські вчительки і вчителі, Марійська дружина й інші шкільні гуртки. Тут по змозі подати сильветки визначних постатей з усіх названих груп із точними даними про них та їхній зв'язок зі школою. Всі ці дані треба оснути на друкованих джерелах і правдивих спогадах вчителів, учениць або й посторонніх осіб. Вкінці подати список учениць - абсольвенток із кожного року з відміченням, що діється тепер із ними, чи продовжували і з яким вислідом академічні студії, їхня теперішня чи минула (якщо померли) позиція в нашому суспільстві. При тому також треба подати більші чи менші згадки про тих учениць, що визначилися своєю суспільною чи національною працею (напр. К. Гардецька, І. Павликовська, Л. Бурачинська, С. Пушкарева і ін.) Окремо належить згадати про тих, що стали письменницями, журналістками, поетками, науковими дослідниками (С. Парфанович, М. Головінська, О. Керч О. Вергановська, М. Кобринська, Я. Кососичева і ін.) При всіх них повинні бути бібліографічні списки їхніх праць. Окремо належиться згадка ученицям героїням, що жертвували своє життя для визвольних ідей нашого народу. Також крім переліку матуристок треба ще подати, найкраще в абетковому порядку, список усіх учениць гімназії, що були в школі хоч кілька років і з різних причин не склали в ній матури, бо пропадуть із обліку всіх учениць. В такий спосіб матимемо повний образ тієї школи, де виховалися сотні жінок і підо впливом своїх виховниць та виховників набули знання, здобули глибокі національні і суспільні ідеали, що відбилися на них незатертим знам'ям і вказали їм шлях до праці в родині і нації-суспільстві. З тією метою організаційний комітет з'їзду виготовив анкетний листок з проханням до всіх б. учениць виповнити його, щоб добути якнайбільше матеріялів для книги.

Так отже пропам'ятна книга гімназії СС Василіянок у Львові повинна стати основною і всебічною історією цієї школи і можна б сказати, частиною історії нашого народу, нашого шкільництва і перш завсе жіночих рухів на західньо українських землях. Ця книга має бути немов одним із уже виданих чи запляннованих регіональних збірників, або пропам'ятних книг наших суспільно-національних установ, що складаються на велику історію України. Це потрібно тим більше, що, як уже згадано, на рідних землях окупант старається знищити всі матеріяли й відомості про світле минуле нашого народу й публікувати неправдиві, пофальшовані відомості про Україну. Книга про гімназію СС Василіянок у Львові міститиме вичерпні відомості про місце тієї школи серед інших українських шкіл, тієї школи, що перша на західньоукр. землях дала нашій жіночій молоді змогу осягнути загальну середню освіту і відкрила шлях до університетських студій і до обняття важливих позицій у культурному і громадському житті нашого народу, тієї школи, що виховувала і сталила характери та впоювала національного і суспільного духа в молоді жіночі серця, готові до посвяти і самопожертви для добра нації. А тим, що з різних причин не пішли на вищі студії, дала загальну середньошкільну і виховала на чесних і характерних подругі матерів.

Прикладом того, які були можливості культурно-національної і суспільної праці наших матуристок, хай послужить уривок із листа одної мгр. Марії Пашко-Рибакової: до секретаріяту комітету з'їзду: „Всі ми були виховані на добрих доньок України, багато з нас каралось по чужих в'язницях, а в рр. 1918-1920 брало участь у будуванні нашої держави. Я сама організувала в моїм містечку військо, яке мій сл. п. батько утримував фінансово. Опісля працювала я в шпиталі в Камінці Струміловій як рахункова, а пізніше — як референтка першої помочі в 6-тій бригаді. Перейшла я з військом аж до Одеси... Я віддала свою єдину доньку на виховання до гімназії СС Василіянок".

Ще інший приклад про працю —абсольвентки нашої школи, що не мала високих студій. Це вже сьогодні покійна Олександра Рунька - Ростковичч, що склала матуру в 1930 р. Про неї пишуть:... „Вона працювала як організаторка кооператив у повітах Копичинці, згодом Чортків. В Чорткові зорганізувала „Товариство Домашніх Служниць",опікувалася покривдженими служницями й давала їм безплатну правну пораду...

Немалу вартість для пропам'ятної книги матимуть спогади, що появилися в наших часописах перед з'їздом, пера С. Парфанович, О.Керч, З. Матійчук, К. Стецюк, О. Бернадин і ін.

Вкінці відмічую, що пропам'ятна книга буде цінним джерелом для студій про наше рідне шкільництво, про історії жіночих рухів.

СПІЛЬНЕ ЗВЕРНЕННЯ

ШКІЛЬНОЇ РАДИ УККА, ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ КАНАДИ І ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

З початком місяця жовтня наші три найважливіші установи для справи виховання засобами рідного слова і рідної літератури та організації рідного шкільництва, а саме Шкільна Рада Українського Конгресового Комітету Америки, Об'єднання Українських Педагогів Канади і Об'єднання Працівників Дитячої Літератури видали свій спільний заклик-звернення до нашого рідношкільного вчительства, в якому закликають вони до плянової і широкої та послідовної акції для популяризації рідної літератури.

В заклику читаємо:

„Основним завданням рідношкільного вчительства є не тільки давати дітям українознавчу освіту, але в куди більшій мірі збуджувати в них національні почування і плекати інтерес до української культури, до літератури передовсім. Розвинути в наших дітях постійну потребу „співжити" з книжкою — це й є головна мета праці Рідних Шкіл. Без української книжки в наших обставинах неможливо дати основи національного виховання і пов'язати формування світогляду молодої людини з українством.

Завдання нелегке. Але плянова, послідовна й витривала акція таки дає добрі наслідки. Прикладом може служити Шкільна Рада і наше вчительство в Австралії, головно своїми щорічними „двомісячниками української книжки і преси„ — там продається в рідних школах більше книжок, як в Америці і Канаді разом. В Австралії є 20 тисяч українців, в Америці і Канаді — півтора мільйона!

Стан з нашою дитячою книжкою тривожний — давні видання лежать у магазинах, нові майже не появляються, а провідний дитячий журнал „Веселка" ледве втримується. Пора на нашу плянову й широку акцію.

Для плянової й послідовної та постійної популяризації нашої дитячої книжки і журналу пропонуємо такі засоби:

1. Свят-Миколаївські і різдвяні імпрези повинні стати святом нашої дитячої книжки. Всі діти мають діставати обов'язково рідну книжку у дарунку, а не тільки ласощі, іграшки, тощо. Програму імпрез влаштовувати з відповідними точками про рідну книжку.
2. Місяць жовтень — місяць рідної книжки. У цьому місяці влаштовувати ярмарки книжки, змагання між учнями за найкращу домашню дитячу бібліотеку, за найбільшу скількість прочитаних книжок, найкращу деклямацію і найкраще мистецьке читання, найліпшу розповідь змісту книжки, тощо.

Змагання закінчувати святковим проголошенням нагород, відзначень, а звіти давати до „Веселки" і преси.

3. При роздачі кінцевих шкільних свідоцтв давати кожній дитині як нагороду-пам'ятку рідну книжку з дедикацією.
4. Для ближчого відношення дітей до дитячої преси влаштувати 10-ліття „Веселки" (1954-1964) і 75 -ліття появи (в січні 1890 р.) львівського дит. журналу „Дзвінок" 1890 -1965). У „Дзвінку" появилися наші найкращі твори для дітей І. Франка, Лесі Українки, М. Коцюбинського, К. Малицької і ін., а „Веселка" дала і дає ряд нових творів, необхідних у родинній і рідношкільній виховній праці. З 10-літтям „Веселка" повинна стати обов'язковим посібником у всіх наших школах.

Журнал потребує живого контакту з дітьми, школами, вчительством — побажань, завваг, дописів вибраних шкільних задач, фот, і т. д. Пригадуємо, що для шкіл передплата „Веселки" виносить замість 4 тільки 3 дол. річно.

Слід усвідомити факт, що Москва через Київ, не діждавшися упадку „Веселки", вирішила оце в 10-ліття нашої „Веселки" підшитися під її фірму — від весни 1964 р. всі дитячі видання Дитвидав-у переназвані на... „Веселку", щоб так баламутити еміграцію, насилаючи туди свої большевицькі видання з такою ж назвою і при тому майже даром. Це вже зовсім відкритий наступ на нашу дитячу літературу і на душу нашої дитини на еміграції.

Українські вчителі! Ми свідомі того, що основна база для розвитку нашої дитячої літератури, — це наші Рідні Школи, наші шкільні діти і їх батьки. І тут наша роля вирішальна. Що зробимо сьогодні — те буде зроблено, і буде надбанням на майбутнє. Наші письменники і працівники дитячої літератури служать своєю творчістю і працею нашим дітям і є всі можливості розвитку нашої дитячої літератури. Наша дитяча і юнацька література це бій за нашу християнсько-українську сутність у душах наших дітей. І в цьому бою наше місце в перших рядах!

Чи є пекучіша справа, як передача вартостей українського духа молодій нашій зміні, і чи можлива вона без нашої літератури?"

Навоприбулий адвокат і пластун кандидує на радного Едмонтону

Едмонтон. — За два тижні відбудуться в Едмонтоні, в одному з найбільших міст Канади, яке має третину мільйона населення, вибори посадника та 12 радних. На посадника кандидує знову дотеперішній посадник українець Василь Гавриляк, найпопулярніша людина міста, яке він впродовж свойого урядування розбудував, упромисловив і прикрасив. На радних зголосилося 80 кандидатів, в тому декілька українців, серед яких найбільше характеристичним є місцевий адвокат і нотар Петро Саварин, який після другої світової війни прибув до Канади, де в 1956 році закінчив місцевий університет з дипломами бакалавра загальних наук та прав. Петро Саварин є жонатий і має троє дітей. Від довгих років є активний в канадійських та українських колах, три роки був президентом консервативної округи східнього Едмонтону, декілька років був секретарем впливового Клюбу Українських Професіоналістів, якого є тепер президентом. Активність в місцевій українській громаді виявляє його членство в Пласті, де був декілька разів станичним і в українськім шкільництві, з доручення якого учив 8 років історії України. Він є дорадником епископської канцелярії, членом

Петро Саварин

парафіяльної ради, директором Українського Народного Дому та секретарем місцевого видавництва „Українські Вісті". Очевидно, цей дуже заслужений і активний громадянин враз з цілою родиною є здавна членом місцевого Відділу Українського Народного Союзу. Українська громада в Едмонтоні однодушно піддержує його кандидатуру, а українці поза цим містом, а то й поза Канадою, приймуть з радістю повідомлення про його успіх в виборах, як доказ зростання поваги і значення українців на американському континенті.

Концерт Галини Андреадіс у Філядельфії

„Публіка захоплена співом Галини Минаїв Андреадіс, не хотіла пустити її зі сцени" — а було це у Філядельфії 3-го червня на Святі Героїв. Та чи тільки у Філядельфії? — У Дітройті розентузіязмована публіка по закінченні концерту не хотіла вийти зі залі, не одержавши численних наддатків. А Торонто, відоме зі своїх оригінальних потягнень, здобулося й цим разом на щось нового й милого, Присутні, захоплені чудовим голосом п. Галини, по безупинних оплесках, по концерті масово підходили до неї, щоб їй щось подарувати на пом'ятку побуту у Торонті. Такі потягнення біз сумніву викликують шляхетні почування і радість у артиста-соліста з багатьох причин.

Наведені факти свідчать про одне: п. Галина завойовує серця української вибагливої публіки щораз більше і більше. Хоч у Дітройті концертова заля не була виповнена, мимо доброї, але закороткої реклями, але серця присутніх були переповнені насолодою найкращої мистецької якости. Прослухавши концерту п. Галини, присутні нав'язували її виступ до світлих традицій наших асів-співаків у минулому і ствердили одне — п. Галина Андреадіс зі своїм чудовим голосом і розумінням пісні взагалі та з неперсічною музикальністю повинна зайняти місце на найбільших оперових сценах.

Коли п. Галина Минаїв Андреадіс з'явилася на американському континенті, та коли на сторінках „Свободи" появилася перша вістка про її виступ у Карнеґі Гол, спрагнена музикальна публіка нетерпеливо ждала, щоб почути її і сказати своє слово про її мистецьку вартість. На початку наведені факти говорять за себе. Меццо-сопран чи контральт у п. Галини виринуло питання між критиками по її перших виступах. Одні уважають її за типовий меццо - сопран, бо має знамениту „гору", інші за контральт, бо має чудову „долину". Фактом є, що п. Галина має широкий голосовий діяпазон, а голос прекрасно вирівняний у всіх реґістрах тонів до найглибших і навпаки. Це власне дало причину до поділених думок про якість її голосу, а тому, що в її репертуарі більшість виконуваних творів є меццо - сопранового характеру, тому й більшість уважає її за меццо - сопран. Коли п. Галина виконає т и п і ч н у контральтову арію чи пісню, тоді ви є переконані, що вона правдивий, природній контральт.

І ще одне цікаве явище дається запримітити в оцінці наших і чужих критиків — а це: менше говориться про те, що вона співає, а як вона співає. Її соковитий голос із правильним розумінням душі кожної пісні в усіх її жанрах так вас приємно абсорбує, що ви не думаєте про текст пісні і по короткім прослуханні її не сумніваєтеся, що перед вами артистка з неперсічною красою голосу. Її голос заплаче, коли оспівує безталанну батьківщину, але рівночасно з великим переконанням і бравурою звучить тоді, коли відтворює наше славне минуле. У піснях релігійного характеру пані Галина вжоситься на хвилях стойого відчування ген у недосяжні простори, щоб немов своїм співом-молитвою подякувати Тому, що дав їй цей прекрасний голос, це ніжне серце, що так глибоко відчуває і щиру українську душу, за яку її всі так полюбили і своєю участю на її концертах додають їй ще більше сили в осягненні найвищих мистецьких вершин.

Українська преса прийняла п. Галину дуже тепло а публіка полюбила її над усе, а це є запорукою ще більших успіхів у будучності. П. Галина Андреадіс не тільки чудово співає, але й гідно репрезентує українську пісню — у чому великою поміччю є її муж уродженець України й великий український патріот.

К. Ц.

До 300-літнього ювілею міста Ню Йорку

Приблизно сто років тому Ню Йорк задихався на невеликій території, яка тоді займала простір від самого низу острова Мангетену до того місця, де тепер проходить 23-тя вулиця. Майже всі установи та підприємства були розташовані на південь від Волл Стріт, і робітникам та службовцям доводилось витрачати мало не дві години на подорож від місця праці до вулиць, де більшість з них жила. Їздили переповненими омнібусами та кінними возами. Місто було забудоване до краю. Земля була страшенно дорога і міряли її мало не на стопи. Навіть на задвірках старих будинків ставили нові доми, де мешкання були тісні, вогкі і майже без сонця.

Підприємства почали тікати з міста. Вони пакували свою машинерію у вагони або баржі і переселялись до Вестчестеру, Лонг Айленду, Ню Джерзі та до Коннектикату. За ними переїздили робітники та службовці, бо на нових місцях вони могли мати ліпші приміщення для життя, свіже повітря і садочки.

Тоді казали, що Ню Йорк вимирає, задушений своїми мешканцями, яких тоді було в місті близько 700,000 і з якими місто не могло дати ради.

Нові види транспорту врятували місто. Року 1878 побудовано першу парову залізницю, т. зв. „Ел", тобто „елевейтед" залізницю, рештки якої подекуди існують у Ню Йорку й дотепер, тільки вже поїзди працюють не парою, а електрикою. У міру того, як продовжували лінію залізниці далі на північ острова Мангеттену, місто почало швидко розростатись в цьому напрямку. Підприємства почали повертатись до міста, а за ними робітники й службовці. Будівництво підземки почалось року 1900, а 1904 року пішов перший підземний поїзд. Люди, завдяки швидкій та зручній транспортації, швидко розселилися далеко на північ, заселили весь острів Мангетен і Лонг Айленд, перекинувшись далі, створивши величезну частину Ню Йорку— Бронкс.

Пророцтва песимістів не справдились, і Ню Йорк не помер, а зробився другим містом щодо числа населення в світі.

Марія Туркало

Журнал „Шлях Православної Молоді" почав виходити друком у Ню Йорку

Починаючи від серпня ц. р., ілюстрований квартальник „Шлях Православної Молоді", орган Товариства Української Православної Молоді ім. св. первомученика архидиякона Стефана у ЗДА, — почав виходити друком у Ню Йорку. Перші два числа його були друковані циклостилевим способом. Журнал редаґує колеґія в складі: Галя Берко, Ю. Базилевський, В. Гайдук, О. Животченко, Ю. Микуленко, Л. Харченко. Передплат на цей журнал не приймають — він виходить на базі добровільних пожертв. Серпневе число, присвячене 150-річчю з дня народження Т. Шевченка, містить статті: С. Кіндзерявого-Пастухова, В. Г. Боберського, Ю. Базилевського та ін.

Розглядові Божественної Літургії" присвятив статтю Василь Барка. В числі є велика хроніка з життя Товариства і української молоді у вільному світі та на Україні.

Три нові платівки і Світовий Конґрес Українців

Нещодавно в ЗДА вийшли дві нові довгограйні платівки: „Гуцульщина в пісні й музиці" і „Нагадай, бандуро, співами". (Про третю довгограйну платівку — нижче).

1

Гуцульська група „Черемош", під керівництвом Дмитра Сороханюка і Дмитра Ткачука — вихідців із Гуцульщини, виконала цікавий і, треба сказати, відважний задум: награти й наспівати автентичні гуцульські мелодії на платівку, без може й виграшної на перший погляд, але фактично непотрібної „домішки" у формі симфонічної оркестри, оперових солістів та неодмінного фортепіяна. Скрипаль, цимбаліст і сопілкар — народні музики нашої Гуцульщини, так приємно виконують „Виграєс", знамениту „Гуцулку" чи приграють до танцюспіву „Із Жаб'єчка", що немає жадної потреби будь-чим їх заміняти. Нешліфов а н і, прості голоси (у декого й не надто чисті) співаків гуцулок і гуцулів звучать так непідробно-щиро, що, слухаючи у їх виконанні пісні про карпатські полонини, веселі „любовні співанки" чи й сповнену любови до Батьківщини - України пісню „Із-за гори Чорногори", — відчуваєш чудовий гуцульський край усім єством.

Автор цих рядків, полтавець, після п о надгодинного прослухування платівки „Гуцульщина в пісні й музиці" як ніколи ще доти відчув і духово побував у краю полонин, ізворів і трембіт. „Говерля-рекорд", як видавець платівки, добре зробила, давши на обкладинці репродукцію світлини з Чорногори, вид із Жаб'я, а на тлі задуманих гір — фота восьми виконавців пісень та п'ятьох „дударків" у киптарях і кресанях. Це наближає нас до виконавців, до Гуцульщини і до її прегарного фолькльору, з яким знайомимося через цю платівку. Доброю думкою було також подати на звороті обкладинки прізвища виконавців і тексти пісень та „Слово гуцула", пера Андрія Шекерика. Із справжнім зворушенням читаєш, а потім слухаєш слова пісні „Із-за гори Чорногори":

„Бо прийде ще годинонька
нашої відплати,
Тоді наша Гуцулія
мусить разом стати,
Встане наша Батьківщина,
Україна мати,
Тоді й гуцул в Верховині
буде волю мати!"

2

Щойно вийшла у студії „Катедрал Саунд Рекордінґ" у Дітройті нова, вже друга, довгограйна платівка Капелі Бандуристок Осередку СУМ у Дітройті — диригент і аранжер майже всіх пісень Петро Потапенко, адміністратор Капелі Євген Репета. Платівка вийшла заходами Осередку, під головуванням А. Никончука та О. Дякуника, які наважилися вкласти в це добре діло скромні фонди Юнацтва та ще, напевно, і своїми доплатили. Назва платівки „Нагадай, бандуро, співами", взята з ніжної пісні про далеку Україну, пера Ніни Калюжної, музика Григорія Китастого. Обкладинку по-мистецькому оформив М. Дм. (Митренко), вдало вмонтувавши в малюнок велику світлину, на якій бачимо понад 30 дівчат в українській стилевій ноші, з них 13 з бандурами. На звороті обкладинки — зміст та портрет диригента Капелі і її „душі", Петра Потапенка, колись студента Київської консерваторії в клясі народних українських інструментів, учня найвидатніших сучасних українських композиторів. Він декілька років тому увійшов у життя сумівської родини в Дітройті, зацікавив переважно вже в Америці чи в Зах. Европі народжену у к р а їнську молодь бандурою й українською піснею — і зробив майже чудо: талановита гра на бандурах, дикція хору, інтерпретація пісень така, що не віриться, ніби виконавці України ніколи не бачили. На платівці записано 11 пісень, переважно народних, деякі в обробці О. Кошиця, Р. Купчинського й ін., але аранжував їх для бандур і дівочого хору П. Потапенко. Чудово звучать голоси солісток: Валентини Биковець, Галини Кравченко, Тамари Дехтяр, так що годі й сказати, хто із солісток старший, хто з молоді. У першій платівці Капелі Бандуристок, „Мій Рідний Краю", слабше звучав хор, особливо ж бандури, — у цій помітно великий поступ вперед. Особливо в „Нагадай, бандуро", в пісні про дівчину Уляну, в „Женчичок-бренчичок", у повстанській про березку та в пісні на слова Лесі Українки „Гетьте, думи", з солов'їним голосом В. Биковець на тлі звучного дівочого хору. Платівка „Нагадай, бандуро, співами" напевно скоро стане побажаною гостею в кожній українській родині, особливо де є діти й молодь. Вона — чудовий зразок, як можна жити поза Батьківщиною, але жити для Батьківщини.

3

А третя довгограйна, цього разу — Шевченківська платівка... — її ще немає. І не буде, якщо будемо байдужими. У Ню Йорку композитор проф. Олег Стратичук, кол. диригент опери в Чернівцях, потім диригент симфонічних оркестр у країнах Південної Америки, — написав музику до 20 текстів: на слова Тараса Шевченка, на вірші українських поетів про Т. Шевченка та на вірші про дітей і для дітей. Одна частина платівки мала б бути Шевченківська, друга — марші, пісні, хори, жартівливі дитячі пісні. Частину тих нових, оригінальних і талановито написаних творів для дітей вже навіть вивчив Дитячий хор з оркестрою при Осередку СУМ-у у Ню Йорку. Але чи не мало вже є мистецьких перлин у нас на еміґрації, що лежать у валізках, замість падати золотим зерном у людські душі?...

Приклад з написаною , але не виданою платівкою — лише один з багатьох. Справа настільки важлива, що питанням створення Культурного Фонду Української Еміґрації повинен зайнятися і Український Конгресовий Комітет, і потім — Світовий Конґрес вільних у к р а їнців у всьому світі.

Л. П.

Нові українські музичні таланти в школі Джуліярд

До Juilliard School of Music у Ню Йорку, цієї передової високої музичної школи в Америці, в якій в останніх роках навчалося тільки шестеро українців (Ірина Кондра, Марія Цісик, Христя Осадца, Марта Чапельська і Роман Рудницький — усі піяністи, та Тамара Вожаківська — танок), — при останніх вступних іспитах, які відбулися минулого місяця, серед сорока новоприйнятих студентів зі 160-ти, які складали вступний іспит, є аж четверо українців. Це піяністка Віра Симко з Оттави (Канада), співачка Олена Чумак з Рочестеру, скрипаль Юрій Вожаківський з Нюарку, віольончеліст Доріян Рудницький з Томс Ривеpу, Н. Дж. і піяністка Христя Петрівська з Торонта, Канади. Троє перших прийняті на перший рік навчання, останній — на третій рік. Беручи під увагу найвищий професійний рівень, оцінки членів жюрі при вступних іспитах до школи Джуліярд, прийняття до неї — це свого рода офіційне ствердження великого, неперсічного музичного таланту даного студента. Тому треба щиро радіти новому здобуткові української музичної культури, яка в особах музичних талантів Віри Симко, Олени Чумак, Юрія Вожаківського та Доріяна Рудницького придбала нових українських майбутніх віртуозів та побажати їм усім якнайбільше успіхів в їх праці.

Н. Н.

● **Молодий, 20-річний віольончеліст Доріян Рудницький** повернувся з Португалії, де на протязі літа був одним з двох американських студентів, яким португальський уряд признав повну стипендію на навчання в міжна р о д н і й віольончелевій „майстеркляєі". Він виступав в концертах в Кашкаіс і Есторіль, а напередодні відлету до Америки в Лісбоні, де виконував концерт Ляльо. Доріян Рудницький є, мабуть, першим українським інструменталістом-виконавцем, який будь-коли виступав у Португалії.

ПАМ'ЯТНИК УКРАЇНСЬКИМ СКИТАЛЬЦЯМ У ҐМЮНДІ, АВСТРІЯ

В суботу 26-го вересня ц. р. відбулося у Ґмюнді, Долішня Австрія відкриття й посвячення пам'ятника українським скитальцям ,що померли у таборі Ґмюнд в часі першої світової війни. Пам'ятник роботи нашого відомого скульптора Григора Крука, представляє групу-родину втікачів і, вирізьблений у граніті, робить імпозантне враження.

Відкриття й посвячення цього монументу закінчує майже трирічний період праці Українсько-Австрійського комітету побудови пам'ятника. Успішне завершення його праці було уможливлене пожертвами українців у вільному світі та щедрій допомозі австрійських властей.

Коротка історія українських скитальців у Ґмюнді та історія праці Комітету побудови пам'ятника така:

В часі першої світової війни австрійські власті евакуювали були з прифронтової і фронтової зони в Галичині і Буковині українське населення в глибину австрійської монархії і помістили їх в окремих таборах. Одним із таких таборів був Ґмюнд (тепер на австро-чеському кордоні), через який перейшли кругло 70.000 осіб.

Внаслідок недостатнього харчового забезпечення мешканці табору Ґмюнд хворіли і масово вмирали. Коли табір через кілька років зліквідовано, на цвинтарі залишилося понад 30.000 покійників-таборян.

У ході років цвинтар, яким ніхто не опікувався, був доведений до руїни, залишилася по ньому тільки площа, заросла деревами.

Щойно коли бурмістром Ґмюнду став Франц Хальопек, він заопікувався місцем вічного спочинку десятків тисяч українських скитальців, упорядкував його, обгородив і зробив з нього міський парк. Він теж, разом із іншими видними австрійцями, заінтересував українців Австрії долею цього цвинтаря. Його контакт із п. Стефанією Тасль-Лютою дав добрі наслідки.

Пані Тайль-Люта, одержавши від нашого відомого скульптора Григора Крука обіцянку, що він безплатно створить для цвинтаря у Ґмюнді пам'ятник, почала заходи для створення Комітету побудови пам'ятника, і такий Комітет постав у Відні на початку 1962 р. Цей Комітет очолив спочатку адвокат д-р Станислав Буш, а опісля його резиґнації — інж. Лука Гавриш. Членами Комітету стали: бурмістр Ґмюнду Франц Хальопек та штадтрат Герман Коль із австрійської сторони і пані Стефанія Тайль-Люта та Софія Гавриш і Михайло Мельничук, інж. Володимир Потаковський та інж. Євген Мигайчук із української сторони. В ході праці Комітету один із його членів М. Мельничук помер у 1964 р.; до Комітету кооптовано пп. Теодора Данилова і д-ра Сергія Накловича. Душею Комітету була за ввесь час його діяльности пані Стефанія Тайль-Люта.

Розвинувши збіркову акцію серед українського громадянства у вільному світі, Комітет зібрав 43.000 австр. шилінґів (1 ам. доляр дорівнює 26 австр. шилінґам). Хоч ця сума не мала, все ж таки її не вистачило на покриття коштів будови пам'ятника.

Комітетові прийшли з допомогою Міністерство Внутрішніх Справ та Уряд для Долішньої Австрії у Відні, які асиґнували 45.000 австр. шил. і обіцяли дальшу допомогу.

Завдяки цьому стало можливим закінчити будову пам'ятника, відкрити його та посвятити.

І так день 26 вересня став святочним днем мешканців Ґмюнду і подією у житті українців в Австрії.

Того дня місто Ґмюнд прибране було австрійськими національними прапорами.

При в'їзді до нової частини міста, Ґмюнд II, яке виросло на території б. табору, на флаґштоках повівали прапори,державний австрійський і український.

О год. 11 ранку в церкві Серця Христового Службу Божу у греко-католицькому обряді відправив у сослуженні Впр. о. Тараса Прокопова парох Відня Впр. о. д-р Венедикт Сютик, ЧСВВ і виголосив проповідь. Співав хор церкви св. Варвари у Відні під управою проф. А. Гнатишина,

О тій самій годині в Євангелицькій церкві у Ґмюнді о. мітр. прот. Палладій Дубицький відправив Службу Божу для вірних греко-православної Церкви. Співав хор під управою пані-матки Дубицької.

Після Служб Божих в обидвох церквах відправлено панахиди за спокій душ померлих скитальців.

О год. 2 відбулася церемонія відкриття й посвячення пам'ятника, яку вшанував своєю присутністю ляндесгавптман для долішньої Австрії д-р Леопольд Фіґль.

Програму розпочав хор св. Варвари, який відспівав „Ізбави от бід" та „Боже вислухай благання." Студент Вольфґанґ Хяльоупек подеклямував „Пролог", поетичний твір написаний спеціяльно для цього свята учителькою гімназії у Ґмюнді Марґарете Ляндесфрост.

У своїй промові бурмістр Ф. Хальоупек подав історію постання табору, змалював події того часу і подякував всім, що причинились до побудови пам'ятника.

В імені Українсько-Австрійського комітету побудови пам'ятника промовив в українській мові фінансовий радник Микола Іванович, який між —іншим, сказав: „Маю честь отсим передати цей пам'ятник на вічну власність і зберігання громади Ґмюнд і всіх тут присутніх беру на свідків цього урочистого акту. Нехай цей високомистецький пам'ятник стоїть по вічні часи на цьому місці як доказ пошани і нашого співчуття для долі померлих українських скитальців. Нехай він остането прикрасою міста Ґмюнд і скромним доказом укр.-австрійської дружби і співпраці."

Промову радника Івановича перекладав рівночасно на німецьку мову інж. Володимир Залозецький, молодший.

Сеньйор українців в Австрії проф. д-р В. Залозецький у своїй промові в німецькій мові пояснив символіку пам'ятника й вияснив, чому здвигнення його має таке актуальне значення.

З австрійської сторони промовляли: гофрат Емеріх Ваґнер, який частину своєї промови сказав в українській мові і гофрат Ґільґарт, який згадав теж про довголітні терпіння українського народу.

Після закінчення промови гофрат Ґільґарт відкрив пам'ятник, і перед очима 2.000 присутніх з'явилася у всій своїй красі велична скульптура „Втікачі", твір Григора Крука, прізвище якого не раз згадувалось із признанням і вдячністю в промовах австрійців і українців.

Впр. о. д-р В. Сютик в сослуженні о. Т. Прокопова і мітр. прот. Палладій Дубицький, по черзі, посвячували пам'ятник.

Ще коротка промова бурмістра Халоупека, в якій він перейняв в імені громади Ґмюнд пам'ятник на власність та зберігання і подякував всім за участь, церемонія закінчилась.

Хор Церкви св. Варвари співав український національний гимн, потім місцева духова оркестра грала австрійський державний гимн.

Під пам'ятником складають вінці: від міністерства Внутрішніх Справ, від Уряду Долішньої Австрії, від міста Ґмюнду, від Союзу вільних болгар, від українського громадянства в Австрії.

На святі були представники центральної та місцевої преси, радіо і телевізії.

Про відкриття пам'ятника було окреме повідомлення у віденському радіо, були нотатки у пресі.

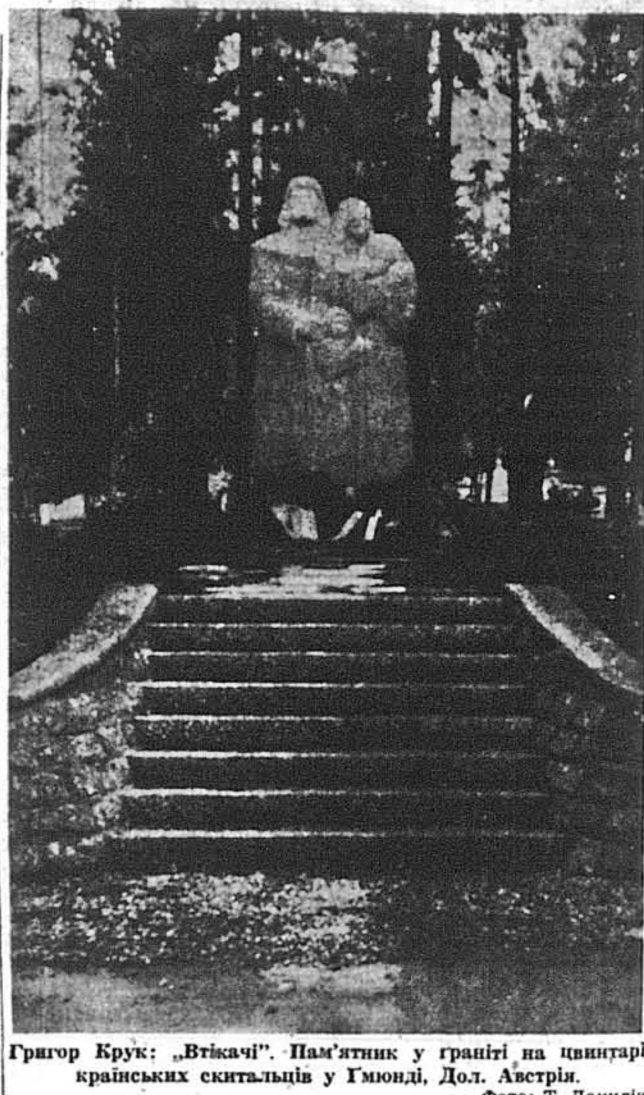
У святі взяли також участь пані Ксеня з Яблоновських Залозецька, дружина д-ра Романа Залозецького у Відні, яка маленькою дівчинкою жила в таборі Ґмюнд, д-р Богдан Питлик з Мюнхену, який був таборовим лікарем у таборі, та старенький рітмайстер, команлант поліції у таборі.

Впр. о. Дмитро Шуль, тепер83-літній священик і парох у Вашинґтоні, останній при житті із 6 наших священиків у Ґмюнді, надіслав Комітетові зворушливого листа, в якому разом із пожертвою на будову пам'ятника інформував, що 26 вересня о год. 9 ранку він відправить у Вашинґтоні Службу Божу за спокій душ померлих у таборі Ґмюнд скитальців.

Таким способом праця Комітету закінчилася повним успіхом.

Комітет побудови пам'ятника має намір опублікувати у пресі список жертводавців.

Теодор Данилів

Григор Крук: „Втікачі". Пам'ятник у граніті на цвинтарі країнських скитальців у Ґмюнді, Дол. Австрія.
Фото: Т. Данилів

Відлітають сірим шнурком...

(Пам'яті Волод. Левицького)

Наспіла сумна вістка з Коломиї, що 1-го вересня на удар серця відійшов у вічність учасник визвольних змагань, працівник на кооперативно-молочарському і культурно освітньому полі — бл. п. Володимир Левицький, колишній начальник Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз" в Коломиї. Він походив зі священичої родини. Відзначався скромністю, тактом і культурною поведінкою. Все був пильний і сумлінний в науці і в праці, яку йому доручено. Перед першою війною покінчив академічну гімназію у Львові з добрим успіхом і записався в Львівському університеті на права, але з вибухом війни його покликано до війська до 22 піхотного полку в Триденті. По скінченні офіцерської школи як старшина відійшов на італійський фронт. І там у тяжких боях, виявився, як відважний борець, за що зістав поручником, а австрійський цісар нагородив його орденом Корони „Кроненордер". Таке високе відзначення давало В. Левицькому право до шляхетського титулу — аврійського барона.

Коли прийшов розпад австрії то Влодко з трудом дістався на Рідну Землю і зголосився в Станиславові до УГ-Армії. Бере активну участь в боях з відвічним західнім ворогом поляками, а коли не було сили встоятися перед армією Галлера, перейшов Карпати і подався на Закарпатську Україну разом із своєю частиною. Чехи перевезли нашу Бриґаду до табору в Німецькому Яблінному і там інтернували її.

Чеський Уряд на інтервенцію нашого Уряду погодився дати можливість всім воякам Бриґади покінчити школи. Влодко Левицький присвятився студіям господарсько-кооперативним та молочарським, а по їх закінченні в 1926 році повернувся до Краю і зголосився до „Маслосоюзу" до праці. Тоді саме перепроваджувано організацію Маслосоюзу, і Дирекція доручила Влодкові Левицькому відкрити Відділ „Маслосоюзу" в Коломиї, який організаційно мав обняти ціле Покуття і з Косівським повітом аж по Чорногору.

Праця не була легка, цей терен був опанований приватниками. Тут ходило про бриндзарство. Початки на полі бриндзарства зробив дир Мудрик, на полонині Кострица. І тут переломлено всі упередження і побоювання, бо наші гуцули зрозуміли, що за кращі будзи і бриндзю вони дістануть вищу ціну, і з повним довір'ям пішли за вказівками „Маслосоюзу" — Кожний Відділ „Маслосоюзу" складався з двох частин: 1) торговельного і 2) технічно-організаційного. Торговельний і адміністраційний провадив сам начальник, а технічно-організаційний приділені йому фахівці-організатори-техніки. По бриндзоварству приділено туди фахівця Вол. Жука, що мав укінчені молоч. школи в Чехії і бриндзоварську практику на Словаччині. Помагали йому інж. Микола Хомишин, дир. Молочарської Школи в Стрию, та інж. Омелян Рейнарович.

Весь персонал Відділу з начальником на чолі — це були люди високої моральної вартости, що все своє знання віддали народній справі.

Відділ Коломиї стояв у році 1928 на — на 4 місці: мав тоді вже, по 2 роках праці, 8 — Р. М., які випродукували були 118.455.68 кґ масла, а бриндзі першоякісної зібрано з полонин в 1938 році 38.000 кг, або майже повні 4 вагони. На полонині при дорозі з Буркуту до Жабйого побудовано бриндзарню, куди звозили будзи з полонин, там їх сортували, там дозрівали, там обтинали верхню корковицю, яку віддавали гуцулам, а будз мололи на спеціяльних млинах, змелені і солені будзи набивали у великі дубові бочки з вина і відставляли автами до пивниць Відділу М. С. в Коломиї.

Мушу признати, що наша бриндзя нічим не уступала словацькій — а в багатьох випадках була краща.

Відділ в Коломиї мав заснувати Районову Молочарню в Жабю, яка збирала б молоко від селян, виробляла масло і освідомлювала селян.

На жаль, всіх тих плянів не далося докінчити через наступ большевиків в 1939 р.

Влодко Левицький і в родинному житті був примірним мужем і батьком. Він одружився з панною Гоянюк, донькою священика з Коломийщини. З того подружжя мали 3 донечки, які батьки виховували в національному і патріотичному дусі.

І так в розгарі праці прийшлося перебути першу большевицьку інвазію. Та вдалося Владкові Левицькому оминути вивезення. А коли прийшли німці то Влодко, як начальник Відділу відновив і продовжував працю, боронив наших селян перед надмірним контингентом достави молока до молочарень, що йому вповні вдалося.

Однак з приходом большевиків в 1944 році бл п. Влодко подався з родиною в дорогу на Захід і добився аж до Криниці. А там треба було рішатися, або переходити границю — Карпати та йти у невідоме, або вертатися домів. Любов і туга за Рідною Землею — перемогли і Влодко з родиною вернувся до Коломиї. — І тоді мусів закоштувати большевицьких злиднів. Грозив йому засуд депортації на 10 літ. Але всі мешканці Коломиї станули в його обороні і добилися зміни присуду. Його усунули з начальника Відділу, а назначили фірманом, що мав довозити молоко та інші господарські продукти до молочарні.

Не диво, що важка праця і прикрі переживання, нарушили його серце, яке перестало бити в Коломиї 1-го серпня ц. р. Він полишив по собі дружину та три дорослі доні. Тлінні останки поховано на місцевому цвинтарі а відпровадила його незмірна кількість тих людей, які його знали та цінили. — Він був вірним сином свого народу та своєї Церкви.

Ми, твої друзі, колишні побратими зброї, співтоварищі праці на молочарському секторі, при творенні народних цінностей, яким був наш „Маслосоюз", клонимо наші голови перед тлінними твоїми останками, дорогий нам Влодку, і молили ми Всевишнього в дні 13 вересня 1964 р. в Катедральному Храмі, приФренклін вул. у Філядельфії в годині 12-ій вполудне, щоб Бог прийняв твою благородну душу там, де ність болізні ні печалі. А спомин про тебе, дорогий Друже, заховаємо в наших серцях, доки нашого життя тут на чужині. А рідна земля, хотяй стоптана наїзником, нехай буде тобі легкою.

Олекса Лис

ОЛЕКСАНДЕР СОРОКІВСЬКИЙ

(Посмертний спогад

Окружною дорогою наспіла з Каліфорнії вістка, що там по важкій і довгій хворобі помер 17 серпня в лічниці Санта Кляра один з учасників першої світової війни і наших Визвольних змагань, О. Сороківський, б. поручник австрійської армії і старшина (значковий) Дієвої Армії У.Н.Р.

Покійний народився 3-го грудня 1891 р. в Комарні біля Львова. По закінченні гімназійних студій в Перемишлі 1912 р. вписався на правничі студії львівського університету, де одержав абсолюторію. В студентському житті брав активну участь, був членом аматорського гуртка драм. при чит. „Просвіти" в Комарні, співав в хорі і виступав часто на сцені на всяких імпрезах.

Як австрійський старшина на східньому фронті в р. 1917 попав у російський полон і під час революції зголосився до Армії УНР.

Під час української державности був секретарем міністерства в Україні. Після програної війни не пішов покійний за дроти польських таборів, а перебуваючи якийсь час на постою в Кам'янці Подільському, одружився і опісля вернувся зі своєю дружиною Вірою до Галичини і замешкав початково в Перемишлі у своїх знакомих. Покійний жив тоді, як і багато інших серед невідрадних обставин, з трудом заробляючи на життя для себе і рідні.

Все ж таки продовжав правничі студії у львівському університеті, які закінчив в 1924 році.

Тоді почав покійний свою незавидну кар'єру у польському судівництві: в містечку Шидловці, опісля став судею в Радомі б. Варшави. В р. 1937 перенесений до Калішa, де в р. 1939 застала його друга світова війна. В часі воєнних дій нім. віськова влада арештувала його. Прийшлось йому пережити чимало прикрих сцен. В р. 1940 залишив він Каліш і перенісся до Замостя і там працював він активно в користь українських полонених у відомих тоді жахливих німецьких таборах. Ще досі зберегав він письменні подяки від полонених за матеріяльну і моральну піддержку. Покійний був теж свідком жахливих хвилин голоду і холоду, в яких опинились полонені українці у згаданих таборах в Замостю.

Під кінець війни виїхав покійний з рідню до Ясла, а далі до Відня, де застав його кінець другої світової війни. Прийшлось покійному важко працювати, щоб виживити себе з рідньою. Весь час думав він про освіту свого сина Всеволода, який від кількох років працює як лікар в Каліфорнії.

Покійний враз з дружиною прибувши до ЗДА, важко працював до 1958 р., коли дістав пенсію. Вкінці опинились обидвоє родичі в Каліфорнії, де жили окремо від сина. Покійний був чистого характеру, весь час інтересувався українським життям у ЗДА. Відійшов від нас один із тих громадян, яких лукава доля не пощадила і його життєвий шлях не був вистелений рожами.

Він по своїм силам працював для добра українського народу.

Вічна Йому Пам'ять!

Д-р Осип Утриско

Помер Іван Петренко — відомий громадський діяч

Клівленд, Огайо. — В середу 26-го серпня о годині 11-тій перед пол. помер на 56 році життя Іван Кирикович Петренко, відомий громадський діяч і бизнесмен, народжений 1908 року в селі Харківцях Лохвицького повіту на Полтавщині. В цьому селі до революції було „второкласноє учіліще," там народився і виростав письменник Архип Тесленко, тому в цьому і в усіх навколишніх селах була висока національна свідомість і активність селян. Між іншим в перші роки революції большевики зняли хрест на могилі письменника Архипа Тесленка і протягом років на його могилі з'являвся новий наперекір „власті совєтов", в чому активну участь приймали і родичі Івана Кириковича. Тому —з ранньої молодости був переслідуваний чужою большевицькою владою і завзятий Іван Кирикович.

Вже в 1929 році він був змушений втікати з свого села і рідних околиць та під чужими прізвищами довгі роки перебував —у багатьох містах України і Росії. Найдовше Покійний проживав у м. Дніпродзержинську, звідки в 1941 році повернувся до рідних місць, де вже під новою, німецькою, окупацією був одним з активних провідників національно-визвольного руху.

На еміґрації Покійний з родиною перебував в Німеччині, Австрії і Італії, а 1948 року виїхав до Арґентини, де, тяжко працюючи, приймав активну участь в національному громадському житті. В 1958 році сл. пам'яті Іван Петренко —переїхав до ЗДА, в Клівленд, де зразу ж активно включивсь в церковно-релігійне, громадське і культурне життя української колонії.

Ще з малих літ Покійний був залюблений в церковний спів, тому і по приїзді до Клівленду він став ревним хористом, „стовпом" басової партії і членом управи хору „Бандурист" української православної церкви св. князя Володимира, був одним з ініціяторів творення соборного хору —ім. Тараса Шевченка в Клівленді, яким керує і досьогодні відомий дириґент і композитор проф. Ярослав Барнич, членом багатьох товариств і організацій. Працюючи тяжко цілий тиждень у власній продуктовій крамниці, Покійний знаходив час і активно працював на полі національно-культурному і громадсько політичному.

Покійний осиротив дружину Мілену, доньку Любу, сина Юрія. Похорон сл. п. Івана Петренка відбувся в суботу 29-го серпня при великому здвизі людей; співав хор церковний і хор ім. Т. Шевченка. Склали квіти на могилі представники організацій, друзі, земляки, знайомі. На похоронах був присутній і двоюрідний брат Покійного Григорій Зубань з Каліфорнії, рідний брат дружини з Рочестеру та земляки з Трентону і інших міст Америки. Передчасна смерть сл. п. Івана Кириковича є великою втратою не лише для родини, друзів і земляків, а і для всієї громади Клівленду.

Спи спокійно, Брате, Друже, Земляче! Хай легкою буде Тобі привітна американська земля, а пам'ять про Тебе буде вічно живою між нами.

А. С.

● **В Альжирі** повернено 16 готелів і ресторанів їхнім приватним власникам. Ці підприємства були „знаціоналізовані" комунофільським режимом Ахмеда Бен Белли, однак державні власті зорієнтувались, що націоналізаційна дурійка виключає приплив потрібних Альжирові чужинецьких капіталів.

ПАМ'ЯТІ Д-РА БОГДАНА НЕДІЛЬСЬКОГО

У вівторок 4 серпня в церкві Пресвятої Евхаристії в Едмонтоні, в Канаді о. протопресвітер Я. Федуник, шваґер покійного д-ра Богдана Недільського, відслужив поминальне богослуження у 40-ий день від його смерти.

Богдан Теодот Недільський прийшов на світ 26 жовтня 1900 року в Коломиї, в родині директора гімназії бл. пам. Софрона і Ярослави із Сумиків Недільських. В релігійній та в свідомій українській родині формувалась його душа під кермою знаного педагога, його батька та мами. Та перша світова війна зруйнувала ідилію родини Недільських. Перед окупацією Коломиї московськими військоми дир. С. Недільський виїхав на еміґрацію до Бялої, на Шлезьку, звідки й не повернувся живим додому. Богдан остався як найстарший із синів при родині, бо два старші його брати Евстахій і Маркіян були на боєвих фронтах.

Директор Софрон Недільський помер 8-го серпня 1917. Богдан скінчив 6 клясу гімназії та вступив до залізниці, де склав іспит на телеграфіста, а потім на урядника руху. Тут застає його Листопадовий Зрив. В час Української Держави віддав великі прислуги українській справі як фахівець-залізничник. По нашій програній не залишився на службі в окупанта, склав як приватист іспит із 7-ої кляси та вступив як нормальний учень до восьмої кляси в 1919 році. В травні 1920 року закінчив коломийську гімназію матурою із відзначенням. Того самого року записався на медичні студії в Карловому університеті в Празі. 22 жовтня 1926 р. промувався на доктора медицини. Опісля ще один рік студіював в німецькому університеті у Празі дентистику, яку закінчив в 1917 році.

Покійний був активним членом студентського життя, як член Української Медичної Громади та Української Академічної Громади та був „старостою" адміністратором студентського гуртожитку на т. зв. Слєпінці.

В 1927 році вернувся додому, відбув лікарську практику в шпиталі у Станіславові 1927-1928, а потім нострифікував лікарський диплом у Познані. По нострифікації відчинив лікарську канцелярію у Заболотові, де включився в українське громадське життя та став головою тов. Просвіта. Там у Заболотові 1931 року одружився із Богданою Глібовицькою, дочкою інж. Антона і Ольги із Кисілевських.

Восени 1932 року перейшов до Станиславова та відчинив дентистичну ординацію й незабаром вибився на одного із кращих лікарів-дентистів, в тому місті. В Станиславові практикував до осени 1943 року, з'єднуючи собі пошану серед укр. спільноти та любов серед пацієнтів. В тому часі брав активну участь в укр. церковному та громадському житті, займаючи кілька років під ряд пост президента Католицької Акції на Станиславівську Єпархію. Коли 1941 року блиснула надія на свободу, українське громадянство назначило його керівником лікарського відділу Станиславівської области.

Літом 1943 року за українську національну працю дістав заочний присуд смерти від польського підпілля „за шерженє українщизни на всходніх теренах Польскі" та передчасно покинув Рідний Край і виїхав до Лінцу.

Його дім у Травні біля Лінцу був неначе переселенчим пунктом для українських втікачів на захід. Перед наближенням більшовиків в 1945 році в квітні переїхав до Баварії та осів в таборах Ґайзенгавзені і Реґенсбурзі. В 1949 році виїхав до ЗДА і перейшов на психіятричну практику до шпиталю в Конкорді, Ню Гемшир. В 1954 нострифікував свій диплом. В 1957 році перенісся до психіятричного шпиталю в Лаймі, Огайо, де дістає дозвіл на працю в стейті Огайо і працював там аж до несподіваної смерти 26-го червня ц. р.

Покійний, д-р Б. Т. Недільський залишив у смутку дружину Богдану, з якою прожив 33 роки щасливого, примірного, християнського життя та на її руках відійшов у Вічність. Залишив двох синів: Евгена, маґістра психології, із дружиною Ненсі-Софією, та Софрона, студ. прав. Оплакують його втрату сестра Наталія і шваґер О. Я. Федуник, та молодший брат Євген в Україні і старенька теща О. Глібовицька та ближча і дальша родина, товариші, приятелі і знайомі.

Похорон відбувся у вівторок 30 червня на цвинтар у Гетсемані в Лаймі, Огайо. Похорони провадив о. Лев Білос, укр. кат. парох із Росфорду в асисті о. протопресвітера Я. Федуника з Едмонтон, Альберта. В час Служби Божої попрощав Покійного щирими словами о. Л. Білос, — його парох. Над гробом прощав Покійного від товаришів друг і товариш із Коломиї, з університету д-р мед. Д. Ткачук із Дітройту.

Надзвичайно велику поміч у цьому родинному горю показали сусіди американці, які із власного почину у свої руки взяли опіку над приїждженою родиною та приятелями. Вони зорганізували нічліги та прийняття всіх. Це був акт пошани і вдячности для бл. пам. д-р Б. Недільського, як доброго сусіда, який ніколи не відмовив, по сусідськи, помочі лікарської, коли нагло зайшла потреба.

На цвинтарі Гетсимані в Лаймі, Огайо, виросла ще одна могила члена роду Недільських, що за віру українській ідеї спочили на чужій землі: директор Софрон — тато — в Бялій, на Шлезьку; Ярослава — мама, в Едмонтоні, Алберта, Канада; Евстахій у Львові; Маркіян у Філядельфії, ЗДА, та Богдан в Лаймі, Огайо, ЗДА.

Н. Н.

НОВЕ ПРОТИУКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ

У Львові вийшла чергова антиукраїнська книжка, цього разу у формі „документальної повісти" — „Відгомін Чорного лісу" І. Подолянина та В. Бєляєва, рутинованого наклепника на УПА. В короткій передмові сказано, що всі події справді мали місце, але прізвища людей замінено. Дана книга, — це 192 сторінки наклепів і очорнювання українського визвольного руху наших часів, спотворювання боротьби відділів УПА проти загарбників, спотворення історичної правди.

„Повість" розпочинається такою сценою: гітлерівський розвідчик, офіцер Ганс Кох, дає накази й зброю українським націоналістам на таємній нараді влітку 1944 році, як треба діяти проти совєтської армії та комуністів... в ім'я перемоги Гітлера! Націоналісти - бандерівці покірно вислухають його накази (це тоді, коли сл. п. Степан Бандера та інші націоналістичні провідники сиділи в німецькому кацеті), створюють у Чорному лісі в Карпатах „банду" під проводом Хмари, а потім вправляються у несамовитих звірствах над українськими селянами. Крім очорнення УПА, у книжці вибілюється каґебістів, підноситься і вихвалюється„ всебачуче око" комуністичної московської розвідки. Декілька каґебістів проникли до відділу повстанця Хмари, вдаючи з себе посланців з Мюнхену, „з самого центру Бандери". Вони вивідували все про упівський відділ, врешті - решт переконують деяких бійців, навіть з-поміж провідників загону, ті „каються" і допомагають розбити відділ Хмари...

Отже, завдання ясні: „Відгомін Чорного лісу" має показати, що упівські відділи постали влітку 1944 р., за намовою німецьких офіцерів; знущалися над рідним населенням, вбачали героїзм в убивстві мирних людей, а їхні злочини благословили „уніяти".

Однак, де тінь, там повинно бути і світло. Є і в цьому чорному виданні: „Відгомін Чорного лісу" стверджує, що ще декілька років після закінчення другої світової війни героїчні упівські відділи вели збройну боротьбу з окупантом України.

В. Гальченко

Школа без приміщення

„Фастівська Музична Школа на Київщині існує вже 5 років. І кожний учбовий рік починається з того, що ми шукаємо приміщення для занять. Зараз у школі навчається 320 учнів, кляси не вистачає. Коли ж нарешті ми матимемо своє приміщення?" („Радянська Культура" з 6 вересня).

ДОПОМОЖІТЬ ВДЕРЖАТИ І РОЗБУДУВАТИ ДЛЯ НАШОЇ ДІТВОРИ РІДНУ „ВЕСЕЛКУ"! ПОШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ФОНД!

Українські республіканці Філядельфії зустрілись з сенатором Ґолдвотером

Сенатор Беррі Ґолдвотер стискає руку п. Іванові Одежинському (зліва). Посередині стоїть Еміль Ковак, голова Ради Поневолених Націй

Філядельфія. — У вівторок, 6-го жовтня 1964 р. сенатор Ґолдвотер об'їхав з передвиборчими виступами повіти в сусідстві Філядельфії. Республіканського кандидата на президента ЗДА супроводжували заступник губернатора Пенсилвенії Раймонд Шефер, стейтовий голова Республіканської партії п. Трукас, конгресмен Віллард Куртін та інші. Понад п'ятнадцять тисяч громадян містечок Вармінстер, Дженкінтавн, Ґленсайд та Ардмор ентузіястично вітали сенатора Ґолдвотера. У Вармінстері на трибуні, прикрашеній прапорами та портретами кандидатів, в останній хвилині віча перед 3,500 присутніх голова Громадського Комітету Ґолдвотера-Міллера на Пенсилвенію п. Фредерік Гуфнаґель представив сенаторові голову Ради Поневолених Націй при Громадськім Комітеті — представника словацької групи Еміля Ковака, голову Українського Відділу Громадського Комітету Ґолдвотера - Міллера на Східню Пенсилвенію Володимира Біляєва, голову Українського Американського Республіканського Клюбу у Філядельфії п. Івана Одежинського, та лідерів інших національних груп при Комітеті д-ра Лезлі Конколі (угорець), Йонаса А. Стіклоріуса (литовець), Марвіна Петровського (поляк).

Потискаючи руки присутнім вищезгаданим працівникам в цій виборчій кампанії, сенатор Ґолдвотер з притаманною йому теплістю й щирістю дякував республіканцям етнічних груп за їхню наполегливу й безкорисну працю в кампанії.

НАША ЩИРА ПОДЯКА

Марія і Леопольд Ленчуки

З нагоди нашого 50-літнього вінчання — Золотого Ювілею, яке відбулося 13 вересня 1964 р. Напередодні Ювілею, була відправлена наша Служба Божа в церкві св. Юра, яку відправив Всеч. о. М. Соловій, а після Служби Божої Молебень та уділив Господнє Благословення, за що цісю дорогою складаємо о. Соловієві щиру подяку.

Дякуємо щиро Членкам Укр. Демокр. Клюбу, Відд. 4 СУК за несподіване прийняття, яке Членки урядили для нас, обдарували гарним дарунком з українських виробів, а п. Іванні Бенцаль за зроблену для мене золоту корону, п. Олесі Різник за гарну попельничку. Від серця подяка нашим дітям і внукам Ірені і зятеві Йосифові Гаврилко і їхнім синам, дочці Мирославі і синові Павлові і доньці Олесі Курляк за щиру дбайливу співпрацю, що постарались, щоб наш Ювілей випав якнайкраще. Щиро дякуємо нашому найстаршому внукові Денисові Гаврилкові, як товстмайстрові за так вміле перепровадження свята-ювілею, покликаючи гостей до складення привітів і ґратуляцій.

Щиро дякуємо Всеч. о. Левові Яцикевичеві з родиною, який відкрив свято молитвою, уділив нам благословенства Господнього в 50-ліття ювілею та в щирих словах зложив для нас ґратуляції.

Дякуємо внукові Денисові Гаврилкові з дружиною Анітою, що особисто зложив дідові і бабусі сердечні ґратуляції, дуже гарно згадав за минулі пережиття в родинному колі і як товстмайстер дальше покликав до слова своїх братів, кузинів, кузинку, мами і гостей, які складали щирі ґратуляції: а іменно: п. Емілію Корнат, п-во Николая і Анну Кізими, п. Евдокію Лехтей, п. Іванну Бенцаль, яка крім побажання згадала про ширшу організаційну працю Ювілятки. Щира подяка п. Анні Марії Курляк, за чудово відспівані пісні, якими звеличала наше свято, зятеві Гаврилкові, доньці Ірені, що найняли музику — піяніста, який гарно пригравав під час ювілею, забавляючи присутніх гостей.

Почуваємося до обов'язку подякувати доні Мирославі і внучці Олесі Курляк, за обильний дарунок, як також Павлові Курлякові, його дружині, за прислані квіти і дарунки.

Щира подяка п. Іванові Різникові за прислану телеграму від Т-ва „Зоря". Глибока подяка нашим дітям, внукам і всім нашим гостям, що так гарно всі прибули поділити ту нашу радість золотого ювілею. Не знаходимо слів висказати щиру подяку всім присутнім гостям, за сердечні письмові побажання, за чудові дарунки золоті і грошеві.

Нехай Господь Всевишній дарує Вас Всіх кріпким здоров'ям прожити на Многі Літа та дожити також такої радісної хвилини. Дай Вам Господи!

З цієї радісної нагоди складаємо такі пожертви на: нову Церкву св. Юра $500.00; Радіопрограму $25.00; Семінар в Стемфорді $25.00; Наукове Т-во Шевченка $25.00; Сиротинець СС. Василіянок, Філяд. $25.00; Союз Українок — преса $25.00; гостину членкам Укр. Демок. Клюбу $25.00.

МАРІЯ і ЛЕОПОЛЬД ЛЕНЧУКИ

В Торонті відбулася врочиста роздача медалі о. Грушки

Торонто. — В понеділок, 5-го жовтня 1964 р. в приміщенні будинку УНО, в якому знаходиться постійна Канадійська канцелярія УНСоюзу, відбулися ділові збори торонтської округи УНСоюзу, получені — з врочистою роздачею медалі о. Грушки, яку виготовив скульптор Михайло Черешньовський для пошанування 70-річчя „Свободи" і її основника та першого редактора о. Григорія Грушки. Цю медалю признав УНСоюз своїм найкращим співробітникам, які в минулому, ювілейному році „Свободи", найбільше причинилися до збільшення числа членів УНСоюзу, а водночас передплатників його органу.

У зборах взяли участь шістдесять осіб передовсім голів, секретарів та інших урядовців Відділів УНСоюзу торонтської округи, членів Окружної Ради, організаторів і членства. Збори, з уваги на їх святочність, пошанували своєю приявністю репрезентанти Президії УНО Канади в особі її головного секретаря мґр. Євгена Мастикаша, Комітету Українок Канади, який репрезентувала пані інж. Л. Вертипорох, НТШ в Канаді в особі голови проф. д-ра Є. Вертипороха, голова Окружного Комітету УНСоюзу в Монтреалі інж. Микола Граб, голова Товариства Українських Професіоналістів Іван Ілащук та касир того товариства, Сидор Коваль і інші. Пресу заступали ред. „Вільного Слова" д-р Ст. Росоха та ред. „Лемківських Вістей" ред. Ю. Тарнович.

Збори відкрив голова союзової округи, відомий громадянин і голова торонтського КУК, д-р Осип Бойко. Привітавши приявних, зокрема головного секретаря УНСоюзу, дра Ярослава Падоха, який завітав на збори, повертаючись з далекої подорожі на захід і північ, він подав програму зборів й покликав до президії директора Канадійської Канцелярії Богдана Зорича. Після короткого звіту про стан праці торонтської округи та її пляни на майбутнє, голова зборів покликав до слова гол. секретаря Я. Падоха, який у довшій промові відмітив вийнятковість цього союзового року та здобутків в ньому. З цим роком закінчуються ювілейні святкування з приводу 70-річчя УНСоюзу та ювілейна кампанія, яка по традиції, мала мету значного збільшення членства УНСоюзу, як теж поглибити його громадську працю. Промовець відмітив важливий історичний факт, а саме, що УНСоюз був від початку свого існування єдиною великою українською установою, яка пляново, можна сказати принципіяльно, стала на шлях об'єднання обох найбільших країв поселення українських емігрантів, ЗДА і Канади. Вже в третьому році існування УНСоюзу його третя річна конвенція вирядила передового діяча УНСоюзу і одного з його засновників та тодішнього редактора „Свободи" о. Нестора Дмитрова до Канади для прослідження там умов життя наших зляків та можливо тісного пов'язання їх зі земляками зі ЗДА. А потім на чергових конвенціях УНСоюзу схвалено принимати наших канадійців до УНС, а понад 48 років тому розпочато будову окремих відділів УНСоюзу в Канаді, яких під цю пору є 53, організаційно об'єднаних в Канадійській Канцелярії УНСоюзу. На думку доповідача, Канада щойно стоїть на порозі повного розгорнення союзової організації та активности. Вона має змогу поширити УНСоюз більше, як в ЗДА і не слід виключати можливости, що колись УНСоюз в Канаді може стати осередком всієї організації. Закликом до союзової офензиви, яку слід розпочати, закінчив доповідач свою доповідь, яку він ілюстрував багатьма фактами з сімдесятирічної праці УНСоюзу в ЗДА і Канаді, в якій УНСоюз під цю пору є найстаршою і найбільшою братською установою.

Після цього відбулася святочна роздача медалей отця Грушки. Медалі вручав голова сусідньої монтреальської округи інж. Микола Граб в асисті гол. секретаря Я. Падоха, голови торонтської округи д-ра О. Бойка та директора Канадійської Канцелярії Б. Зорича. Ці високі союзові відзначення одержали наступні заслужені союзові діячі: золоту медалю Богдан Зорич, Єфим Омельченко з Ґримсбі, і Іван Мельник з Торонта, бронзову: М. Юречків, проф. І. Курман, В. Воркевич і П. Цибуляк.

Після дискусії над доповіддю Я. Падоха та після роздачі медалі директор Кан. Канцелярії Б. Зорич звернувся до приявних з гарячим закликом гідно відмітити великий ювілейний рік УНСоюзу здвоєною активністю. В дискусії забрали голос проф. І. Курман, інж. Вацик, Є. Омельченко, Т. Бак-Бойчук, мґр. Є. Мастикаш.

Перед зборами д-р Я. Падох вдбув ділові конференції з директором Канадійської Канцелярії, членами Окружної Ради та головою монтреальської округи інж. Грабом.

● Французька поліція в Марсейлі сконфіскувала транспорт героїни вартости 10 мільйонів франків (2 мільйони долярів), що її мали перепачкувати до ЗДА.

Відвідини Гол. Предсідника УНС в Омага

26 вересня відвідав українську громаду в Омага, Небраска головний предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисогір.

Ніколи досі не було в нас представників Екзекутиви УНСоюзу. Тому все громадянство з радістю ожидало і вітало ці відвідини.

В Небрасці знаходяться три Відділи УНСоюзу: 356 Відділ „Карпати", 354 Відділ „Згода" оба в Омага, і один, 141-ий Відділ в Лінкольн цього ж стейту.

Гість прибув перед полуднем на летовище в Омага, де його привітали: місцевий парох о. Возняк і представники двох Відділів з Омаги.

Після спільного обіду п. Лисогір в товаристві представників прибув до церковної домівки, на наради з Управами Відділів. Ці наради обіймали різні внутрішні потреби і справи Відділів. Центральним і головним пунктом зустрічі були Загальні Збори Управ, членів і нечленів з Омаги і Відділу з Лінкольну, який прислав своїх делеґатів. Всі наради тривали впродовж цілого дня до пізнього вечора. На нарадах порушено ряд актуальних проблем, потреб і заінтересувань Відділів, їхніх управ і членів.

Загальні наради відбулися по вечері, в 7-ій год. вечора, в церковній домівці при участі багатьох громадян.

На голову Зборів попрошено п. Й. Лисогора, який відкрив збори і ними проводив.

В своїй промові п. Йосип Лисогір представив зібраним докладний образ фінансового, організаційного і культурного розвитку та національного значення УНСоюзу впродовж його 70-річного існування, послугуючись при тім статистичними даними.

Промова дала присутнім повне уявлення діяльности і значення цієї найстаршої і найбільшої української установи у вільному світі для добра своїх членів і свого народу, та збудила в зібраних гордість і надію на дальшу, ще більш посилену працю УНСоюзу і Відділів у всіх ділянках їхньої активности.

Після промови зібрані ставили ряд запитів, на які одержали вичерпні відповіді.

Дуже будуючим був факт, що слідуючого дня в неділю рано п. Йосип Лисогір, не зважаючи на те, що відпочивав лиш кілька годин, та що ждала його дальша подорож і тяжка праця, вислухав в 5-ій годині ранку нашу українську Службу Божу, а опісля поїхав в дальшу дорогу.

Стефанія Акулова
культ.-освіт. реф. Т-ва „Карпати" 356 Відд. УНСоюзу.

Шикаґівська Округа відбула збори Відділів УНС

Шикаґо. — Вечором 5-го жовтня відбулись тут у Союзовому Домі на півночі при вулиці Вестерн ділові та успішні Збори Союзових Відділів, які відкрив і якими проводив голова Окружного Комітету, п. Н. Олек. Зареєстрованих відділових урядовців було на тих зборах 32. Були між ними головні радні Т. Шпікула, Г. Олек та М. Куропась, головні контролери П. Пуцило й І. Іванчук, окр. орг. М. Ольшанський, а також і заступник головного предсідника інж. С. Куропась. За президіяльним столом сиділи голова Окружного Комітету п. Н. Олек, секретар п. Т. Носієвич та обл. організатор Волод. Гірняк.

За піврічну діяльність Окружного Комітету звітував п. Н. Олек, а за діяльність і недіяльність усіх Союзових Відділів, що належать до Округи з осідком у Шикаґо, говорив обл. орг. В. Гірняк, який саме тепер відвідує всі відділи в Шикаґівській Окрузі.

Після звітів і доповіді відбулась ділова дискусія, яка завершилася одноголосним рішенням пожвавити активну працю по відділах так, щоб до кінця біжучого року намічену квоту 1000 членів успішно виконати й задержати перехідний прапор перемоги.

Вирішено відбути в першій половині місяця грудня традиційний Союзовий День усіх відділів УНСоюзу міста Шикаґа й околиць, — получений з бенкетом та розваговою культурною програмою, під час якої переведеться передання активним союзовим діячам — заслуженої пропамятної відзнаки о. Грушки.

Н. Н.

✝

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що в понеділок, 12-го жовтня 1964 року помер після довгої і тяжкої недуги наш Найдорожчий ЧОЛОВІК і ТАТО

бл. п. БОГДАН ЯВОРСЬКИЙ

на 67-му році життя.

Тіло Покійного находиться в похоронному заведенні Н. Яреми в Ню Йорку, де в п'ятницю 16-го жовтня ц. р. о год. 7 веч. буде відправлена Панахида за спокій Душі Покійного.

ПОХОРОН — в суботу 17-го жовтня ц. р. о год. 9-ій рано з церкви св. Володимира, 160 Вест 82-га вул. на кладовище в Бавид Брук, Н. Дж.

Горем прибита:
ДРУЖИНА і ДОНЬКА

В неділю, 18-го жовтня 1964 року
у Православній Катедрі св. ВОЛОДИМИРА
160 Вест 82-га вул. — Ню Йорк, Н. Й.
відправиться після Служби Божої

ПАНАХИДА

за СПОКІЙ ДУШ св. п.
проф. Олександра Лотоцького
його Дружини
Дори Лотоцької з Руденків
і їхніх Доньки і Зятя
ин. Оксани й Івана Токаржевських Карашевичів
про що повідомляє Друзів і Знайомих
СИН

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. ІРИНИ ЛОМАҐИ
складаємо 15.00 долярів на Фонд Мати і Дитина
Л. і І. ТУРЯНСЬКІ
С. і М. ШАВАЛИ

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність дня 30-го вересня 1964 року наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО І ДІДУСЬ

бл. п. д-р Теодор БЕЛЕЙ

Цією дорогою щиро дякуємо Рідні, Приятелям і Знайомим за вшанування пам'яті Покійного своєю участю у Панахиді, Службі Божій та відпровадженні Покійного на Вічний Спочинок.

Щира подяка тим особам, що в хвилинах нашого горя відвідували нас та словами розради хотіли полегшити наш біль, або передали нам устні та письмові вислови співчуття.

Складаємо уклінну подяку Всечесним Катедральним Отцям: о. Р. Костюкові за уділення Найсвятіших Тайн Покійному, о. Леонардові Корчинському та о. Томі Ґленові за відправлення Панахиди, Служби Божої та похоронного обряду на цвинтарі.

Щире Спасибі тим Товариствам, Організаціям та особам, що зложили вінки та квіти на могилу або пожертви на Українських Воєнних Інвалідів.

Також сердечно дякуємо всім тим, що замовили Служби Божі за Упокій Душі Покійника.

Наша щира подяка Вельмишановним Панам: д-рові О. Бабієві, д-рові П. Хрептовському, та проф. Б. Заплітному за виголошення зворушливих прощальних промов над відкритою могилою.

Висловлюємо також подяку хорові „Славута" за відспівання Панахиди.

Сердечно дякуємо Приятелям Покійного, що несли домовину, як також тим, що поставили свої авта до диспозиції для перевозу учасників похорону.

Також дякуємо домашньому лікареві п. д-рові І. Колісві за сумлінну лікарську опіку над Покійним в останніх роках.

Дякуємо нашій Дорогій Братовій Юлії з Родиною, що прибули на цей сумний обряд з Рочестеру, Ню Йорк і Шваґрові Степанові Дурбакові з Дружиною, що прибули з Канади.

Зокрема дякуємо Родині О. Заброським за приготовлення трапези після похорону та всій Рідні, що старалась нам чим-небудь допомогти.

Похоронному заведенні І. Музики дякуємо за останню послугу.

Нехай Всевишній винагородить всіх Вас стократно!

Тяжким горем прибиті:
ЛІДІЯ — дружина
БОГДАН — син з родиною
ІРИНА ГУБЧАК — дочка з родиною
та Родина в Україні

ПОДЯКА

Дня 9-го вересня 1964 року відійшла від нас ненадійно у Вічність наша Найдорожча МАМА І БАБУНЯ

бл. п. Марта Марія Заячківська з Поповичів

У безмежнім жалю по цій незаступній втраті бажаємо зложити нашу щиру подяку всім Приятелям та Знайомим, що вшанували пам'ять Покійної своєю участю на Панахиді, похоронах або надісланням висловів співчуття. Ми глибоко зворушені тим, що деякі з них прибули навіть з дальших околиць, щоб віддати останню прислугу Покійній.

Особливо щиро дякуємо о. Деканові С. Баландюкові за відправлення Панахиди, Служби Божої, проведення Покійної на місце Вічного Спочинку та прощальне слово в Церкві. Наша дяка теж п. О. Рудзінському, голові відділу ООЧСУ в Гартфорді, за слово над могилою, п. П. Шагаєві, голові СУМА, п. Т. Мельникові, референтові молоді СУМА, та всім членам СУМА за організовану участь в похоронних відправах. Ми вдячні також тим Приятелям з ООЧСУ і СУМА, що несли домовину до церкви і з церкви. Щире спасибі Укр. Національному Хорові під управою п. О. Пришляка за звеличання пам'яті Покійної і похоронних відправ співом на високім мистецькім рівні, на що звернули увагу особливо деякі чужинці-учасники похоронів.

Усім тим, що були ласкаві замовити Служби Божі за спокій душі Покійної чи зложити датки на Визвольний Фонд на руки п. Іванки Гілевич чи прислати квіти — наша особлива вдячність.

Вкінці щира дяка тим всім близьким і дальшим Членам нашої Родини, що ділили з нами наше горе, старались нам допомогти або нас потішили.

БОГДАН — син, ІВАННА — невістка
ЛІДІЯ — донька, д-р МИКОЛА БАРАБОЛЯК — зять
НІНА — внучка з д-ром ВОЛОД. БАНДЕРОЮ, мужем

Плаваки ЗДА здобули п'ять нових медаль в Олімпійських Ігрищах

Токіо. — В третьому дні олімпійських змагань в Токіо репрезентанти ЗДА здобули одну золоту, дві срібні і дві бронзові медалі у плаванні. Разом з ними ЗДА вже має десять медаль: 2 золоті, 5 срібних і 3 бронзові. Всі три перші місця завоювали плаваки ЗДА в конкуренції 200 м. горілиць. Джед Греф, студент Прінстону замешкалий у Вероні, Н. Дж., здобув золоту медалю за перше місце і встановив новий світовий рекорд часом 2:10.3. Друге і третє місце та срібна і бронзова медалі припали товаришам Грефа зі збірної ЗДА, Гері Ділі і Бабові Беннет. В жіночій конкуренції плавання вільним стилем на 100 м. вийшла переможцем австралійка Дон Фрейзер, яка вже в двох попередніх Олімпіядах здобула в цій самій конкуренції золоті медалі. Друге і третє місце за Д. Фрейзер заняли американки Шерон Студер і Кеті Елліс, які цим придбали собі і ЗДА срібну і бронзову медалі. На десять досі здобутих медаль ЗДА, дев'ять припадає на плавацькі конкуренції. Совєтський Союз в третьому дні має всього чотири медалі: 2 золоті, 1 срібну і 1 бронзову.

Першості кошівки чоловіків проходять покищо в двох елімінаційних групах по 8 країн в кожній. В групі А після трьох рунд стоїть на першому місці СССР з трьома перемогами, а в групі Б кошівкарі ЗДА також ведуть з трьома перемогами. Після закінчення гор по групам ввійдуть з них по дві перші країни до півфіналів Олімпійських Ігрищ.

У футболі відбуваються гри в чотирьох групах, з яких по дві перші країни будуть допущені до чвертьфіналів. В дану пору вже здобули право на чвертьфінали Німеччина і Румунія з групи А, а в інших групах заповідаються на чвертьфіналістів: Мадярщина і Юґославія в Б групі, Чехословаччина і Бразилія в Ц групі, та Арґентина в групі Д.

В середу почалися легкоатлетичні змагання Олімпійських Ігрищ передбігами 100 м., в яких закваліфікувалися до дальших бігів три американці. З них Баб Гейс осягнув у передбігах найкращий час 10.4 секунди, який однак значно нижчий від сподіваного, бо під час бігів падав дощ.

в. с.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

„Дніпрові зорі" і московський фестиваль молоді

Щоб показати, як „вільно" розвивається українське мистецтво, культура у Києві зорганізовано показовий фестиваль „Дніпрові зорі". Він розпочався 25 вересня — а наступного дня в Київ прибула велика делеґація „посланців Форуму з Москви" — з Гани, Ґвінеї, Болгарії, Анґоли, Арґентини, Камеруну, Нікараґви та ін. Закордонна молодь побачила в Києві, у театрах і кіно переважно українські вистави, опери, фільми, слухала виступи Капелі бандуристів, і очевидно поїхала із столиці України під враженням нового „Потьомкінського села" — цього разу у формі „вільної української культури". (За „Молоддю України" з 25 вересня).

Японська делеґація в Києві

У СССР перебувала делеґація Комітету спільних дій профспілок Японії. Відвідала вона й Київ, де японцям показали... російський балет „Лебединое озеро". Голова японської профспілки радіо й телевізії, Сатосі Уеда, сказав представникові газети „Радянська Культура" 1 жовтня, що „Україна справила на нас незабутнє враження. Вона назавжди залишиться в наших серцях". Уеда хвалив „смачний український борщ і чарівних українських дівчат", очевидно, акторок з театру, спеціяльно при тій нагоді зодягнених в українські народні строї, „для зовнішньої пропаганди".

100-річний шкіпер на Дніпрі

У Києві відбувся з'їзд фахівців геронтологів СССР, які працюють над проблемою продовження життя людини. Одним із „пацієнтів" Київського інституту геронтології Академії медичних наук є 101-річний Яким Мельників: на вигляд йому 60 років. Відзначивши у травні цього року 101-річний ювілей, він і далі працює шкіпером на Дніпрі. Газета „Молодь України" з 2 жовтня не повідомляє, як саме він зберіг такий стан здоров'я та яку ролю в цьому відіграв згаданий інститут.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВИЯСНЮЄ...

Закінчення зі стор. 1-ої

was stated as follows in a letter from the President to Professor Lev E. Dobriansky, who extended the invitation: "It is gratifying that Shevchenko ... is finally to receive overdue recognition, albeit a century after his death and in a country far from his native Ukraine. Shevchenko's works are now part of the world cultural heritage, ranging beyond the boundaries of his native land. In America there are several million people born in the Ukraine or whose parents or grandparents were born in the Ukraine. Our country is fortunate to have these people as part of its mainstream along with millions of others whose ancestors came from other parts of Eastern Europe and, in fact, from all parts of the earth. In this diversity lies our human wealth."

It is also untrue, as you undoubtedly know, that President Johnson has shown "complete indiference to the plight of captive nations." The position of the United States Government toward the captive nations has not been changed by the present Administration. Following the tradition established by President Eisenhower and Kennedy, President Johnson designated the third week in July of this year as Captive Nations Week. In his proclamation, which was also signed by Secretary of State Dean Rusk, the President stated that it was "appropriate and proper to manifest to the people of the captive nations the support of the Government and the people of the United States of America for their just aspirations."

I hope that this information will assist you to answer your constituent, whose letter is enclosed. If the Department can be of further assistance, please do not hesitate to let me know.

Sincerely yours,
Robert E. Lee
Acting Assistant Secretary for Congressional Relations

кого, який скерував запрошення: „Радісно, що Шевченко . . . нарешті дістане давно належне йому визнання, хоч і сто років після його смерти та в країні, далекій від його рідної України. Шевченкові праці є тепер частиною світової культурної спадщини, що сягає поза кордони його рідного краю. В Америці є кілька мільйонів людей, що народились в Україні, або яких батьки чи діди в Україні народились. Наша країна щаслива, що має цих людей як частину свого головного доплину, разом з мільйонами інших, батьки яких прийшли з других частин Східньої Европи і, насправді ж, з усіх частин землі. У цій різноманітності лежить наше людське багатство".

Це також неправда, — як Ви безсумнівно знаєте, — що Президент Джансон виявив „повну байдужість до боротьби поневолених націй". Теперішня Адміністрація не змінила становища Уряду З'єднаних Держав відносно поневолених націй. Ідучи за традиціями, встановленими Президентами Айзенгавером і Кеннеді, Президент Джансон призначив третій тиждень липня цього року, як Тиждень Поневолених Націй. У своїй проклямації, підписаній також Державним Секретарем Діном Раском, Президент заявив, що це було „властиво і відповідно заманіфестувати народам поневолених націй підтримку Уряду і народу З'єднаних Держав Америки для їх справедливих аспірацій".

Сподіваюся, що ці інформації допоможуть Вам відповісти Вашому виборцеві, листа якого залучуємо. Якщо Департамент міг би Вам ще далі допомогти, прошу без вагання дати мені знати. З пошаною до Вас,

Роберт Е. Лі
діючий Асистент Секретаря для Конґресових Зв'язків

ЗАЯВА ПРОФЕСОРА ЛЕВА Е. ДОБРЯНСЬКОГО

Проф. Лев Добрянський, запитаний в цій справі та познайомившись з листом з Державного Департаменту, ствердив, що він ніколи не одержав листа в цій справі від президента Джансона, хоч одержав листа з Білого Дому за підписом спеціяльного асистента Президента. Свої завваги на цю тему проф. Лев Добрянський переслав „Свободі" на письмі, стверджуючи, що:

1) Президента Джансона запрошено взяти участь у відкритті пам'ятника вже в січні ц. р., отже було досить часу, щоб це плянувати.

2) В квітні я був у Білому Домі для дальшої консультації в цій справі. З цього розвинулася 45-хвилинна суперечка з проф. Еріком Голдманом і п. Нелсоном, бо перший з них намагався використати контроверсійні арґументи, заявляючи рівночасно, що Україна не є нацією.

3) Сенатор Дадд, конґресмен Фіген та інші клопоталися, прохаючи Президента взяти участь у відкритті пам'ятника. Це було в травні.

4) 20-го травня прийшов лист п. О'Донелла. Цей лист є від п. О'Донелла, який був у тісних зв'язках з президентом Кеннеді, і не від президента Джансона. Коли асистенти пишуть в імені Президента, як такого, тоді вони це зазначують.

5) Лист Роберта Е. Лі є викривленням фактів. Я ніколи не одержав листа від Президента. Листа від п. О'Доннела не можна вважати за такого, бо в ньому немає навіть найменшої згадки про Президента. Коли президенти Кеннеді чи Айзенгавер зверталися до нас, вони дописували свої власні імена, а коли котрий з них прохав свого асистента переслати нам вістку, то той щонайменше додавав нотку відклику.

6) Щодо проклямації Тижня Поневолених Націй, то лист п. Лі є знову викривленням. Проклямація проголошена президентом Джансоном в 1964-му році, є найгіршою з відомих. Вона не згадує не тільки про комунізм й імперіялізм, але навіть про принцип національного самовизначення, про яку бодай була згадка в проклямації президента Джана Ф. Кеннеді.

7) Крім того, президент Джансон та генеральний поштмайстер Гроновскі не допустили до видачі Шевченківської поштової марки.

Стільки на цю тему проф. Лев Е. Добрянський.

Для об'єктивности ще треба ствердити, що Комітет Пам'ятника Шевченкові, очікуючи майже до останньої хвилини, що президент Джансон ще змінить свій плян і таки візьме участь в урочистостях відкриття пам'ятника, не звертався і спеціяльно не запрошував до участи в цих урочистостях інших членів Уряду, як також не прохав Президента, щоб він на випадок своєї відмови, вислав свого репрезентанта.

Дальше, зіставлення листа від спеціяльного асистента Президента Кеннета О'Доннела з Білого Дому до проф. Добрянського із наведеним в листі Державного Департаменту цитатом виходить, що Державний Департамент вважає цього листа за листа від Президента, хоч — як це стверджує проф. Добрянський у своїх заввагах — в самому листі немає найменшого натяку на це, за винятком факту, що лист написаний і висланий з Білого Дому, резиденції і канцелярії Президента.

● Комуно-китайські власті переселили в останньому році коло 100 000 молодих, вихованих в комуністичному дусі китайців до прикордонної з Совєтським Союзом провінції Сінкіянг, де вони можуть стати ядром місцевої антисовєтської сили.

Обидва кандидати на президента вповні здорові

Вашингтон. — До виборів ще не цілі три тижні; кампанія виборча ведеться в повному розгоні, і внаслідок цього преса цікавиться станом здоров'я обидвох кандидатів на президента. Сам президент Джансон виявив своїм приятелям і журналістам свій останній кардіограф та інші лікарські посвідки про своє здоров'я. Він зробив це тому, що деякі журналісти цікавилися станом здоров'я Президента, знаючи про те, що Джансон влітї 1955-го року хворів на серцеву атаку. Перед недугою 9 років тому Джансон важив коло 220 фунтів, курив тоді до двох пачок цигарок денно, добре їв та при тому споживав алькогольні напої. Після недуги Президент споживає харчів тільки на 2 000 кальорій денно, бо він не сміє більше важити, як 200 фунтів. Він також щоденно виконує легкі фізичні вправи, робить проходи довкола Білого Дому, і перед полуденком та обідом плаває в басейні, що є в Білому Домі. Він довго працює, але по полудні кладеться спати, деколи на дві-три години. В 1937-му році Президентові оперували сліпу кишку, а в 1948-му він нездужав наниркове каміння. — 55-річний сенатор Беррі Ґолдвотер почувається дуже добре, і виглядає молодше від свого віку. Він важить 185 фунтів, деколи вага доходить до 190. Він плаває, грає в ґольфа і ходить на проходи. Він ніколи не курив, не п'є кави та рідко їсть хліб і картоплі або десерт. Він п'є шампанське вино, бурбон, воду або пиво. Він споживає високопротеїнові і низькокальорові харчі, такі як стейки і жарена баранина. Ґолдвотер є генерал-майором летунства, і як такий він переходить контролю свого здоров'я. Він не переходив жадної більшої операції, ані не нездужав на серце. Але в 1930-их роках він був нервово втомлений, і тоді мусів довше відпочивати. Він в 1937-му році їздив на відпочинок на Гаваях.

Совєти висловили „жаль" з приводу атаки проти членів німецької амбасади в Москві

Бонн. — Західньонімецький уряд дістав відповідь на свою вже другу ноту, вислану Совєтам у справі облиття трійливом квасом члена німецької амбасади в Москві Горста Швіркмана. Ця подія сталася 6-го вересня ц. р., під час недільного Богослуження в монастирі Загорськ під Москвою. Швіркмана перевезли літаком до Західньої Німеччини до шпиталю. Стверджено, що це був плин, який виділює газ, подібний до того, що вживано в першій війні на бойових фронтах. Першу німецьку ноту Совєти зігнорували і старалися цілу справу радше осмішити. Однак після другої ноти Західньої Німеччини московські керівні чинники, мабуть, збагнули, що ця історія може пошкодити запляннованим відвідинам Н. Хрущова до Німеччини з початком наступного року. Тому совєтська нота висловлює „жаль" з приводу цього інциденту та заповідає переведення слідства в цій справі. Грост Швіркман був висококваліфікованим електроніком, який виявив багато совєтських підслухових апаратів в будинку німецької амбасади в Москві і на ньому буцім-то помстилися совєтські шпигуни.

Прем'єр Ізраїлю добачає загрозу нової війни з арабським світом

Єрусалим. — Ізраїльський прем'єр Леві Ешколь говорив у своїй промові на відкритті нової сесії парляменту („кнессету") в понеділок 12 ц. м. головно про збільшену небезпеку війни Об'єднаної Арабської Республіки і її союзників проти Ізраїлю. Він добачує цю небезпеку в ході і висліді недавньої конференції „невтральних" країн в Каїро, де зібрані прийняли цілком становище Гамаля Абделя Нассера та прийняли резолюцію про право жидів до Палестини, себто нинішньої території Ізраїлю. Ешколь вказав на тактику Нассера — зволікати з наїздом проти Ізраїлю до часу, коли Об'єдана Арабська Республіка перевищуватиме Ізраїль не тільки кількістю, але й якістю зброї і збройних сил, у чому помагають їй головним чином німецькі ракетні й летунські фахівці.

Ст. Роман з Торонта — світським обсерватором на II Ватиканському Соборі

Торонто. — Папа Павло VI найменував відомого промисловця і церковного діяча з Торонта Стефана Романа на світського обсерватора на Другому Ватиканському Соборі. Разом з вісьма іншими світськими обсерваторами з інших країн світу Стефан Роман має право бути приявним під час сесій Вселенського Собору і може прислухуватися нарадам Отців Церкви. Стефан Роман є членом парохії Різдва Пресвятої Богородиці для греко-католиків із Словаччини в Торонті. Минулого року з нагоди ювілейних святкувань 1 100-ліття слов'янських апостолів Кирила і Методія Стефан Роман був найменований Папою Павлом VI на командора Ордену св. Григорія Великого. Він мабуть одинокий із світських обсерваторів — вірних Східньої Греко-католицької Церкви.

Роман Рудницький виступить в радіо

Відомий молодий український піяніст-віртуоз Роман Рудницький, який весною ц.р. закінчив Juilliard School of Music в Ню Йорку, як учень-стипендіянт славнозвісної Rosine Lhevinne, та цього року продовжує своє навчання там же для одержання вищого научного ступеня "Master of Science", зачне свій цьогорічний концертовий сезон в найближчий четвер, 15-го жовтня в радіостанції WEVD (1330), о год. 8:30 вечором. У півгодинній програмі він виконає органовий хорал-прелюд Баха-Бусоні, сонату Бетговена фіс-дур, оп. 78, Равеля „Ондін" та Ліста Шосту Рапсодію. Свої публічні виступи Роман Рудницький зачне 14-го листопада ц.р., коли з симфонічною оркестрою Buck's County Philharmonic він виконає могутній другий фортепіяновий концерт Брамса Б-дур. При кінці листопада він виступатиме в Клівленді і Шікаґо. В Дітройті на запрошення місцевого Українського Музичного Інституту він уже втретє гратиме свій власний речиталь в залі Музею Мистецтв, в неділю, 29-го листопада.

Н. Н.

Іван МАНИЛО

СЛОВО УКРАЇНСЬКОГО ВОЯКА

Петрові Кірикові

„За Сталіна!.. За правду стій!" —
Кричали радіо й газети.
А правда ж де? Й пішовши в бій,
Підняв я зброю на совєти...

Сказала ж мати, з ким іти
І нищити кого дощенту:
— О, сину мій! Чи чуєш ти:
Мазепа кличе і Шевченко!

В ім'я прийдешнього життя,
В ім'я культури, правди й слави
Я бороню свободи стяг
Під кулями боїв кривавих.

І рвуться рабства ланцюги
В пекельному страшному герці...
О, гиньте, хижі вороги!
За Рідний Край віддам я серце!

До прірви Юда вже іде,
Нема йому назад дороги...
Для нас веселкою цвіте
Вінок близької перемоги.

Збори Відділів Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 16-го ЖОВТНЯ 1964 р.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Місячні збори Т-ва ім. С. Петлюри — 422-189 Відд., в год. 7-8 веч. в домі 5020 Олд Йорк Ровд. Проситься прибути на збори. В. Осідач, гол., Т. Тещук, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Січ — 170 Відд. в 6-ій год. веч. в УНДомі при Фліт вул. Проситься прибути і вирівняти членські вкладки. — Управа.

СУБОТА, 17-го ЖОВТНЯ 1964 р.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Дністер — 361 Відд. в год. 7:30 веч. у власній домівці, 119 Ave "A". На зборах, крім вплачування вкладок будуть подані фінансові та організаційні звіти. Проситься членів прибути. — В. Вишиваний, гол., М. Елиїв, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 117 Відділ, о год. 6:30 веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів, 33 E. 7th St. — Управа.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ — 14 Відд., в год. 7:30 веч. в Січовім домі, 508 — 18-та Евеню. Проситься прибути та вирівняти свої залеглості. — М. П. Отрок, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва Т. Шевченка — 156 Відд. в год. 7:30 веч. Проситься прибути на збори. — В. Новак, секр.

ПАТЕРСОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка — 64 Відд. в год. 7:30 веч. у Вінярського. Проситься вирівняти свої залеглості. — Іван Бурний, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. Дж. Місячні збори Т-ва І. Франка — 372 Відд. в год. 7:30 веч. На зборах буде звіт з Окружної Наради в Перт Амбой, Н. Дж. Делеґатами були: С. Дубей, Й. Ярема, І. Головка, К. Наконечний. Проситься на зборах вирівняти свої залеглості. — П. Шило, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. Триквартальні збори Т-ва Запор. Січ — 234 Відд., в год. 7:30 веч. в УНДомі. — І. Іваник, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Вплати вкладок 397 Відд. відбудуться в п'ятницю 16-го жовтня під ч. 5020 Йорк Ровд від 7-8 год. веч. а в суботу 17 жовтня під ч. 847 Н. Френклін вул. в год. 3-4-ої. — О. Штогрин, секретар.

Вступайте в члени УНСоюзу!

ТАРЗАН, ч. 5325. Відкладають на хвилю...

Адам легко глузував. — Я зовсім не думав когось хвилювати... Я тільки гадав, що належаться деякі ґратуляції!

— Гаразд, я гадаю, що вони будуть! — швидко відповів Том. — Але ж це все було так нагло...

— Вибачте мені — здивовано сказав Сем. — Я, я думаю, що краще буде положитися на хвилю